

ТРЕНДВОТЧІНГ СИТУАЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ

Світ, Україна, Харків

Звіт за результатами
Desk Search

червень-липень 2020

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Зміст

Дизайн дослідження.....	3
Резюме.....	4
Огляд ринку праці.....	25
Тренди на ринку праці 2030.....	34
Ринок праці України.....	48
Ринок праці Харківської області.....	57
Глобальний ринок освіти.....	64
Ринок неформальної освіти.....	99
Сегмент онлайн-освіти.....	110
Перспективні напрямки професійної діяльності.....	121
Сфери-лідери на ринку праці.....	132
Топ-5 перспективних сфер на ринку праці України.....	137

Дизайн дослідження

Мета дослідження: вивчення тенденцій на ринку праці та освітніх послуг для прогнозування затребуваних навичок і сфер діяльності

Завдання дослідження:

1. Огляд ринку праці (світ, Україна, Харків):
 - Стан ринку праці
 - Тенденції ринку
 - Вплив ситуації з Covid-19 на ринок праці
 - Прогнози
 - Визначення універсальних soft & hard skills, на які є попит
2. Огляд ринку освітніх послуг (світ, Україна, Харків):
 - Стан ринку
 - Тенденції ринку
 - Вплив ситуації з Covid-19 на ринок
 - Прогнози
3. Професії майбутнього:
 - популярні професійні спрямування
4. Топ-5 перспективних сфер ринку праці

Методологія дослідження:

кабінетне дослідження /desk search/

Аналіз відкритих джерел інформації: статистичних органів інформації, публікацій ЗМІ, аналітичних звітів, трендовотчингових звітів та оглядів, сайтів з пошуку роботи, інструментів пошукових систем тощо

Географія аналізу:

світ, Україна, Харків

Строки проведення дослідження:

червень-липень, 2020

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

EDU
Kharkiv EDU Cluster

Резюме

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Kharkiv EDU Cluster

ОГЛЯД РИНКУ ПРАЦІ

Оскільки універсальної класифікації ринків праці не існує, аналіз ситуації на ринках праці проводився виходячи з розподілу:

- ✓ ринки праці багатих, високорозвинених країн;
- ✓ ринки праці країн, що розвиваються.

Системоутворюючим чинником світового ринку праці є принципова відмінність вікової структури населення найбільш багатих країн та решти світу.

У розвинених країнах місцеве населення дедалі більше старіє та скорочується.

У країнах, що розвиваються, на противагу, спостерігається висока народжуваність, зростання чисельності населення, домінування молодих поколінь.

За віковою структурою населення Україна дуже близька до розвинених країн.

Іншим базовим чинником глобального ринку праці є різниця у рівні соціально-економічного розвитку.

Рівень ВВП на душу населення в розвинених країнах становить в середньому \$ 46 тис., а в країнах, що розвиваються – в середньому \$ 12 тис.

За рівнем ВВП на душу населення Україна перебуває серед країн, що розвиваються.

Фундаментальні відмінності у рівні розвитку і віковій структурі населення між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, спричиняють масові переміщення робочої сили між країнами – феномен трудової міграції.

За даними ООН у 2019 році чисельність мігрантів у світі досягла 272 млн., у 2000 році їх нарахувалось 173 млн.

Найбільші міграційні маршрути пролягають з африканських і азійських країн до Європи, а також з Латинської Америки до США і Канади.

За даними ООН у 2019 році найбільше мігрантів нарахувалось в Європі – 82 млн., в США – 51 млн., в Росії – 12 млн.

З України робоча сила рухається на захід та на схід, в країни ЄС та в Росію, відповідно.

Резюме

Станом на кінець 2018 року за офіційними даними Державної міграційної служби України за межами країни на постійній основі працювали 3,2 млн. осіб.

Загалом міграційний рух в Україні впродовж року оцінюється в 7-9 млн. осіб.

Переважає більшість трудових мігрантів переказують значну частину свого заробітку на батьківщину. У багатьох країнах ці гроші впливають на внутрішню макроекономічну та курсову стабільність.

За даними Всесвітнього банку у 2019 році обсяг грошових переводів у країни з середнім і низьким рівнями доходів сягнув рекордної позначки 554 млрд. дол. США.

За даними НБУ у 2019 році обсяг грошових переводів в Україну з-за кордону досяг 12 млрд. дол. США (у 2018 році він складав близько 11 млрд. дол. США).

Пандемія COVID-19 спричинила значний вплив на ринки праці.

Наразі пандемія триває, тому остаточні висновки попереду, але станом на літо 2020 року основними її наслідками є:

- ✓ Зростання безробіття;
- ✓ Прискорення переходу в онлайн і дистанційний формати трудових, виробничих, учбових, торговельних та інших процесів
- ✓ Нові вимоги до безпеки, в тому числі – безпеки праці.

ТРЕНДИ НА РИНКУ ПРАЦІ 2030

ЗМІНА СТРУКТУРИ ЗАЙНЯТОСТІ

Один з ключових трендів на ринку праці – зростання варіативності зайнятості.

До традиційної зайнятості все більше додається фрилансінг, часткова зайнятість, дистанційна робота тощо.

Зміна структури зайнятості призводить до трансформації стосунків роботодавця і робітника. Розвиваються жорсткі корпоративні ієрархії та робочі субординації, натомість інтенсивно розвиваються численні форми горизонтальної співпраці.

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Сучасне життя – це реальність, яка постійно змінюється, це світ, що надзвичайно швидко розвивається. Постійна мінливість стосується і технологій, умов праці, вимог до робітників.

Відтак усталеною практикою стає «lifelong learning» - навчання і перенавчання впродовж усього життя.

Вміння вчитись та перенавчатись буде серед топових skills на ринку праці 2030 року.

АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА РОБОТИЗАЦІЯ

У світі спостерігаються високі очікування щодо скорочення традиційної зайнятості через автоматизацію праці.

McKinsey Global Institute прогнозують, що до 2030 року через автоматизацію зайвими стануть загалом 400 млн. робочих місць (15% від всіх у світі).

Сфери діяльності та спеціальності, які технічно легко та/або економічно доцільно регламентувати та алгоритмізувати, будуть «автоматизовані» досить швидко.

Поза автоматизацією залишаться складні професії, які алгоритмізувати неможливо, й також прості професії, які алгоритмізувати недоцільно, бо використання людини обійдеться дешевше.

Крім того, автоматизація створюватиме нову зайнятість, нові робочі місця, пов'язані з алгоритмізованими процесами – спеціалістів з машинного навчання, робототехніки, Big Data тощо.

ВІКОВЕ РОЗМАЇТТЯ

Ключові глобальні демографічні тренди сьогодення – зростання тривалості життя, підвищення пенсійного віку, старіння населення – зумовлюють більш тривале активне економічне життя людини, ніж раніше.

Люди довше працюють і, відповідно, довше знаходяться на ринку праці.

У поєднанні з малою чисельністю молоді це означає, що сучасний ринок праці є ринком праці одночасно декількох поколінь. Ця ситуація збережеться до 2030 року.

HARD SKILLS, SOFT SKILLS, DIGITAL SKILLS

Впродовж останніх десятиліть вимоги роботодавців до набору компетенцій робітників суттєво змінились та ускладнились.

Сучасний роботодавець все частіше обирає робітника, керуючись не лише тим, які у нього hard skills (професійні навички), а й звертаючи увагу на його soft skills (особистісні якості) та digital skills (цифрову грамотність).

МУЛЬТИПОТЕНЦІАЛ, БЕКГРАУНД, МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ

У найближчому майбутньому все більшим попитом користуватимуться робітники, які мають широкий спектр вмінь, навичок, інтересів, професійних досвідів.

Наявність такого «мультипотенціалу» очевидно вигідна як робітнику, так і роботодавцю. Робітник диверсифікує власні можливості та ризики на ринку праці, а роботодавець отримує можливість використовувати як профільну компетенцію робітника, так і його інший професійний бекграунд.

Крім того, такі робітники здатні продуктивно працювати в міждисциплінарних форматах – на перетину різних наук, сфер, галузей.

Це важлива якість, тому що міждисциплінарність є простором бурхливого розвитку, саме там активно створюються інновації, перспективні технології, нові знання.

МОЖЛИВІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ 2030

У 2030 році у світі можуть набути певного поширення нові соціальні стандарти, які суттєво впливатимуть на ринки праці – безумовний базовий дохід і скорочення робочого тижня.

Безумовний базовий дохід – це гарантований дохід людини без будь-яких умов.

Сьогодні тривалість робочого тижня є різною в різних країнах, і майже скрізь поступово скорочується. Але таке скорочення – це природний процес. Разом з тим до порядку денного 21 століття може бути внесений новий символічний соціальний орієнтир, наприклад, 35-годинний, або 4-денний робочий тиждень.

РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ

Ринок праці України розташований між великими ринками праці Європейського Союзу та Російської Федерації.

Обидва сусідні з Україною ринки мають величезну «гравітацію», вони значно переважають український ринок за всіма показниками – кількістю населення, розміром економіки, рівнем доходів.

Україна давно та стабільно є для цих ринків донором робочої сили. Причому зворотного руху робочої сили (з РФ та ЄС в Україну) практично не відбувається.

Відтак Україна може задовольняти власну потребу у робочій силі майже виключно на внутрішньому ринку.

Україна є чистим донором робочої сили на світовому ринку праці.

ЄС і РФ компенсують скорочення власного населення зовнішніми мігрантами. Україна, з низки причин, цього зробити не здатна, і її населення скорочується.

Скорочення і старіння населення мають природним наслідком **скорочення і старіння робочої сили / персоналу в Україні.**

Україна в 2030 році, як і сьогодні, втрачатиме національну робочу силу через внутрішні демографічні чинники і зовнішню трудову міграцію.

Зовнішні роботодавці гратимуть значну роль на українському ринку праці, вони не лише будуть вивозити «мізки» та «робочі руки» в інші країни, але й **масово рекрутуватимуть робітників, що фізично залишатимуться в Україні.**

У 2030 році буде 2 країни-магніти для трудової еміграції українців – до **Польщі** додасться **Німеччина**.

Сьогодні Польща – країна номер один для українських трудових мігрантів.

За офіційною оцінкою Національного банку Польщі станом на кінець 2019 року у країні працювало 900 тис. українських мігрантів, у цілому в Польщі проживало 1,3 млн українців.

Польща й надалі залишатиметься пріоритетним напрямком української трудової міграції через фінансові, географічні та ментальні чинники.

У 2030 році Німеччина, найімовірніше, стане однією з найпопулярніших країн для трудової міграції українців.

1 березня 2020 року у Німеччині набув чинності новий міграційний закон, який значно спрощує доступ кваліфікованих спеціалістів, які походять не з країн ЄС, на внутрішній ринок праці.

На відміну від Польщі, де більшість мігрантів займається некваліфікованою працею, Німеччина акцентовано залучатиме саме кваліфіковану робочу силу.

Зважаючи на високі зарплатні та географічну доступність, Німеччина має всі можливості до 2030 року стати одним із головних конкурентів за кваліфікованих фахівців на українському ринку праці.

Станом на 2019 рік **більша частина робочої сили в Україні** була **задіяна у сфері послуг** – 11,1 млн осіб.

У промисловості працювало 4,5 млн осіб, у сільському господарстві – 2,6 млн осіб.

Пандемія COVID-19 негативно вплинула на український ринок праці.

✓ Зростання безробіття

За даними Державної служби зайнятості кількість офіційно зареєстрованих безробітних зросла з 338 тис. осіб станом на 01 січня 2020 року до 518 тис. осіб станом на 01 липня 2020 року.

✓ Зростання попиту на дистанційну роботу.

За даними сервісу OLX Робота у квітні 2020 року кількість запитів «віддалена робота» зросла на 83% у порівнянні з лютим того ж року.

✓ Повернення трудових мігрантів

За різними, в тому числі – офіційними, оцінками під час пандемії COVID-19 в Україну повернулось від 300 тис. до 2 млн. трудових мігрантів.

Мігранти, що повернулись, збільшили тиск на ринок праці України та підвищили пропозицію робочої сили.

Резюме

Ринок праці Харкова і області є одним з найбільших в Україні, а **зайнятість в регіоні** за офіційною статистикою **вища, ніж в середньому по країні.**

За даними Державної служби зайнятості станом на початок 2020 року у місті та області нараховувалось 1 млн. 218 тис. осіб працездатного віку, рівень зайнятості складав 73,3%.

В Україні в цілому цей показник складав 67,6%.

Середньомісячна зарплата в регіоні нижча, ніж в середньому по країні.

За даними Держкомстату України середня заробітна плата у січні 2020 року в Харківській області склала 9 182 грн., в Україні в цілому – 10 727 грн.

За даними Державної служби зайнятості станом на літо 2020 року, так само як і рік назад, на харківському ринку праці **більша частина вакансій пропонується за робочими професіями.** Крім того, затребувані спеціалісти та службовці.

За даними порталу «Робота в Харькове» (www.rabota.kharkov.ua) за останні 5 років у місті стабільно зростала кількість резюме на одну вакансію.

Найнижче співвідношення резюме / вакансії спостерігалось у 2015 році – 0,63, в 2017 році воно перевищило 1, а в 2019 році сягнуло 1,85 резюме на одну вакансію.

За офіційною інформацією у Харкові та області найбільше потребуються (за Класифікатором професій) такі робітники:

- ✓ Водії автотранспортних засобів
- ✓ Машиністи-трактористи сільськогосподарського виробництва
- ✓ Продавці продовольчих товарів
- ✓ Підсобні робітники
- ✓ Прибиральники службових приміщень.

Також користуються попитом провізори, фармацевти, менеджери, інженери, викладачі і вчителі, охоронці, бухгалтери, представники різних робочих спеціальностей.

ГЛОБАЛЬНИЙ РИНОК ОСВІТИ

Очікується, що світовий ринок освітніх послуг зросте з \$3167,1 млрд у 2019 р. до \$ 3308,7 млрд у 2020 р.

У 2019 році на Азіатсько-Тихоокеанський регіон припадало 37% ринку, на Західну Європу – 30%.

Особливості ринку:

- ✓ Азіатсько-Тихоокеанський регіон є лідером у сфері освіти за темпами зростання, а також за абсолютною вартістю.
- ✓ Розвинені країни мають більш потужний сектор освіти для дорослих, а країни, що розвиваються є лідерами у сфері початкової освіти.
- ✓ Розподіл на державне/приватне не впливає на ефективність освіти.
- ✓ Державні витрати на освіту в розвинених країнах вдвічі вищі, ніж в країнах, що розвиваються.
- ✓ Старіння населення та розширення середнього класу стануть основними драйверами зростання освіти для дорослих та безперервної освіти.
- ✓ Ефективні системи освіти інвестують у викладацький склад.
- ✓ Інженерні та технологічні програми набувають все більшої популярності.

Україна знаходиться серед світових лідерів:

- ✓ за рівнем грамотності (99,7% усіх громадян країни у 2011 р.);
- ✓ за часткою молоді 18-23 років, що навчається в системі вищої освіти - 9-е місце у світі - 79,7%.

ГЛОБАЛЬНІ ОСВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ

ПЕРЕХІД ВІД ПАСИВНОГО НАВЧАННЯ ДО АКТИВНОГО

Лекційне навчання поступається іншим формам, які були дорогими і погано масштабувались, проте стають можливими завдяки розвитку технологій:

- ✓ в офлайн – це поширення семінарів, обговорень, практичних, проектних робіт, проблемно-орієнтованого навчання;
- ✓ в онлайн – це інтерактивні завдання, мобільні додатки, P2P-платформи тощо.

ПЕРЕХІД ЗНАЧНОЇ ЧАСТКИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ОНЛАЙН ТА ВІРТУАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Резюме

НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ

Концепція lifelong learning (навчання протягом життя) поступово стає звичною і навчання перестають сприймати як етап, який завершується, коли отримуєш диплом.

НАВЧАННЯ ЯК ДОМІНУЮЧА ЩОДЕННА АКТИВНІСТЬ

Роль навчання у життєдіяльності людини продовжуватиме зростати ще більшими темпами, набуваючи характеру усвідомленої практики у контексті професійної діяльності. Характер навчання також буде змінюватись від курсів до практикумів на робочому місці та управління талантами.

ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Максимальна адаптація освітніх програм до потреб кожного учня.

Разом з популяризацією індивідуальних освітніх траєкторій, моделюванням і прогнозуванням кар'єри, очікують популяризацію дистанційного менторінга.

НАВЧАННЯ, ЩО БАЗУЄТЬСЯ НА КОМПЕТЕНЦІЯХ

Замість передавання знань будуть навчати стратегіям адаптації: вміння побачити можливість, винахідливість, здатність контролювати своє самопочуття та емоції.

Очікується, що найпоширенішими формами освіти у 2030 р. будуть дистанційний менторінг та персоналізація та індивідуальна освітня траєкторія.

ПЛЮСИ

- ✓ Україна входить до переліку найбільш освічених суспільств у світі з валовим показником охопту (GER) 80%.
- ✓ Доступність освіти для українців і іноземців. Зростає популярність України як місця для навчання студентів з Азії та Африки.
- ✓ Розгалужена система освіти. Україна має 338 коледжів, технікумів, училищ і 281 університетів, академій, інститутів.
- ✓ В Україні спостерігається достатньо високий рівень освіти. Україна посідає 46 місце серед 189 країн у рейтингу за індексом рівня освіти і 38 місце у рейтингу національних систем вищої освіти.
- ✓ Україна є повноправним членом Європейського простору вищої освіти.

МІНУСИ

- ✓ Корумпованість та зниження якості освіти. Академічна корупція, застарілі учбові плани, демографічний спад, відсутність університетської автономії, застарілі можливості та воєнний конфлікт.
- ✓ Недостатнє фінансування галузі. Витрати на освіту в Україні в 4 рази нижче, ніж у середньому в Європі.
- ✓ Реформування галузі не встигає за демографічними трендами. Кількість учнів та студентів скоротилась значно швидше, ніж кількість навчальних закладів та викладачів.
- ✓ Суттєвий розрив між вимогами роботодавців та рівнем освіти в Україні. 30% українців відчувають, що мають більш високий рівень освіти, ніж потрібно для виконання роботи.

З 1991 році Україна провела численні реформи, включаючи введення приватної освіти. У 2005 році Україна долучилась до європейських Болонських реформ.

У вересні 2017 року Верховна Рада України ухвалила закон про вищу освіту, який розширив участь студентів в управлінні університетами, пов'язав фінансову допомогу зі збільшенням вартості життя, підвищив фінансову прозорість в вузах, ввів обмеження по термінах для президентів і деканів університетів, і сприяв більшій академічній автономії.

З початку 2020/2021 навчального року Міністерство освіти підвищує вартість навчання за контрактом, щоб збалансувати розрив між державним і приватним фінансуванням. Всього на університети у 2020 році МОН витратить 16,26 млрд грн. Реформаторські зусилля спрямовуються також на гармонізацію освітніх можливостей і запитів ринку праці. Принаймні розробляються програми, спрямовані на це.

ВИТРАТИ НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ

Державні витрати на освіту коливаються від 6% до 8% від ВВП.

Частка приватного сектору у витратах на освіту за 10 років (з 2007 до 2016 р.) знизилась з 25% до 16%. Дві третини приватних витрат на освіту – фінансування вищої школи.

РИНОК ВИЩОЇ ОСВІТИ

Світові витрати на вищу освіту становлять \$ 2,2 трл., а в 2025 р. очікуються на рівні \$ 2,5 трл.

1 млрд людей у світі в 2025 році матимуть вищу освіту.

Сегментом, що розвивається найшвидше, є сегмент онлайн-освіти. Онлайн-ринок становить 2% від загального ринку вищої освіти і очікується, що зросте до 3% і складе \$ 74 млрд у 2025 р.

НАЙПОПУЛЯРНІШІ СФЕРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За даними рейтингу University Subject Rankings: Top Ten Most, найпопулярнішими напрямками вищої освіти у світі на сьогодні є:

- Техніка і технології:
 - ✓ Хімічна інженерія
 - ✓ Цивільне та структурне проектування
 - ✓ Електротехніка та електроніка
 - ✓ Інженерна справа
 - ✓ Мінеральна і гірнична справа
- Комп'ютерні науки та інформаційні системи
- Бізнес та менеджмент
- Медицина
- Економіка та економетрика

На початок 2019/20 н. р. **в Україні налічувалось 1 266 121 студентів.**

Найбільш масовими галузями знань у 2019/20 н. р. були:

- ✓ освіта/педагогіка (142576 студентів),
- ✓ управління та адміністрація (170613 студентів),

Резюме

- ✓ право (99222 студентів),
- ✓ інформаційні технології (91048 студентів),
- ✓ охорона здоров'я (74379 студентів).

Зростає популярність сфери інформаційних технологій: за кількістю осіб що поступили на навчання у виші у 2019 р. інформаційні технології з 4-го місця піднялись на 3-є.

МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ

Станом на сьогодні близько 5 млн студентів виїжджають за кордон для отримання освіти. Очікується що до 2030 р. ця цифра становитиме не менше 7 млн.

В Україні на сьогодні баланс студентської мобільності негативний: виїжджають для навчання за кордон, за оцінками українського аналітичного центру CEDOS, більше 80 тис. українців (у 2017/18 н.р. – 83 тис.), а іноземних студентів, що приїхали навчатися в Україну станом на 2019/2020 н.р. – 64 тис. осіб (за даними держкомстат, а за даними Українського державного центру міжнародної освіти 75,6 тис. у 2018 р.).

Найпопулярнішими серед іноземних студентів є медичні спеціальності, а найпопулярніші вузи – у Харкові, де навчається 20 тис. іноземних студентів.

Половина усіх українських студентів, що навчаються за кордоном, навчаються у Польщі. Популярними країнами для навчання серед українців є також Німеччина, Чеська Республіка, Італія, Сполучені Штати, Канада.

РИНОК ОСВІТИ: ПРОГНОЗИ 2030

ВИТРАТИ НА ОСВІТУ

За прогнозам HOLON IQ витрати на освіту у 2030 р. сягнуть \$ 10 трлн. і складуть 6% світового ВВП.

У країнах, що розвиваються, витрати на освіту зростатимуть через зростання населення, у розвинених країнах – через розвиток технологій і зростання потреби у підвищенні кваліфікації і перекваліфікації.

Кількість випускників у закладах вищої і середньої освіти у 2030 р. перевищуватиме 1 млрд., що на 350 млн випускників вищої школи та 800 млн випускників К12 (початкова+середня) більше, ніж сьогодні.

Зростання відбуватиметься переважно за рахунок Африки та Азії.

ДРАЙВЕРИ РОЗВИТКУ РИНКУ

- ✓ Глобалізація та економічне зростання
- ✓ Невизначене майбутнє праці і навичок
- ✓ Глобальне зростання населення
- ✓ Технологічні досягнення

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Ключові ознаки неформальної освіти – доступність і добровільність. Найбільша частка неформальної освіти – це освіта для дорослих.

Неформальна освіта у різних країнах набуває різного змісту – від заповнення прогалин у базовій освіті до отримання знань для професійної діяльності.

За даними ЮНЕСКО, у найбільш розвинених країнах світу у системі освіти і навчання (формального і неформального) зайнято 30-40% населення у віці 25-64 роки. У США цей показник становить 60%, в Європі у 2016 р. становив в середньому 44%, в Росії -20%.

Більша частка освіти дорослих в ЄС – це неформальна освіта.

У 2016 році 42,1% дорослого населення ЄС працездатного віку брало участь у неформальній освіті і навчання, і 5,1% - у формальній. Переважна частка освіти, яка пов'язана з роботою, спонсорується роботодавцями – 68,5%.

В Україні неформальні освітні проекти почали з'являтися як компенсації білих плям у формальній освіті. Більшість закладів неформальної освіти в Україні спеціалізуються на іноземних мовах, інформаційних технологіях та творчості.

За даним відкритих джерел **в Україні 2555 компанії пропонують 7 тис курсів** того чи іншого напрямку та близько 4 тис. тренінгів. **У Харкові – 453 компанії пропонують понад 1300 курсів.**

Найбільше пропозицій у Харкові з ІТ курсів - 307, курсів краси - 256 та курсів іноземних мов – 133. Лише на курсах з ІТ-спеціальності, у 2016 р. було 44 тис. випускників, у 2017 р. – 50 тис випускників.

ОНЛАЙН-ОСВІТА

У 2019 р. світовий ринок онлайн-освіти за оцінками Global Market Insight вимірювався у **\$ 205 млрд.** (у 2017 р. - в \$159 млрд, у 2018 р. — \$190 млрд)

Експерти прогнозують, що через 5 років обсяг світового ринку онлайн-навчання сягне цифри в \$ 325 млрд.

EdTech-компанії працюють переважно:

- ✓ на ринку шкільної та додаткової шкільної освіти (у світі в цілому – 47%, у Китаї – 60%, у Росії – не менше 24%);
- ✓ на ринку додаткової професійної освіти (у світі – 26%, в Росії – не менше 45%, у Китаї – 12%).

У моделях монетизації онлайн-освіти перевага надається платі за окремі курси, а не за короткі одиниці контенту або підписку.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОНЛАЙН-ОСВІТИ

Хедлайнерами EdTech сьогодні є освітні компанії.

Точками зростання EdTech у 2018-2019 рр. стали: мобільне навчання, мікронавчання, корпоративне навчання.

Основні напрямки розвитку онлайн-освіти:

- ✓ Р2Р-платформи (від англ. Peer-to-peer, «від учасника до учасника») засновані на економіці шеринга, тобто спільного споживання;
- ✓ Навчання в форматі гри (гейміфікація);
- ✓ Штучний інтелект для персоналізованого і адаптивного навчання;
- ✓ EdTech-інструменти. 32,9% вчителів використовують онлайн-курси або вебінари в навчальному процесі, а 45,4% учнів користуються електронним щоденником;
- ✓ Віртуальна та доповнена реальність;
- ✓ Мікронавчання, яке передбачає подачу освітнього контенту з розбивкою на самостійні малі одиниці;
- ✓ Популяризація мобільного навчання (навчання за допомогою мобільних додатків);
- ✓ Зростання корпоративного сегменту;

- ✓ Ринок мовного навчання;
- ✓ Talent development («управління талантами»);
- ✓ Зв'язок між навчанням і працевлаштуванням;
- ✓ Навчання на основі проектної роботи (project-based learning);
- ✓ Зростання ринку LMS (learning management systems);
- ✓ Career-long learning, або навчання протягом усієї професійної діяльності.

За даними ООН закриття навчальних закладів через COVID-19 у всьому світі зачепило понад 770 млн учнів. Це призвело до різкого збільшення числа студентів, які змушені навчатися вдома.

В Індії, Китаї та Гонконгу пандемія сприяла збільшенню кількості учнів, які навчаються у цифровому форматі, зростанню вартості акцій та збільшенню капіталу EdTech-стартапів. В Європі та США ситуація схожа.

ОНЛАЙН-ОСВІТА В УКРАЇНІ

В 2019 ринок онлайн-освіти в Україні зростав середньоєвропейськими темпами – приблизно на 30%. У 2020 р. при збереженні темпів зростання, кількість клієнтів суттєво збільшилась.

За оцінками BUKI на ринку онлайн-освіти України не менше 35 гравців. Усі освітні портали в Україні поділені на кластери:

- ✓ Tutoring (репетиторство);
- ✓ Language learning (вивчення мов);
- ✓ MOOC (масові відкриті онлайн-курси);
- ✓ School Education (K-12, шкільна освіта);
- ✓ Info (інформаційні площадки, агрегатори);
- ✓ For teachers (для вчителів);
- ✓ LMS (система управління навчанням);
- ✓ Prof skills (розвиток професійних навичок).

Найпомітніші гравці на ринку онлайн-освіти України:

- ✓ Prometheus (150 тис. користувачів, 30 курсів)
- ✓ EdEra (9 онлайн-курсів та бібліотека електронних книг)
- ✓ EDUGET (40 тис. користувачів)

В Україні розповсюдження COVID-19 спонукало багатьох перейти в онлайн-формат: більше половини шкіл перейшли в онлайн, третина перейшла в онлайн частково.

Суттєво зріс попит на традиційні курси з вивчення мов та підготовки до ЗНО, бізнес- та ІТ-курси, а також на сервіси для пошуку та обміну навчальними матеріалами для вчителів і викладачів університетів.

СФЕРИ-ЛІДЕРИ НА РИНКУ ПРАЦІ

За даними дослідження експертно-аналітичного відділу HeadHunter у першому півріччі 2019 року в категорії найбільш популярних і високооплачуваних професій в Україні лідирували "ІТ, Телеком" з зарплатами в діапазоні від 35,7 до 140 тис. грн. на місяць.

За результатами 2018 року в ТОП-5 увійшли:

- ✓ "Вищий менеджмент" із середньою зарплатою – 38 070 грн.;
- ✓ "ІТ" – 19 528 грн.;
- ✓ "Банки" – 17 947 грн.;
- ✓ "Будівництво, нерухомість" – 16 935 грн.;
- ✓ "Юристи" – 16 179 грн.

У 2019 році серед найпопулярніших і найбільш затребуваних сфер діяльності очікувано найвищі зарплати зафіксовано у сфері «Інформаційні технології». Вони перевищують середнє значення більш ніж удвічі: 25 000 грн. проти офіційних 10 497 грн.

Спеціалісти сфери «Управління» можуть розраховувати на зарплату у 9 000 грн. (на 1000 грн. вище порівняно з минулим роком).

На третьому місці за потребою в кадрах сфера «Охорони здоров'я». Однак середня зарплата у цій сфері найнижча серед популярних напрямків – 5 тис. грн., що вдвічі менше середньої офіційної зарплати.

За даними вакансій на пошукових платформах України за рівнем заробітної плати лідирують спеціалісти у сфері ІТ, водії, спеціалісти у сфері маркетингу, реклами, менеджери. Їхня середня заробітна плата коливається у межах від 10 тис. до 20 тис. грн.

ТОП-5 СФЕР

Україна

У вищій освіті	За запитами роботодавців	За рівнем заробітної плати
- Управління та адміністрація (170613 студентів), - Освіта/педагогіка (142576 студентів), - Право (99222 студентів), - Інформаційні технології (91048 студентів), - Охорона здоров'я (74379 студентів).	- Робочі спеціальності (≈80% усіх запитів) - Управління - ІТ - Охорона здоров'я - Гуманітарні науки	- Вищий менеджмент – 38 070 грн.; - ІТ – 19 528 грн.; - Банки – 17 947 грн.; - Будівництво, нерухомість – 16 935 грн.; - Юристи – 16 179 грн.

Харків

У вищій освіті	За запитами роботодавців	За рівнем заробітної плати
- Управління та адміністрація (57 599 студентів), - Освіта/педагогіка (34 691 студентів), - Інформаційні технології (27 620 студентів), - Соціальні та поведінкові науки (27 325), - Право (26 675 студентів).	- Робочі спеціальності, кваліфіковані робочі руки (більшість усіх запитів) - Менеджер з продажу, менеджер по роботі з клієнтами - Програміст - Провізор, фармацевт	- Начальник комерційного відділу – 20000 грн. - Муляр - 18406 грн. - Головний агроном – 15850 грн. - Геодезист – 15500 грн. - Фіндиректор, інженер-землевпорядник, контролер пасажирського транспорту, налагоджувальник шліфувальних верстатів, налагоджувальник автоматів і напіваавтоматів, водій-випробувач, оператор лазерної установки з програмним керуванням – по 15000 грн.

ТОП-5 ПЕРСПЕКТИВНИХ СФЕР НА РИНКУ ПРАЦІ: УКРАЇНА

Резюме

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ	УПРАВЛІННЯ І БЕЗПЕКА	МЕДИЦИНА ТА ФАРМАЦЕВТИКА	ІНЖИНІРИНГ ТА КОНСТРУЮВАННЯ	ТЕХНОЛОГІЇ: БІО-, НАНО-, ХІМІЧНІ
За прогнозами ІТ-сфера буде активно розвиватись щонайменше ще двадцять років, що обумовлено стрімким розвитком ІТ-технологій. Затребуваними на ринку праці будуть залишатись системні архітектори, дизайнери графіки та інтерфейсів, програмісти для різних мов та спеціалізацій.	Драйвером розвитку є достатньо високий рівень заробітної плати. Професії, які матимуть перспективу: проєктувальник індивідуальної фінансової траєкторії, менеджер з управління онлайн-продажами, менеджер з крос-культурної комунікації, персональний веб-менеджер, віртуальний адвокат та інші.	Галузь постійно трансформується, активно розвивається сфера трансплантації, імплантації та протезування. Такі спеціалісти як ІТ-медик, спеціаліст із кіберпротезування, ІТ-генетик, генетичний консультант, архітектор медичного обладнання, мережевий лікар будуть затребувані у майбутньому.	Сучасні підприємства потребують технічного переозброєння і автоматизації, а отже і відповідного висококваліфікованого персоналу. Більшість сучасних об'єктів мають високий рівень складності, щоб відповідати всім сучасним вимогам. На ринку праці потрібні інженери-будівельники, проєктувальники, конструктори, фізики, хіміки, технологи.	Напрямок нано, біо-технологій наразі розвивається дуже бурхливо. Ключова зміна даної сфери – поява розумних мереж. Велика увага у даній сфері буде приділятися тренду екологічності. Затребуваними професіями у цій сфері стануть урбаніст-еколог, архітектор живих систем, системний біотехнолог, ГМО-агроном, СІТІ-фермер, а також генна інженерія.

Базові навички	Кросфункціональні навички	Когнітивні навички	Соціально-поведінкові навички	Цифрові навички	Навички виживання
Мультилінгвальність Математична Дослідницька Емоційний інтелект Культурна та ціннісна Сімейні цінності Орієнтація в інформації Саморозвиток	Соціальні: •соціальна сприйнятливість; •координація. Комплексні навички розв'язання проблем Системні навички: •критичне мислення та сприйняття; •системний аналіз; •системна оцінка Навички управління: •управління проектами; •управління командами. •фінансова	Сприйняття критики Допитливість Адаптивність Когнітивна гнучкість Креативність Наполегливість у досягненні цілей Інтерактивне використання інструментів (мови, знання, технології)	Комунікативність Презентаційні навички Ведення дебатів Здатність взаємодіяти в неоднорідних групах Емпатія Етичність Толерантність Дисципліна та самодисципліна Соціальна відповідальність Приватність Здатність діяти автономно	Навички кодування Пошук, опрацювання та аналіз даних та метаданих Створення контенту та контент-аналіз Інформаційна гігієна Кібербезпека Взаємодія зі штучним інтелектом Взаємодія з роботами Розв'язання проблем за допомогою цифрових технологій	Фізична культура Тактична військова підготовка Самооборона Базова медична допомога Навички виживання у дикій природі Навички домашнього господарства

Огляд ринку праці

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

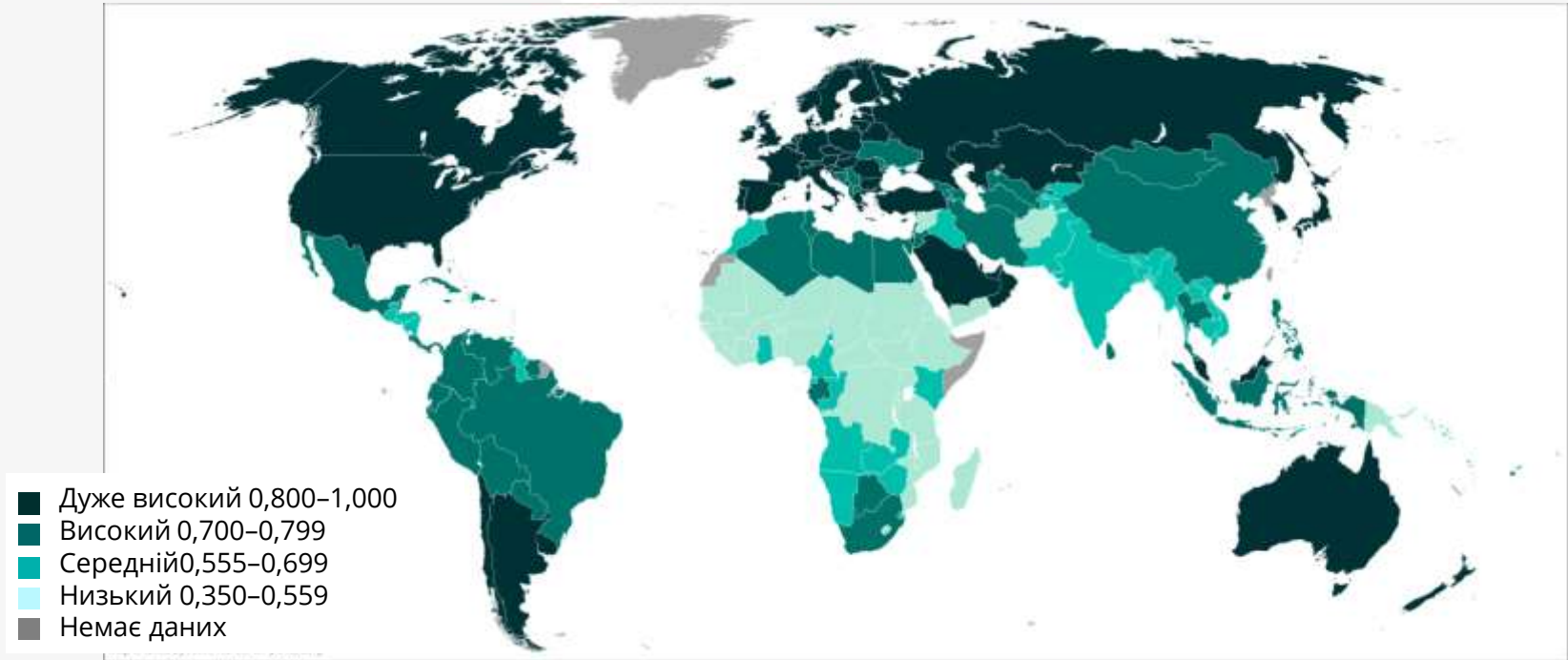

Класифікація ринків праці

- У світі налічується близько 200 визнаних країн, а також майже 100 квазідержавних утворень – невизнаних держав, залежних та спірних територій. Всі вони мають надзвичайно різні ринки праці, які класифікуються за багатьма спеціалізованими критеріями.
- Оскільки універсальної класифікації ринків праці не існує, подальший аналіз буде проводитись, виходячи з розділу на:
 - ✓ ринки праці багатих, високорозвинених країн;
 - ✓ ринки праці країн, що розвиваються.
- До розвинених країн відносять:
 - ✓ країни Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), до якої входить 37 найбільш економічно розвинених країн світу;
 - ✓ країни з найбільш високим (вище 0,8) Індексом потенціалу людського розвитку (ІПЛР) за класифікацією ООН;
 - ✓ країни ЄС тощо.

Класифікація ринків праці

- На карті ІПЛР (Індекс потенціалу людського розвитку) найбільш розвинуті країни позначені найтемнішим кольором.
- Зазначимо, що **Україна** станом на 2019 рік **має близький до високого рівень Індексу – 0,75**, але, разом з тим, оточена країнами, які мають більш вищий Індекс

Вікова структура населення

	Чисельність населення у 2019 р. (млрд осіб.)	Коефіцієнт народжуваності (середнє число дітей на одну жінку)	Доля населення у віці до 15 років (%)	Доля населення у віці 65 років і старше (%)
Світ у цілому	7,7	2,4	26	9
Розвинені країни	1,3	1,6	16	19
Країни, що розвиваються	6,4	2,5	28	7
Україна	0,042	1,5	16	15

- Системоутворюючим чинником світового ринку праці є принципова відмінність вікової структури населення найбільш багатих країн та решти світу.
- У найбільш розвинених країнах місцеве населення дедалі більше старіє та скорочується.
- Станом на 2019 рік майже кожний п'ятий (19%) мешканець багатих країн перебуває у віці старше 65 років.
- У країнах, що розвиваються, на противагу, спостерігається висока народжуваність, зростання чисельності населення, домінування молодих поколінь.
- Майже кожний третій (28%) мешканець країн, що розвиваються, перебуває у віці до 15 років.
- Україна за віковою структурою населення дуже близька до розвинених країн.

Глобальна міграція робочої сили / Драйвери

ОСОБИСТА МОТИВАЦІЯ

- Рівень ВВП на душу населення розвинених країн у 4 рази вищий, ніж в країнах, що розвиваються.
- Така різниця у рівні соціально-економічного розвитку та рівні оплати праці у різних країн викликає переміщення робочої сили.
- Основні міграційні потоки спрямовані з бідних до багатих, більш розвинутих країн.
- Абсолютна більшість людей мігрують у пошуках кращої долі, більш якісного життя, більш високого доходу.

	ВВП на душу населення (з врахуванням ПКС), 2018 р. (USD)
Розвинені країни	45 800
Країни, що розвиваються	12 100

ДЕРЖАВНЕ СПРИЯННЯ

- Усвідомлюючи неминучість міграційних процесів, більшість держав регламентують міграцію, намагаючись максимізувати користь від неї.
- Зазначимо, що трудова міграція здебільшого вигідна як країнам-донорам, так і країнам-реципієнтам, хоча й з різних причин.
- Міграція пом'якшує демографічні, структурні, фінансові дисбаланси.
- Розвинені країни за рахунок молодोї робочої сили підтримують власні економіки і пенсійні системи.
- Країни, що розвиваються, натомість, знижують тиск на національні ринки праці та отримують джерело зовнішніх грошових надходжень.

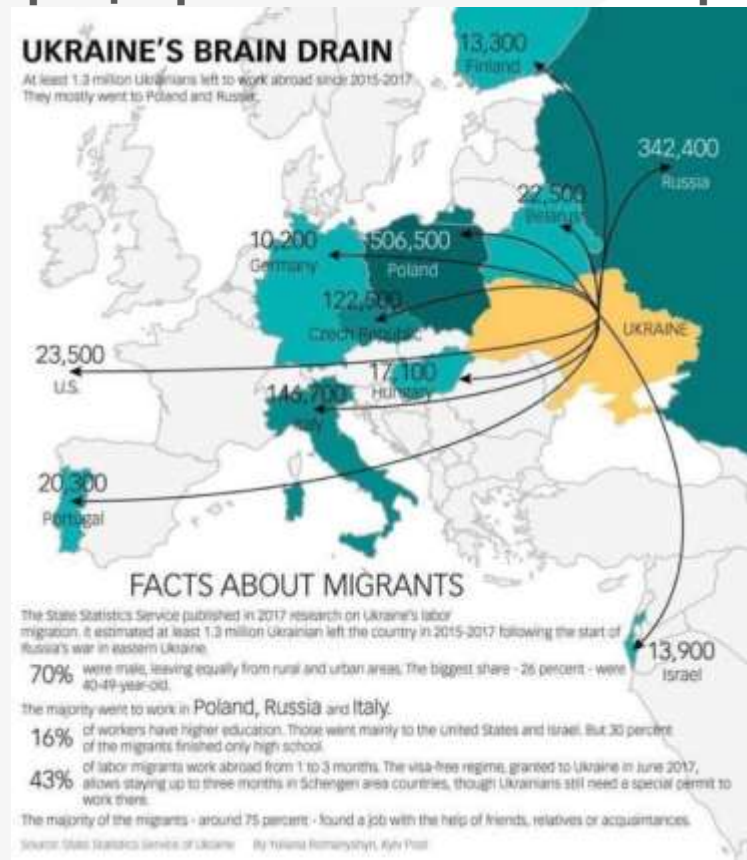
Глобальна міграція робочої сили / Вектори

- За даними ООН у 2019 році чисельність мігрантів у світі досягла 272 млн, у 2000 році їх нараховувалось 173 млн.
- Глобально робоча сила у світі рухається на північ.
- Найбільші міграційні маршрути пролягають з африканських і азіатських країн до Європи, а також з Латинської Америки до США і Канади.
- За даними ООН у 2019 році найбільше мігрантів нараховувалось в Європі – 82 млн, у США – 51 млн, у Росії – 12 млн.

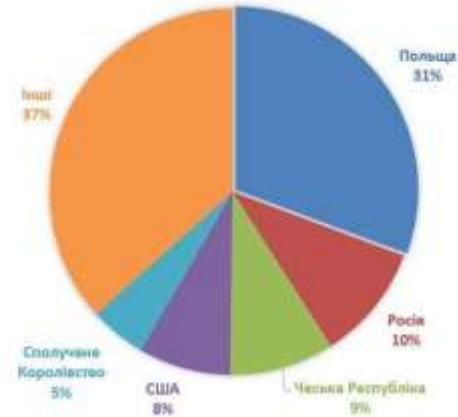
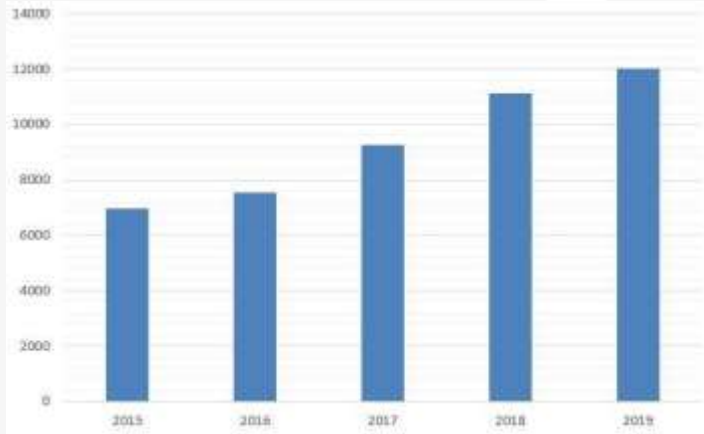

Глобальна міграція робочої сили / Вектори

- З України робоча сила рухається **на захід та на схід**, в країни ЄС та в Росію, відповідно.
- Станом на кінець 2018 року за офіційними даними Державної міграційної служби України та Державної прикордонної служби України за межами країни на постійній основі працювали 3,2 млн осіб.
- Загалом **міграційний рух в Україні впродовж календарного року оцінюється в 7-9 млн. осіб.**
- Після 2014 року (конфлікт з РФ) українці стали більше їхати на захід.

Грошові переводи від мігрантів

- Переважна більшість трудових мігрантів переказують значну частину свого заробітку на батьківщину. У багатьох країнах ці гроші впливають на внутрішню макроекономічну та курсову стабільність.
- За даними Всесвітнього банку у 2019 році обсяг грошових переводів у країни з середнім і низьким рівнями доходів сягнув рекордної позначки 554 млрд дол. США.
- За даними НБУ у 2019 році обсяг грошових переводів в Україну з-за кордону досяг 12 млрд дол. США (у 2018 році він склав близько 11 млрд дол. США).
- Найбільше грошей переказали з Польщі – 3,7 млрд дол. США.
- З Росії надійшло 1,2 млрд дол. США, з Чехії – 1,1 млрд дол. США.
- Всесвітній банк очікує, що внаслідок пандемії COVID-19 у 2020 році обсяг грошових переводів у світі знизиться на 20% до 445 млрд дол. США.
- Національний банк України очікує, що внаслідок пандемії обсяг грошових переводів в Україну у 2020 році скоротиться на 0,5-1 млрд дол. США.

Світова пандемія COVID-19

- Пандемія COVID-19 спричинила значний вплив на ринки праці.
- Наразі пандемія триває, тому остаточні висновки попереду, але станом на літо 2020 року основними її наслідками є:
 - Зростання безробіття
 - Прискорення переходу в онлайн і дистанційний формати трудових, виробничих, учбових, торговельних та інших процесів
 - Нові вимоги до безпеки, в тому числі – безпеки праці
- Найдраматичніші події відбувались у сфері зайнятості. Наприклад, за перше півріччя 2020 року у Німеччині майже на 0,5 млн зросло безробіття, 10 млн робітників були переведені на скорочені графіки роботи.
- За даними Бюро статистики праці США за перше півріччя 2020 року рівень безробіття в США зріс з 3,7% до 13,3% (у квітні сягав 14,7%).
- Саме у квітні втратило роботу 20,5 млн американців.
- В дослідженні міжнародної аналітичної компанії McKinsey Global Institute виявили соціальні групи, які найчастіше втрачали роботу під час пандемії – це **жінки, молодь, расові меншини, особи без вищої освіти**.
- За різними даними під час пандемії COVID-19 в Україну повернулось від 300 тис. до 2 млн трудових мігрантів.

Тренди на ринку праці 2030

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Зміна структури зайнятості

** (традиційна, стандартна – зайнятість по найму на повний робочий час, на підставі безстрокового трудового договору, під керівництвом роботодавця або його менеджера)*

- Один з ключових трендів на ринку праці – **зростання варіативності зайнятості**.
- До традиційної зайнятості* все більше додається фрилансінг, часткова зайнятість, дистанційна робота тощо.
- Дедалі частіше роботодавцям вигідніше винаймати робітників за тимчасовим контрактом, ніж на постійну роботу. Потребується все більше робітників на неповну зайнятість і все менше – на повний робочий день.
- Водночас, зростає запит на різні формати дистанційної та віддаленої співпраці і все менше необхідна постійна фізична присутність робітників на робочому місці.

- Пандемія COVID-19 прискорила багато з цих процесів.
- Зміна структури зайнятості призводить до трансформації стосунків роботодавця і робітника. Розмиваються жорсткі корпоративні ієрархії та робочі субординації, натомість інтенсивно **розвиваються численні форми горизонтальної співпраці**.
- Чим більше зростає кількість нетрадиційно зайнятих (фрилансерів, проектних працівників, робітників на договірних умовах тощо), тим більш гнучкою, незалежною та вимогливою до роботодавців стає робоча сила.

Навчання впродовж життя

- Довготривала стабільність – у минулому. Сучасне життя – це реальність, яка постійно змінюється, це світ, що надзвичайно швидко розвивається.
- Постійна мінливість стосується й технологій, умов праці, вимог до робітників. Тому все більш поширеною і актуальною становиться необхідність регулярного навчання і перенавчання багатьох робітників у найрізноманітніших сферах зайнятості.
- За таких умов найбільш адаптивними є робітники, які готові до постійних змін у зовнішньому середовищі, і, водночас, готові постійно змінювати себе впродовж усієї професійної кар'єри та у будь-якому віці.
- Відтак усталеною практикою стає «lifelong learning» - навчання і перенавчання впродовж усього життя. Цю тенденцію усвідомлюють як робітники, так і роботодавці.
- З боку робітників зростає запит на самоосвіту, онлайн-освіту, підвищення кваліфікації, перекваліфікацію тощо.
- З боку роботодавців все частіше організовуються різні програми підготовки і регулярної перепідготовки персоналу.
- Очікується, що найближчим часом стрімко розвиватиметься інфраструктура вторинного освітнього контуру, а **вміння вчитись та перенавчатись буде серед топових skills на ринку праці 2030 року.**

Автоматизація та роботизація

- У світі спостерігаються **високі очікування щодо скорочення традиційної зайнятості** через автоматизацію праці.
- За даними дослідження міжнародної аналітичної компанії McKinsey Global Institute, опублікованому у червні 2020 року, тільки в Європейському союзі під загрозою зникнення внаслідок автоматизації опиниться 51 млн. робочих місць.
- Найбільше постраждають робітники, що працюють у сферах торгівлі, нерухомості та громадського харчування.
- У своєму іншому дослідженні McKinsey Global Institute прогнозують, що до 2030 року через автоматизацію **зайвими стануть** загалом 400 млн робочих місць (**15% від всіх у світі**).
- А в дослідженні Оксфордського університету йдеться про те, що майже половина професій сьогодення впродовж найближчих 10 років або зникнуть, або будуть максимально автоматизовані.
- Разом з тим, алгоритмізація рутинних процесів має природні та штучні бар'єри.
- Логічно, що ті сфери діяльності та спеціальності, які технічно легко та/або економічно доцільно регламентувати та алгоритмізувати, будуть «автоматизовані» досить швидко. Наприклад, продавці, касири, водії, операціоністи, співробітники колл-центрів.
- З іншого боку, поза автоматизацією залишаться складні професії, які алгоритмізувати неможливо – вчені, лікарі, митці, топ-менеджери.
- До них додаються також прості професії, які алгоритмізувати недоцільно, бо використання людини обійдеться дешевше – медсестри, няні, соціальні робітники тощо.

Джерело: <https://www.vedomosti.ru/career/articles/2020/02/26/823875-rinok-truda-2039>,
<https://www.segodnya.ua/lifestyle/science/5-professiy-kotorye-ischeznut-v-blizhayshie-10-let-1113010.html>,
<https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Featured%20Insights/Future%20of%20Organizations/The%20future%20of%20work%20in%20Europe/MGI-The-future-of-work-in-Europe-discussion-paper.pdf>

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Kharkiv EDU Cluster

Автоматизація та роботизація

- Якщо ж ситуація з безробіттям стане критичною, можливі політичні рішення щодо штучних обмежень, наприклад, введення квот на робочі місця для людей в автоматизованих процесах.
- Крім того, автоматизація створюватиме нову зайнятість, нові робочі місця, пов'язані з алгоритмізованими процесами – спеціалістів з машинного навчання, робототехніки, Big Data тощо.

Вплив автоматизації на ринок праці за країнами (відсоток професій, що будуть автоматизовані)

Джерело: <https://www.vedomosti.ru/career/articles/2020/02/26/823875-rinok-truda-2039>,
<https://www.segodnya.ua/lifestyle/science/5-professiy-kotorye-ischeznut-v-blizhayshie-10-let-1113010.html>,
<https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Featured%20Insights/Future%20of%20Organizations/The%20future%20of%20work%20in%20Europe/MGI-The-future-of-work-in-Europe-discussion-paper.pdf>

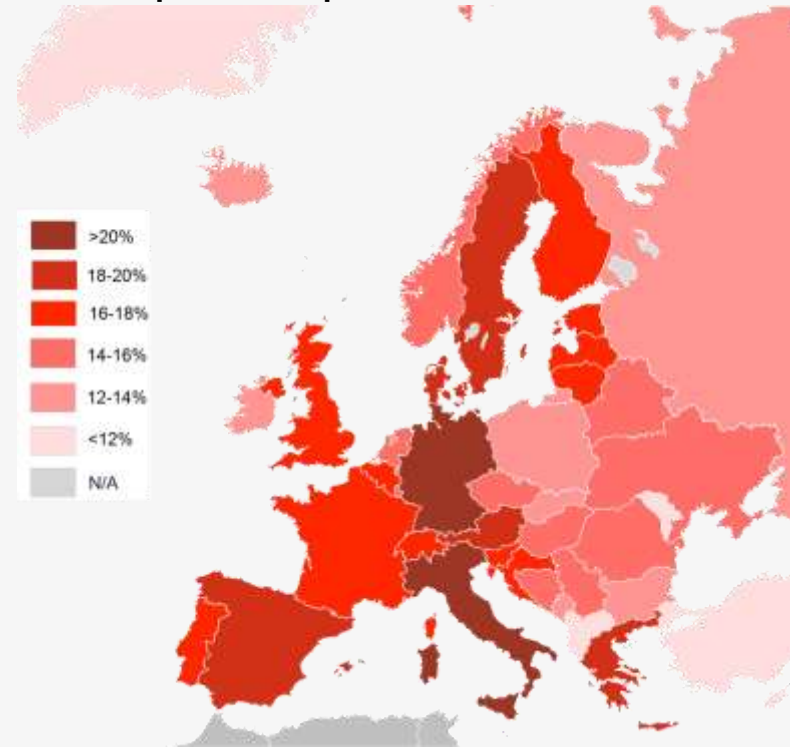
Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Вікове розмаїття

- Ключові глобальні демографічні тренди сьогодення – зростання тривалості життя, підвищення пенсійного віку, старіння населення.
- За даними ООН очікувана тривалість життя при народженні для населення світу в цілому у 1950 році складала 45,7 років, у 1990 році – 64,2 років, у 2019 році – 72,6 років.
- Вік виходу на пенсію практично у всіх розвинених країнах сягає 65-67 років.
- Найбільш інтенсивно старіння населення відбувається у розвинених країнах.
- Ці обставини зумовлюють більш тривале активне економічне життя людини, ніж раніше. Люди довше працюють і, відповідно, довше знаходяться на ринку праці.
- У поєднанні з малою чисельністю молоді це означає, що сучасний **ринку праці є ринком праці одночасно декількох поколінь**. Ця ситуація збережеться до 2030 року.

% населення старше 65 років в Країнах Європи, 2010 р.

Джерело: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5_%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D1%8B#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Europe_population_over_65.png

Сім'я
Молоді
ХАРКІВ

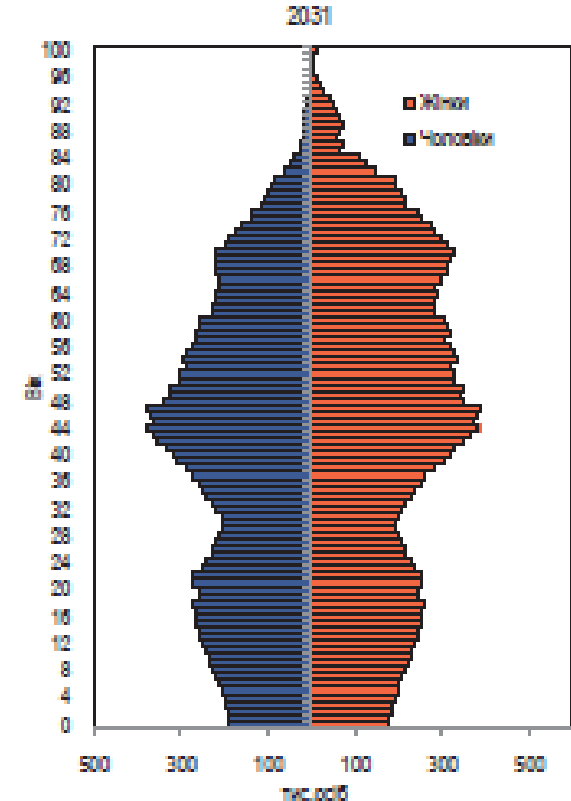
- Важливим є той факт, що молодь не здійснює такого тиску на ринки праці, як раніше. Передусім, через те, що її мало і, до того ж, вона частково зорієнтована на зовнішні ринки.
- Крім того, молодь стриманіше від інших поколінь ставиться до таких мотивів як **кар'єра, заробіток, відповідальність**. Натомість, у **центрі уваги молодих людей такі цінності, як цікава робота, вільний час, гнучкий графік**.
- Серед молоді також досить **поширена парадигма спільного користування, а не володіння**.
- У США молодь доволі часто називають «поколінням орендаторів» за схильність до оренди, а не придбання житла.
- А, наприклад, в Німеччині, економічно найпотужнішій країні Європи, оренда житла поширена серед усіх поколінь, у тому числі й серед молоді.
- В цілому, безпрецедентне вікове розмаїття означатиме, що **на ринку праці вік або втратить вирішальне значення**, або буде присутній на ринку у вигляді розширених запитів – «енергійна молода людина», «досвідчений спеціаліст», «фахівець у розквіті сил» тощо.

Джерело: <http://www.un.org.ua/images/documents/4502/>-

%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%86%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8%20%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F-UKR.pdf

Вікове розмаїття

Статтєво-вікова піраміда України

Сім'я Молодь ХАРКІВ

Hard skills, soft skills, digital skills

- Впродовж останніх десятиліть вимоги роботодавців до набору компетенцій робітників суттєво змінились та ускладнились. Це стало природним наслідком змін та ускладнень практично у будь-якій діяльності.
- Сучасний роботодавець все частіше обирає робітника, керуючись не лише тим, які у нього hard skills (професійні навички), а й звертаючи увагу на його soft skills (особистісні якості) та digital skills (цифрову грамотність).
- **Hard skills** – це, власне, професіоналізм у широкому сенсі:
 - ✓ Фахова компетентність
 - ✓ Експертне знання
 - ✓ Технічна кваліфікація
- **Soft skills** – це соціальні та емоційно-комунікаційні навички, що не мають безпосереднього стосунку до професії / виду діяльності:
 - ✓ Універсальні компетенції
 - ✓ Цінності
 - ✓ Поведінка
- Найбільше роботодавцями цінуються такі soft skills робітників, як **комунікаційні навички, адаптивність, бажання вчитись, креативність, критичне мислення, тайм-менеджмент, здатність до командної роботи** тощо.
- Тотальна комп'ютеризація та цифровізація майже всіх аспектів нашого життя, в тому числі й професійної діяльності, призвела до появи нових вимог до робітників, які стосуються оцінки їхніх digital skills.
- **Digital skills** – це здатність раціонально та безпечно користуватись цифровими пристроями та операційними системами, вільно орієнтуватись в інтернеті, соціальних мережах, робочому цифровому просторі.

Мультипотенціал, бекграунд і міждисциплінарність – точки входу на ринки праці

- У найближчому майбутньому **все більшим попитом користуватимуться робітники, які мають широкий спектр вмінь, навичок, інтересів, професійних досвідів.**
- У 2030 році ще яскравіше, ніж зараз, проявлятиметься тенденція, коли людина впродовж життя неодноразово змінюватиме не лише місця роботи, а й самі професії, види та сфери діяльності.
- Наявність такого «мультипотенціалу» очевидно вигідна як робітнику, так і роботодавцю. Робітник диверсифікує власні можливості та ризики на ринку праці, а роботодавець отримує можливість використовувати як профільну компетенцію робітника, так і його інший професійний бекграунд.
- Крім того, такі робітники здатні продуктивно працювати в міждисциплінарних форматах – на перетині різних наук, сфер, галузей.
- Це важлива якість, тому що **міждисциплінарність – перебуває на просторі бурхливого розвитку**, саме там активно створюються інновації, перспективні технології, нове знання.
- Тому на ринку будуть затребувані професіонали, які мають різноманітний набір знань, вмінь та навичок та які здатні працювати в різних, в тому числі – міждисциплінарних, сферах. Наприклад в таких, як біотехнології, онлайн-освіта або спортивна медицина.

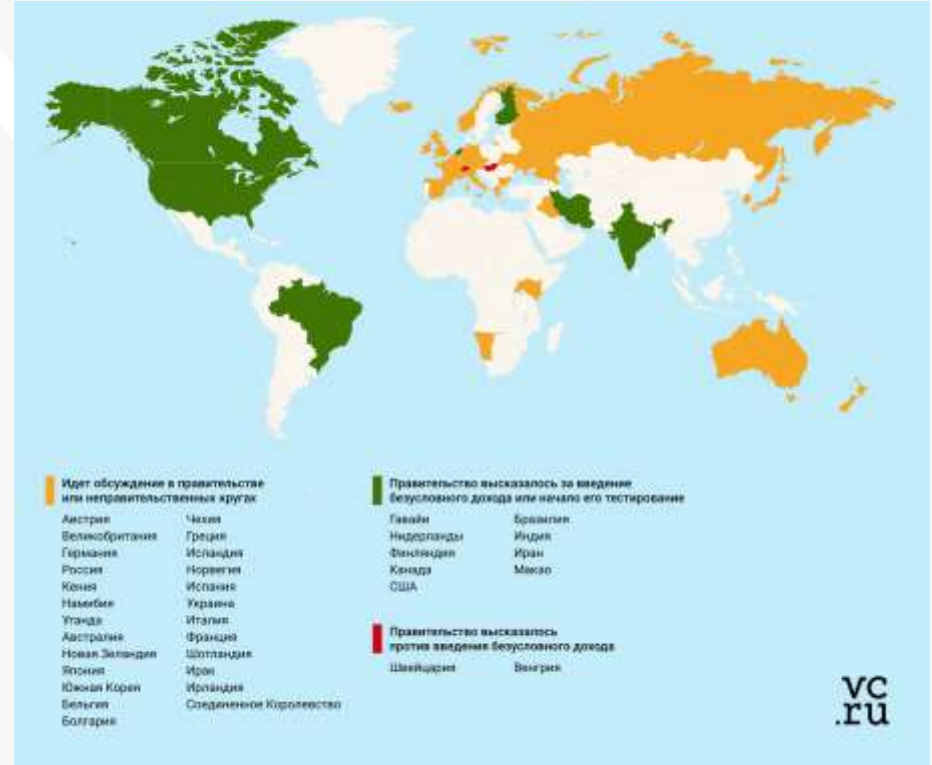
Навички майбутнього

Тренд	Проблемна ситуація	Навички, які потребують розвитку
Автоматизація, яка призведе до знищення робочих місць	Необхідність вчасного здобуття знань та навичок, потреба у навчанні протягом усього життя	Швидка адаптивність та гнучкість мозку
Революція штучного інтелекту	Штучна революція як причина нерівності між класами та країнами. Наразі провідні позиції у гонці озброєнь у галузі штучного інтелекту займають США та Китай. Більшість країн перебувають під тиском загрози маніпулювання свідомістю населення, а також втручання у процеси державотворення	Цифрова грамотність, правила безпеки у користуванні соціальними мережами
Розквіт цифрових диктатур	Загроза опинитися під тотальним контролем системи, яка розуміє людину більше ніж вона себе, системи, що зможе передбачати почуття, рішення і приймати рішення за людину	Цифрова грамотність, правила безпеки у користуванні соціальними мережами
Філософська криза	Швидкі зміни, інформаційні революції та революції біотехнологій призводять до того, що концепти життя не встигають сформуватися, існує загроза ціннісного не визначення	Абстрактне та креативне мислення
Розумний задум	Уряди і корпорації використовуватимуть технології для посилення необхідних їм людських навичок, таких як розум і дисципліна, натомість нехтуючи іншими людськими навичками, такими як співчуття, художня чутливість і духовність. Результатом може стати раса дуже розумних і дуже дисциплінованих людей, яким водночас не вистачатиме співчуття, вміння творити і духовної глибини.	Міждисциплінарність та емоційний інтелект

Можливі соціальні стандарти 2030

Мапа ставлення до введення безумовного базового доходу

- У 2030 році у світі можуть набути певного поширення нові соціальні стандарти, які суттєво впливатимуть на ринки праці.
- **Безумовний базовий дохід і скорочення робочого тижня** – заходи, які давно обговорюються теоретично, а в багатьох країнах навіть впроваджуються практично, поки що – у вигляді різних експериментів та пілотних проектів.
- Впровадженню нових соціальних практик сприяють два головних чинники:
 - Проблема «зайвих людей», тобто надлишок робочих рук
 - Антропоцентрична соціально-філософська парадигма, згідно з якою людина є вищою цінністю, а відтак має безумовні права від народження, в тому числі й соціальні.

Можливі соціальні стандарти 2030

- **Безумовний базовий дохід** – це гарантований дохід людини без будь-яких умов, тобто певна мінімальна сума на проживання, яку має отримувати кожний громадянин без будь-яких умов. Фактично, це абсолютна соціальна гарантія.
- **Гнучкий робочий графік.** Соціальний стандарт – 40-годинний робочий тиждень сьогодні є більше символічним орієнтиром, ніж реальністю. Нові технології та форми зайнятості зробили робочий процес значно гнучкішим, надавши багатьом робітникам можливість працювати у будь-якому місці та у будь-який час.
- **Скорочення тривалості робочого тижня.** За даними Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) станом на 2019 рік тривалість робочого тижня коливалась від 29,4 годин у Нідерландах до 47,6 годин в Колумбії. За період з 2000 до 2019 року тривалість робочого тижня у країнах Європи скоротилась з 38,0 до 36,9 годин, у країнах Європейського союзу – з 37,0 до 36,2 годин. Отже, **35-годинний або 4-денний робочий тиждень** може стати новим символічним соціальним орієнтиром. За прогнозами Кунтер, до 2030 року розмір середньої робочого тижня скоротиться до 36 годин (зараз вона дорівнює 37,5 години), а до 2100 року зменшиться до 30 годин.

Запровадження безумовного базового доходу та/або скорочення робочого тижня може значно послабити тиск на ринок праці 2030 р.

Прогнози розвитку ринку праці

ТОП-сфер майбутнього

- Очікується швидкий розвиток біотехнологій (особливо вивчення алгоритмів аналізу роботи мозку), розвиватимуться голографія, віртуальна реальність, робототехніка.

Зміни форм співробітництва

- В основі цифрової економіки 21 століття лежить миттєве дублювання даних, ідей і засобів масової інформації. В майбутньому потоки стануть безкоштовними, а замість грошей придуть інші форми взаємовигідного співробітництва. Наприклад, **компанії з гарною репутацією рекомендуватимуть** аналогічні своїм товари і послуги маловідомих виробників і отримувати за це відсоток з продажів.
- Розвиток цифрових технологій посилює **децентралізацію**. Завдяки безперервному копіюванню вони стають загальними, а значить, нічийими. І ця тенденція буде посилюватися, розмиваючи поняття власності.
- Будуть придумуватись нові **схеми оренди, прокату і доступу до різних видів товарів і послуг**.

Зміни у робочому просторі

- Персонал будуть підбирати з урахуванням корисності всієї команди.** Просунутий штучний інтелект і алгоритми допоможуть визначити оптимальний розмір команди і її склад в залежності від особистих якостей і навичок співробітників. У командах з'являться колективні бонуси на зразок медичного і звичайного страхування, а її члени зможуть жити разом або поруч для більшої зручності.
- На роботі **з'явиться більше жінок**. Зараз частка жінок становить 46%, а в 2030 році буде працювати однакова кількість чоловіків і жінок. У XXII столітті ж частка працюючих жінок збільшиться до 53%. Однак за прогнозами Міжнародного економічного форуму, малоімовірно, що за 217 років зникне різниця між зарплатами чоловіків і жінок. До 2100 року вона залишиться на рівні 10%.

Прогнози розвитку ринку праці

Зміни у робочому просторі

- **Скоротиться кількість робочого часу**, у той же час не буде чітких меж між особистим і робочим часом
- **Зміниться визначення лідера**. Очікується, що люди будуть в основному працювати в маленьких децентралізованих командах, а не в великих організаціях з жорсткою ієрархією, тому поняття лідера стане більш розмитим. Здійсниться перехід до горизонтальних команд, що працюють над спільною метою
- На заміну традиційним офісам придуть **коворкінг та смарт-офіси**. В коворкінгу людям легше взаємодіяти, знаходити контакти з суміжних областей, є можливість обговорювати цікаві теми. Формат класичного офісу повністю піде не більше ніж через 25 років, поступившись місцем концепції смарт-офісів і коворкінгу. Окрім того, будуть **робочі місця у віртуальній реальності**, а доповнена реальність стане звичним явищем
- **З'явиться багато нових професій**, і зникнуть інші. Так, не буде рутинної роботи за комп'ютером, коли зрозуміло, що, звідки і куди треба скопіювати, не буде простою роботи, яка передбачає виконання рутинних операцій на конвеєрі. Зникнуть професії, які не потребують постійного навчання. З'явиться можливість і навіть необхідність поєднувати творчу і професійну реалізацію.

Ринок праці України

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Географічне розташування / зовнішні впливи

ВВП на душу населення, 2018 р. , євро
Середня з/п, євро
Кількість зайнятого населення, млн осіб
Чисельність населення, 2018 р., млн осіб

- Україна є частиною глобального ринку, а тому її ринок праці значною мірою залежить від зовнішніх обставин та впливів.
- Ринок праці України розташований між великими ринками праці Європейського Союзу та Російської Федерації.

Джерело: Держкомстат України, <https://iz.ru/963676/2020-01-14/analitiki-podschitali-sredniyu-zarplatu-v-rossii-za-2019-god>, <https://ru-geld.de/salary/europe.html>

Сім'я Молодь
ХАРКІВ

Географічне розташування / зовнішні впливи

- Обидва сусідні з Україною ринки мають величезну «гравітацію», вони значно переважають український ринок за всіма показниками – кількістю населення, розміром економіки, рівнем доходів.
- Україна давно та стабільно є для цих ринків донором робочої сили. Причому зворотного руху робочої сили (з РФ та ЄС в Україну) практично не відбувається.
- Відтак Україна може задовольняти власну потребу у робочій силі майже виключно на внутрішньому ринку.
- Україна не має можливостей «запозичити» робочу силу на зовнішніх ринках через:
 - ✓ Низьку (порівняно з сусідніми країнами) вартість робочої сили
 - ✓ Напівзакритий кордон з РФ, через територію якої пролягають міграційні маршрути з азіатських країн, в тому числі – з колишніх радянських республік Середньої Азії
- Таким чином, **Україна є чистим донором робочої сили на світовому ринку праці.**

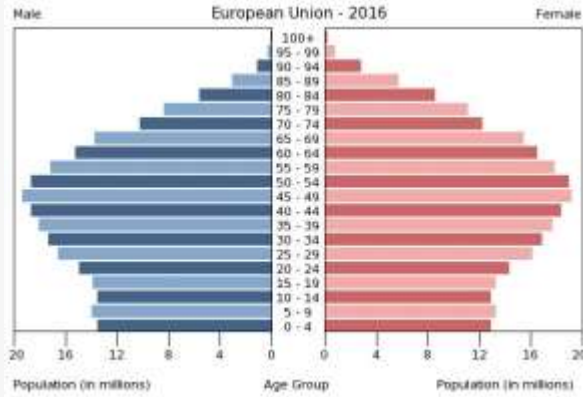
Джерело: Держкомстат України, <https://iz.ru/963676/2020-01-14/analitiki-podschitali-sredniuyu-zarplatu-v-rossii-za-2019-god>, <https://ru-geld.de/salary/europe.html>

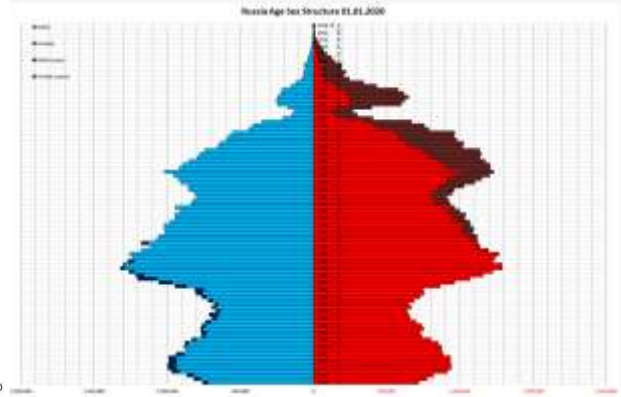
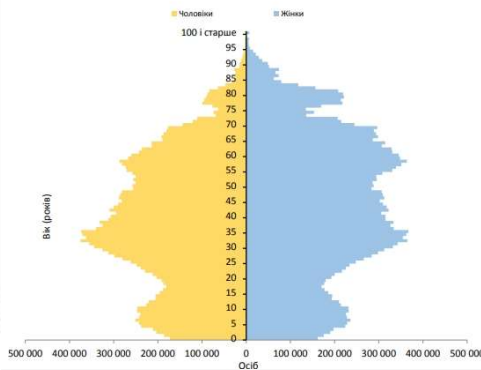
Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

EDU
Kharkiv EDU Cluster

Вікова структура населення

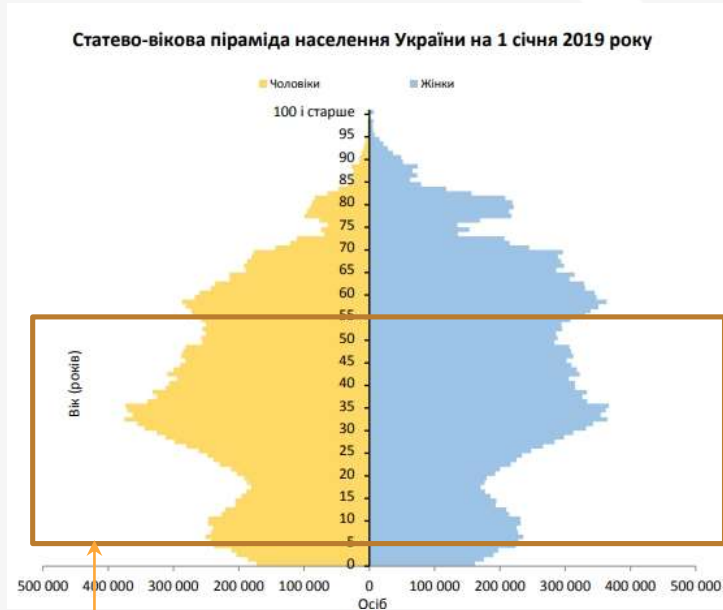

Статтєво-вікова піраміда населення України на 1 січня 2019 року

- Україна має схожу з розвиненими країнами вікову структуру населення. За даними POPULATION REFERENCE BUREAU Україна посідає 32 місце у списку найстаріших країн світу – 16,5% її жителів старше 65 років.
- В Україні, в Росії, в більшості країн ЄС відбуваються схожі демографічні процеси – зниження народжуваності, скорочення і старіння населення.
- Але і ЄС, і РФ, компенсують скорочення власного населення зовнішніми мігрантами. Україна, з низки причин, цього зробити не здатна, і її населення скорочується.
- Скорочення і старіння населення мають природним наслідком **скорочення і старіння робочої сили / персоналу в Україні.**

Демографічні тренди у 2030 році

маркером виокремлені працездатні покоління станом на 2030 рік

- Очікується, що основні демографічні тренди зберігатимуться до 2030 року.
- За прогнозом ООН у 2030 році уперше в історії людей старше 60 років буде більше, ніж дітей до 10 років.
- Україна в 2030 році, як і сьогодні, втрачатиме національну робочу силу через внутрішні демографічні чинники (старіння та скорочення населення) і зовнішню трудову міграцію.
- Зовнішні роботодавці у 2030 році, як і сьогодні, гратимуть значну роль на українському ринку праці.
- Вони не лише вивозитимуть «мізки» та «робочі руки» в інші країни, але й масово рекрутуватимуть робітників, що фізично залишатимуться в Україні.
- У 2030 році буде **2 країни-магніти** для трудової еміграції українців – до **Польщі** додається **Німеччина**.

Джерело: Держкомстат України, https://theodora.com/wfbcurrent/european_union/european_union_people.html

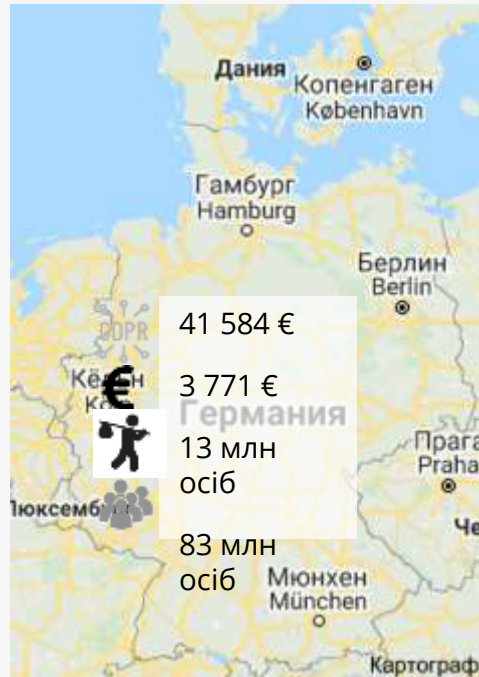
Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

- **Сьогодні Польща – країна номер один для українських трудових мігрантів.**
- За офіційною оцінкою Національного банку Польщі станом на кінець 2019 року у країні працювало **900 тис. українських мігрантів** (з близько 1 млн трудових мігрантів загалом).
- В цілому, за даними Посла Польщі в Україні, який посилався на Державне статистичне агентство країни, станом на той же період – кінець 2019 року, в Польщі проживало 1,3 млн українців.
- Польща зацікавлена у залученні українських трудових мігрантів з наступних причин:
 - Населення Польщі старіє і скорочується і тому в країні не вистачає власної робочої сили.
 - За даними POPULATION REFERENCE BUREAU Польща посідає 28 місце у списку найстаріших країн світу – 17,5% її жителів старше 65 років.
 - Польські робітники масово мігрують на захід, ще більше посилюючи дефіцит робочої сили на внутрішньому ринку праці.
 - За даними Головного статистичного управління Польщі ще наприкінці 2016 року близько 2,5 млн поляків перебували за кордоном, переважно в Німеччині (майже 700 тис.) та Великій Британії (майже 800 тис.).
 - Польське суспільство консервативне, і тому сприймає ментально і лінгвістично близьких українців як менше зло у порівнянні з мігрантами з африканських та азіатських країн.
- У 2030 році Польща залишатиметься пріоритетним напрямком української трудової міграції через фінансові, географічні та ментальні чинники.

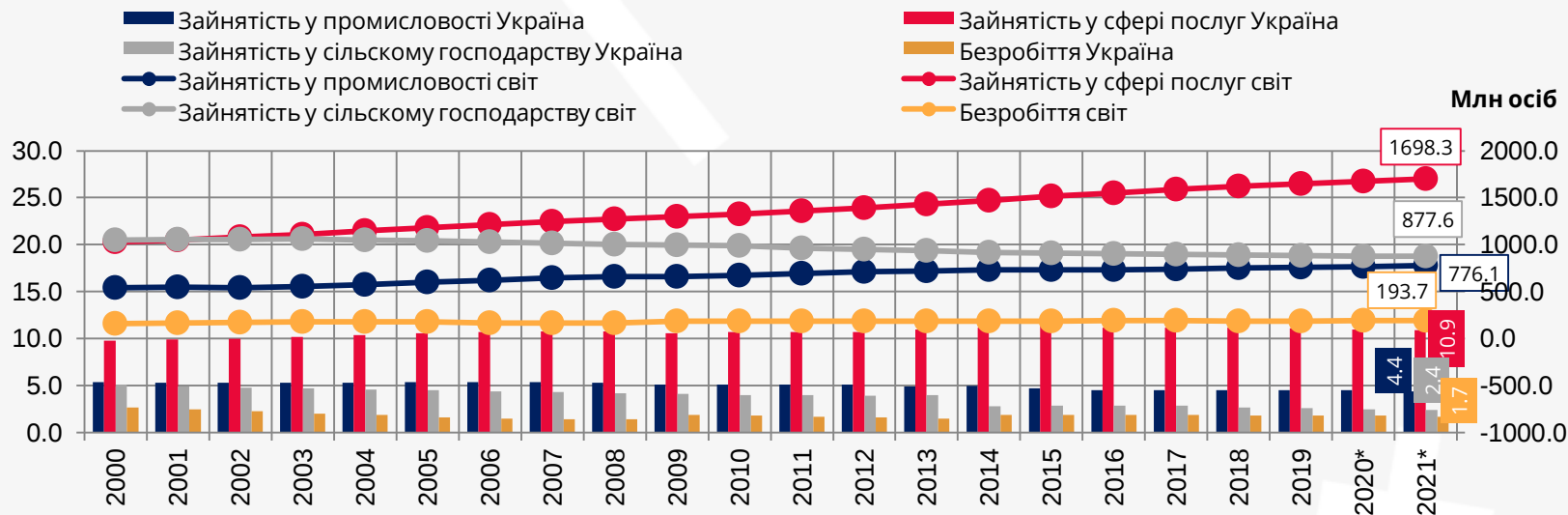
Джерело: <https://news.liga.net/economics/news/v-polshe-podschitali-kolichestvo-rabotayuschih-ukrainskih-migrantov>,
<https://www.prb.org/countries-with-the-oldest-populations/>, <https://zbruc.eu/node/7275>

	ВВП на душу населення, євро
	Середня з/п, євро
	Кількість мігрантів, млн осіб
	Чисельність населення, млн осіб

- **У 2030 році Німеччина, найімовірніше, стане однією з найпопулярніших країн для трудової міграції українців.**
- 1 березня 2020 р. у Німеччині набув чинності новий міграційний закон, який значно спрощує доступ кваліфікованих спеціалістів, які походять не з країн ЄС, на внутрішній ринок праці.
- Закон висуває дві головні умови для негромадян ЄС:
 - Професійна освіта, підтверджена дипломом
 - Знання німецької мови на рівні достатньому для виконання роботи
- Головним мотивом ухвалення цього закону є зацікавленість Німеччини у кваліфікованих кадрах – станом на кінець 2018 р. країна офіційно визнавала нестачу 1,6 млн фахівців.
- Фундаментальною причиною є демографічна структура населення країни. За даними POPULATION REFERENCE BUREAU Німеччина посідає 6 місце у списку найстаріших країн світу – 21,5% її жителів старше 65 років.
- Незважаючи на те, що з 83 млн жителів Німеччини близько 13 млн вже є мігрантами, у німецькому суспільстві і, особливо, в німецьких елітах формується консенсус щодо безальтернативності подальшого масового залучення трудових мігрантів в німецьку економіку.
- Для України важливо, що на відміну від Польщі, де більшість мігрантів займається некваліфікованою працею, **Німеччина акцентовано залучатиме саме кваліфіковану робочу силу.**
- Зважаючи на високі зарплатні та географічну доступність, Німеччина має всі можливості до 2030 р. стати одним із головних конкурентів за кваліфікованих фахівців на українському ринку праці.

Структура ринку праці в світі і Україні: безробіття та працевлаштування за секторами

- В період з 2000 до 2020 рр. структури ринку праці в світі та Україні за секторами змінювались різноспрямовано.
- Зайнятість у с/г впродовж останніх 20 років знизилась як в Україні (з 5,1 до 2,6 млн осіб), так і в світі (з 1 048 до 880 млн осіб).
- Зайнятість у промисловості в Україні скоротилась з 5,4 до 4,5 млн осіб, в той час як у світі зросла з 542 до 760 млн осіб.
- Зайнятість у сфері послуг в Україні зростала повільно – з 9,8 до 11,1 млн осіб, в той час як у світі зафіксоване значно більш стрімке зростання – з 1 027 до 1 650 млн осіб.

Джерело:

<https://www.ilo.org/wesodata/?chart=Z2VuZGVyPVsiVG90YWwiXSZ1bml0PSJOdW1iZXIiNjY3Rvcj1bIkluc2VudHJ5IiwuU2VydmliZXMlLCJlZ3JpY3VsdHVyZSjldnllYXJGcm9tPTE5OTEmaW5jb21lPVtdJmluZGJlYXJvcj1bInVuZW1wbG95bWVudCIsImVtcGxveW1lbnREaXN0cmliidXRpb24iXSZzdGF0dXM9WjYjFbXbsb3IlZXMiLCJFbXBsb3llcnMlLCJXb3JraW5nRm9yT3dulwiQ29udHJpYnV0aW5nRm9yRmFtaWx5Il0mcmlVnaW9uPVVzY29ybGQiXSZjb3VudHJ5PVtdJnllYXJlU29yMDIxjXnZpXGdGb3JtYXQ9IklNoYXJ0IiZhZ2U9WjY2UuNXBsdXMiXSZsYW5ndWFnZT0iZW4i>

* - прогноз

Найбільш затребувані професії в Україні

Рейтинг 50-ти найбільш затребуваних професій в Україні станом на 01.07.2020 року					
Рейтинг	Код	Професія			
1	9162	робітник з комплексного прибирання та утримання будинків з прилеглими територіями	26	2221.2	лікар-анестезіолог
2	4211	контролер пасажирського транспорту	27	5220	продавець непродовольчих товарів
3	8322	водій автотранспортних засобів	28	2221.2	лікар-педіатр
4	5162	поліцейський (інспектор) патрульної служби	29	5162	молодший інспектор (поліція)
5	8323	водій тролейбуса	30	7212	електрогазоварник
6	9322	підсобний робітник	31	3231	сестра медична
7	2424	інспектор (пенітенціарна система)	32	8332	асфальтобетонник
8	7241	електромонтер з експлуатації розподільних мереж	33	7241	електромонтер оперативно-виїзної бригади
9	5162	поліцейський (за спеціалізаціями)	34	9333	вантажник
10	5220	продавець продовольчих товарів	35	7241	електромонтер контактної мережі
11	8323	водій трамвая	36	9162	двірник
12	2221.2	лікар загальної практики-сімейний лікар	37	7233	слюсар аварійно-відбудовних робіт
13	5122	кухар	38	8163	обхідник гідроспоруд
14	8331	тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва	39	4211	касир торговельного залу
15	7436	швачка	40	2221.2	лікар-офтальмолог
16	3433	бухгалтер	41	2340	вчитель-дефектолог
17	9132	прибиральник службових приміщень	42	2221.2	лікар-хірург
18	2221.2	лікар-терапевт	43	2229.2	лікар-рентгенолог
19	3439	інспектор	44	7241	електромонтер з ремонту та монтажу кабельних ліній
20	7241	електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	45	8332	дорожній робітник.
21	5220	продавець-консультант	46	2221.2	лікар-психіатр
22	7233	слюсар-ремонтник	47	9152	сторож
23	5169	охоронник	48	1229.3	головний фахівець
24	8331	тракторист	49	7233	оглядач-ремонтник вагонів
25	3439	фахівець	50	7136	слюсар-сантехнік

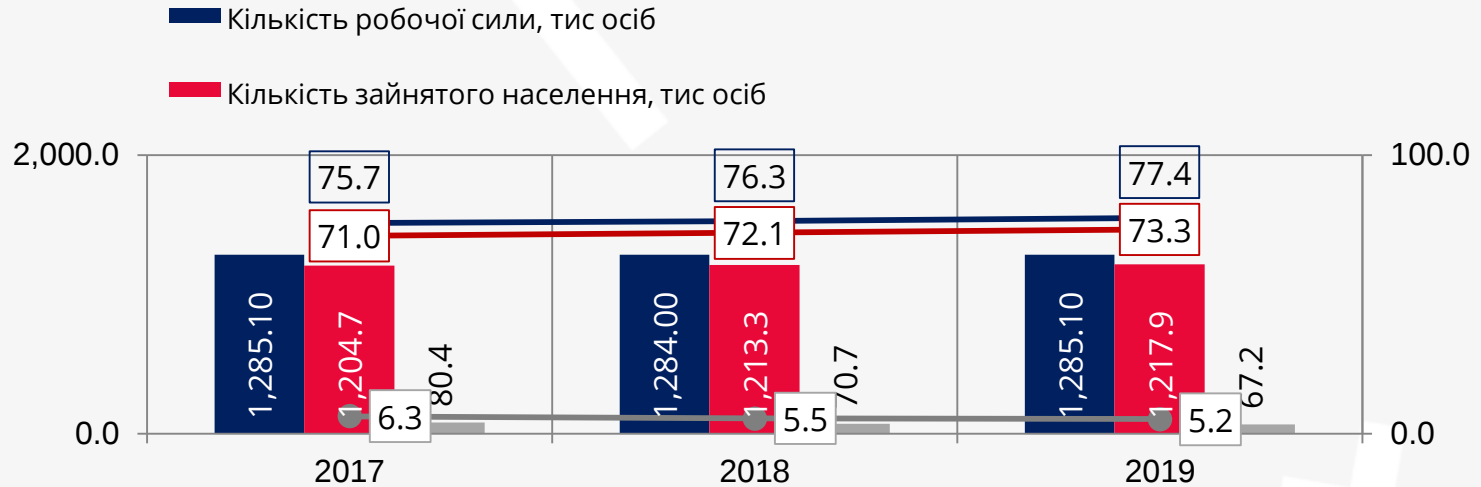
Ринок праці Харківської області

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Загальна ситуація

- **Ринок праці Харкова і області є одним з найбільших в Україні**, а зайнятість в регіоні за офіційною статистикою вища, ніж в середньому по країні.
- За даними Державної служби зайнятості станом на початок 2020 року у місті та області нараховувалось 1 млн 218 тис. осіб працездатного віку, рівень зайнятості складав 73,3%. В Україні в цілому цей показник складав 67,6%.
- Рівень безробіття (за методологією Міжнародної організації праці) на початок 2020 року в регіоні складав 5,2%, в Україні в цілому – 8,6%

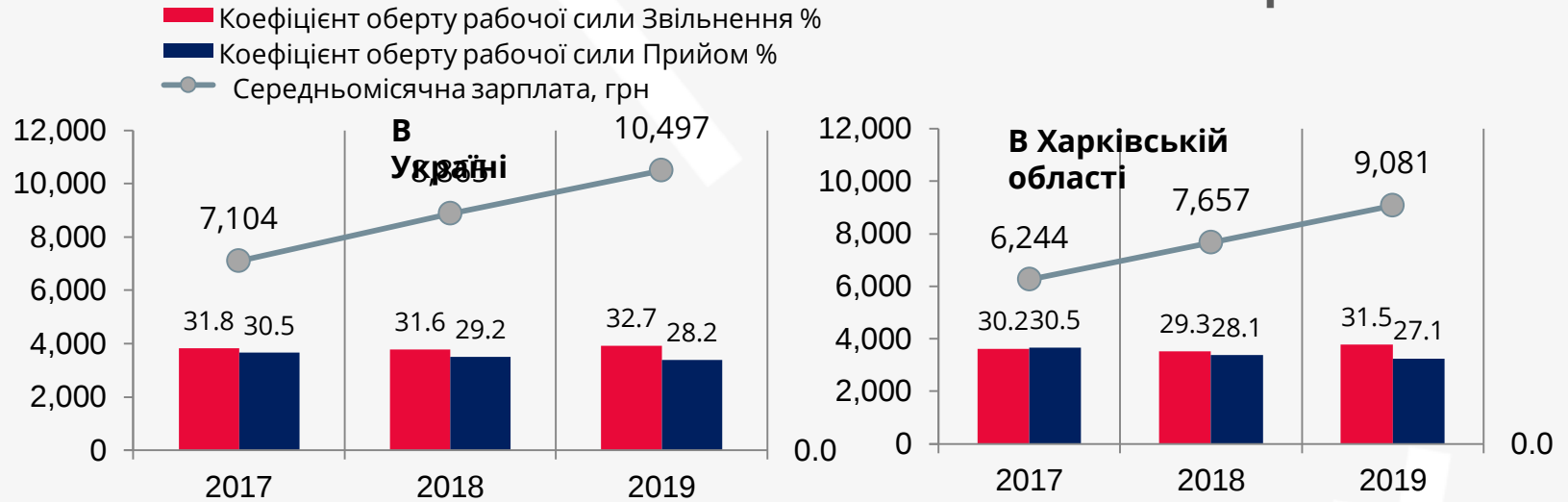
* Статистичні показники до осіб працездатного віку Джерело: <https://kha.dcz.gov.ua/analytics/65>

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Коефіцієнт обороту робочої сили та середньомісячна заробітна плата

- Середньомісячна зарплата в регіоні нижча, ніж в середньому по країні.
- За даними Держкомстату України середня заробітна плата у січні 2020 року в Харківській області склала 9 182 грн., в Україні в цілому – 10 727 грн.
- За даними Державної служби зайнятості середня заробітна плата штатних працівників у Харківській області станом на квітень 2020 року становила 8,8 тис. грн.
- За видами економічної діяльності найвища середня заробітна плата зафіксована у сфері інформації та телекомунікації – 19,4 тис. грн., найнижча у сфері розміщення і харчування – 3,4 тис. грн.
- За видами промислової діяльності найвища середня заробітна плата зафіксована у добувній промисловості – 16,0 тис. грн., найнижча у переробній промисловості – 7,8 тис. грн.

- **Головний попит** на ринку праці Харкова та області спостерігається **на робочі спеціальності, на кваліфіковані робочі руки**.
- За даними Державної служби зайнятості станом на літо 2020 року, так само як і рік назад, на харківському ринку праці більша частина вакансій пропонується за робочими професіями. Крім того, затребувані спеціалісти та службовці.
- За даними порталу «Работа в Харькове» (www.rabota.kharkov.ua) за останні 5 років у місті стабільно зростала кількість резюме на одну вакансію.
- Найнижче співвідношення резюме / вакансії спостерігалось у 2015 році – 0,63, в 2017 році воно перевищило 1, а в 2019 році сягнуло 1,85 резюме на одну вакансію.
- За офіційною інформацією найбільше потребуються (за Класифікатором професій) такі робітники:
 - ✓ Водії автотранспортних засобів
 - ✓ Машиністи-трактористи сільськогосподарського виробництва
 - ✓ Продавці продовольчих товарів
 - ✓ Підсобні робітники
- ✓ Прибиральники службових приміщень.
- Також користуються попитом провізори, фармацевти, менеджери, інженери, викладачі і вчителі, охоронці, бухгалтери, а також представники різних робочих спеціальностей.
- Крім того, спостерігається дефіцит вихователів, молодшого медичного персоналу, швачок, касирів, будівельників тощо.
- Портал «Работа в Харькове» наводить топ-5 вакансій, а також топ-5 запитів 2019 року: Кваліфікований робітник на виробництво
 - ✓ Менеджер з продажу
 - ✓ Менеджер по роботі з клієнтами
 - ✓ Робота без кваліфікації
 - ✓ Програміст PHP
- Запити:
 - ✓ Тестувальник, QA
 - ✓ Адміністратор
 - ✓ Офіс-менеджер
 - ✓ Дизайнер
 - ✓ Бухгалтер

Структура попиту та пропозиції

	Дефіцит кадрів
Усього	968
ТОП-10	
провізор	229
фармацевт	200
слюсар з ремонту рухомого складу	45
Монтер колії	42
водій тролейбуса	41
Інспектор (пенітенціарна система)	39
інспектор воєнізованої охорони	26
муляр	23
електромонтер контактної мережі	22
станційний робітник	20

	Дефіцит вакансій
Усього	30046
ТОП-10	
продавець непродовольчих товарів	1104
продавець продовольчих товарів	1058
охоронник	892
оператор котельні	813
робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків	744
водій автотранспортних засобів	711
продавець-консультант	638
кухар	586
бухгалтер	583
директор (начальник, інший керівник) підприємства	527

- Станом на 1 січня 2020 р. у Харківській області за офіційними даними спостерігається значний надлишок робочої сили, дефіцит вакансій складає понад 30 тис. вакансій.
- Найскладніше знайти роботу продавцям продовольчих і непродовольчих товарів. Найбільший дефіцит кадрів спостерігається за спеціальностями провізор та фармацевт.

* Офіційні дані

Джерело: <https://kha.dcz.gov.ua/>

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Пандемія COVID-19 негативно вплинула на український ринок праці

Зростання безробіття

- За даними Державної служби зайнятості кількість офіційно зареєстрованих безробітних зросла з 338 тис. осіб станом на 01 січня 2020 року до 518 тис. осіб станом на 01 липня 2020 року.
- Кількість вакансій за перше півріччя 2020 року практично не змінилась – 59 тис. у січні, та 58 тис. у липні. Натомість кількість вакансій суттєво знизилась у порівнянні з 01 липня 2019 року, коли вона становила 93 тис.
- За даними Державної служби зайнятості у Харківській області кількість офіційно зареєстрованих безробітних зросла з 20,5 тис. осіб у червні 2019 року до 34,2 тис. осіб у червні 2020 року, натомість кількість вакансій за той же період скоротилась з 5,4 тис. до 4,2 тис.
- Найчастіше втрачали роботу у сфері торгівлі та послуг.

Зростання попиту на дистанційну роботу.

- За даними сервісу OLX Робота у квітні 2020 року кількість запитів «віддалена робота» зросла на 83% у порівнянні з лютим того ж року.
- Роботодавці також збільшили пропозицію роботи онлайн і виконання послуг з дому, за даними сервісу OLX Робота найбільш затребуваними фахівцями у такому форматі співпраці є офіс-менеджери та оператори.

Повернення трудових мігрантів

- За різними, в тому числі офіційними оцінками під час пандемії COVID-19 в Україну повернулось від 300 тис. до 2 млн. трудових мігрантів.
- Мігранти, що повернулись, збільшили тиск на ринок праці України та підвищили пропозицію робочої сили. Разом з тим, після нормалізації ситуації з пандемією та відкриття кордонів, більшість трудових мігрантів мають намір продовжити працювати за кордоном.

Джерело: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/67>, <https://kha.dcz.gov.ua/analytics/65>, <http://finance.bigmir.net/career/106863-Ukraincy-stali-chacshe-iskat--udalennuju-rabotu--TOP-10-vakansij>, <https://www.rbc.ua/ukr/news/denis-shmigal-nauchitsya-zhit-novyh-usloviyah-1587495027.html>

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Kharkiv EDU Cluster

Медичні і соціальні послуги – точки росту зайнятості на Харківщині

- За даними Держкомстату в Харківській області нараховується **850 тисяч пенсіонерів**. Це означає, що кожний третій житель регіону – пенсіонер. Впродовж найближчого десятиліття кількість пенсіонерів зростатиме.
- Тому у 2030 році на харківському ринку праці **можна очікувати стабільно високий попит на медичні та соціальні послуги**, особливо для населення старшого віку.
- Старіння населення і зростання тривалості життя сприятимуть тривалому зростанню медичного та соціального обслуговування чисельних старших поколінь.
- Можна очікувати, що соціальний захист і догляд фінансуватиметься не лише державним бюджетом і місцевими громадами, але також з приватних кишень («пригланути за бабусею чи дідусям»).
- Зважаючи на невисоку купівельну спроможність пенсіонерів, ринок «обслуговування старості» у 2030 році, найімовірніше, буде ринком численних вакансій з невисокою зарплатнею.

Глобальний ринок освіти

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Глобальний ринок освіти: сучасний стан

ОБСЯГ РИНКУ

Очікується, що світовий ринок освітніх послуг зросте з **\$3167,1 млрд у 2019 р.** до **\$3308,7 млрд у 2020 р.** Сукупне річне зростання (CAGR) становитиме **4,5%**. Низьке зростання обумовлено сповільненням економічного зростання в багатьох країнах через COVID-19 та заходами щодо його стримання. Надалі очікується, що ринок відновиться і зростатиме у середньому на 9% на рік і сягне \$ 4255,5 млрд у 2023 р.

ІНВЕСТИЦІЇ

Інвестиції в освіту значно відстають від рівня інвестицій у інші галузі. І лише 3% (у 2018 р. \$ 142 млрд) з цих інвестицій спрямовується у цифрове мовлення. І це може стати проблемою для розвитку галузі. Інновації потребують капіталу. Взаємодія державного і приватного сектора будуть мета ключове значення для розвитку освіти.

Очікується що цифрові витрати в освіті до 2025 р. зростуть до 4,4% і становитимуть \$ 342 млрд.

ГЕОГРАФІЧНА СТРУКТУРА РИНКУ

Азіатсько-Тихоокеанський регіон був найбільшим регіоном на світовому ринку освітніх послуг, на його частку припадало 37% ринку у 2019 р. Західна Європа була другою за розміром регіоном, на який припадало 30% світового ринку. Близький Схід був найменшим регіоном.

Глобальний ринок освіти: сучасний стан

Азіатсько-Тихоокеанський регіон є лідером у сфері освіти за темпами зростання, а також за абсолютною вартістю

- Висока частка молоді, зростаюча кількість учнів разом з потужними державними стимулами спричинила швидке розширення індустрії освіти у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Індійські освітні заклади були найбільш прибутковими у світі у 2016 р., а Китай мав найбільшу індустрію освіти в абсолютному вимірі.

Розвинені країни мають більш потужний сектор освіти для дорослих, а країни, що розвиваються є лідерами у сфері початкової освіти

- Населення у розвинутих країнах швидко старіє, а у країнах, що розвиваються, спостерігається висока концентрація молоді. Як наслідок, Філіппіни та Індія є лідерами за кількістю закладів початкової освіти, а Франція, Норвегія та Іспанія мають переваги у навчанні дорослих та інших напрямках неформальної освіти.

Розподіл на державне/приватне не впливає на ефективність освіти

- Висока міжнародна оцінка не залежить від частки державного або приватного капіталу в освітній індустрії, а більшою мірою залежить від ефективності організації фінансування галузі.

Державні витрати на освіту у розвинених країнах вдвічі вищі, ніж в країнах, що розвиваються

- Розвинені країни активно інвестують в технології, що стають найважливішим інструментом освіти. Учебні заклади витрачають більше коштів на програмні рішення, ніж на технологічне обладнання. M-Learning, Bring Your Own Device, «гейміфікація» та віртуальна реальність набувають популярності і дозволяють навчанню орієнтуватися на студентів, а лекції стають проектно-орієнтованими.

Глобальний ринок освіти: сучасний стан

Ефективні системи освіти інвестують у викладацький склад

- Країни, що мають найвищий рейтинг Міжнародної програми з оцінки досягнень учнів (PISA) (Південна Корея та Сингапур) головним чином інвестують у високоосвічений викладацький склад. Конкурентоспроможна заробітна плата, довіра суспільства і уряду є основними факторами, які ставлять викладачів поряд зі спеціалістами у сфері права і медицини.

Старіння населення та розширення середнього класу стануть основними драйверами зростання освіти для дорослих та безперервної освіти

- Очікується, що населення у віці старше 65 років збільшиться на 35% до 2025 року і складе 10% від загальної кількості населення. Китай та Індія матимуть велику кількість людей похилого віку. Найбільше зростання людей похилого віку очікується на Близькому Сході. Разом зі зростаючим середнім класом і зростаючими ресурсами для навчання, ці регіони стають особливо привабливими для компаній з безперервним навчанням.

Інженерні та технологічні програми набувають все більшої популярності

- Рівень безробітних з вищою освітою у розвинених країнах залишається вищим, ніж у країнах, що розвиваються, через різницю у рівні оплати праці. Інженерні та технологічні наукові програми будуть набувати все більшої популярності.

Глобальний ринок освіти: ризики

Серед головних ризиків освіти у 2019 р. експерти виокремлювали **відсутність інновацій, економічну нестабільність, нестачу вчителів, нерівний доступ та зростання витрат.**

Світовий рейтинг ризиків освіти		Африка	Азія	Європа	Латинська Америка	Ближній Схід	Північна Америка	Океанія
1	Політичний процес гальмує інновації	2	4	2	1	1	1	1
2	Дефіцит вчителів та дефіцит вмінь	8	3	1	7	2	5	4
3	Неприйняття моделі стійкого розвитку	3	10	3	4	6	2	2
4	Незростання еволюції	5	8	4	5	10	7	3
5	Інфляція цін перевершує заробітну плату	7	7	11	3	11	3	5
6	Системи елітних брендів домінує	9	6	10	2	5	6	7
7	Приріст студентської заборгованості прискорюється	1	11	6	8	7	4	8
8	Управління освіти та навички не покращуються	10	2	8	10	3	9	6
9	Нерівний доступ до навчання	4	5	5	6	9	8	9
10	Відсутність підготовки до потрібних навичок	12	1	7	11	4	11	10
11	Невміння оцінювати результати навчання	6	9	9	9	8	10	11
12	Роботодавці підвищують вимоги до атестації	13	14	12	13	14	12	12
13	Скорочення державного фінансування	14	15	14	14	13	13	13
14	Приватизація освіти	11	13	13	12	12	15	15
15	Дегуманізація освіти	15	12	15	15	15	14	14

У таблиці відображено глобальний рейтинг кожного ризику від найвищого до найменшого середнього значення. Ризик червоного кольору – оцінюється як «високий», чорного – як «помірний».

У цілому респонденти вважають, що ризик №1 для глобальної освіти – **це політичні процеси, що перешкоджають інноваціям в освіті.**

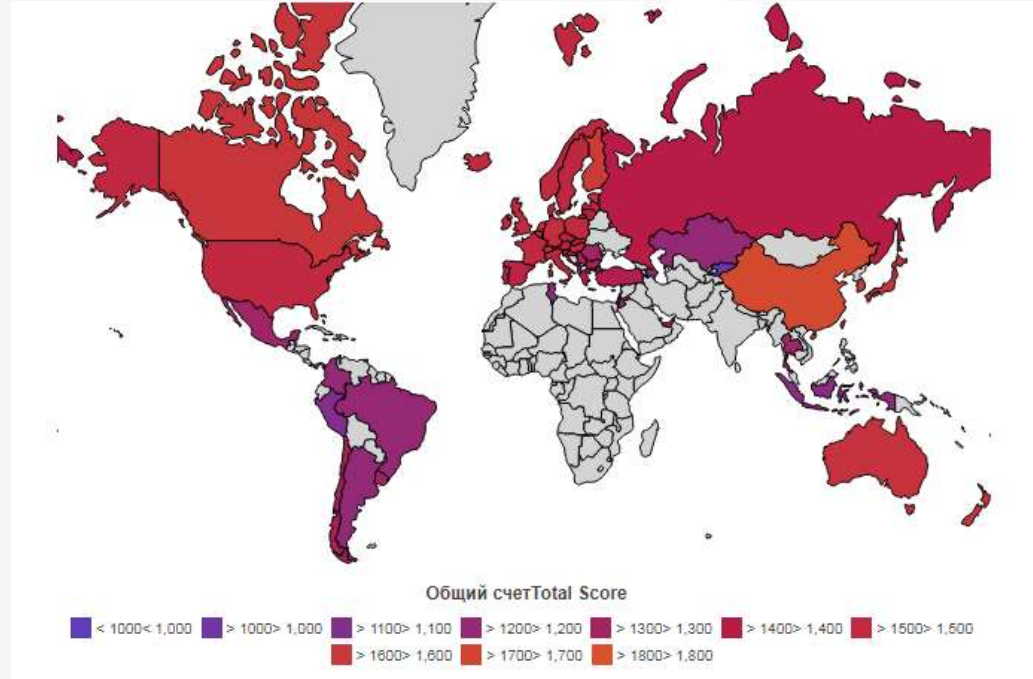
* Джерело: <https://www.holoniq.com/notes/global-education-risk-monitor-q2-2019/> Опитування 503 експертів з 50 країн

Найпотужніші освітні системи

У сучасному світі з його тісними глобальними зв'язками ефективність навчальних закладів вносить істотний внесок у процвітання держав поряд з іншими факторами соціально-економічного розвитку.

Найбільш відомі метрики для оцінки якості освіти: PISA, TIMSS та PIRLS

У рейтингу країн за якістю освіти, що враховує такі ознаки як вміння читати, результати з математики та природничих наук у 2-му кварталі 2020 р. у Топ-10 потрапили:

- Китай
- Гонконг
- Фінляндія
- Сінгапур
- Південна Корея
- Японія
- Канада
- Нова Зеландія
- Тайвань
- Нідерланди

Україна зазвичай на подає заявки для участі в міжнародних рейтингах, проте вона не відстає від багатьох країн за рівнем грамотності (99,7% усіх громадян країни у 2011 р.), часткою молоді 18-23 років, що навчається в системі вищої освіти - 9-е місце у світі - 79,7%.

Джерело: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/education-rankings-by-country>,
<https://ourworldindata.org/global-education>
<https://nv.ua/opinion/vysshee-obrazovanie-v-ukraine-nashi-pozicii-v-mire-58044.html>

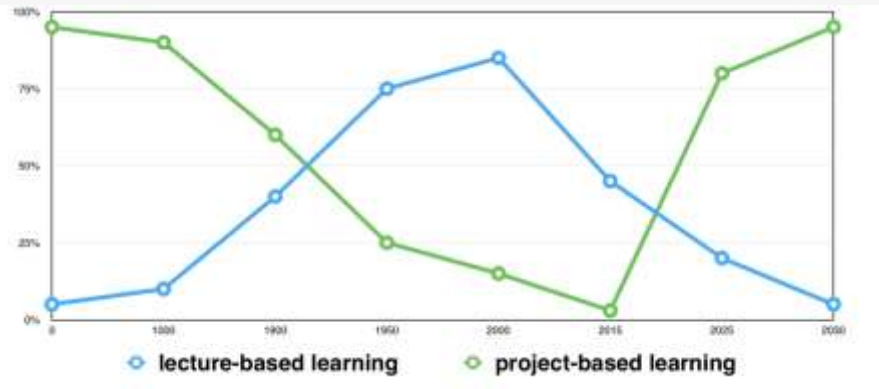
Глобальні освітні тенденції

- ПЕРЕХІД ВІД ПАСИВНОГО НАВЧАННЯ ДО АКТИВНОГО**

Лекційне навчання, яке домінувало протягом 100 років, оскільки було вдалою моделлю масштабування навчального процесу, поступається іншим формам навчання, які були дорогими і погано масштабувались, проте стають можливими завдяки розвитку технологій.

В офлайн – це поширення семінарів, обговорень, практичних, проектних робіт, проблемно-орієнтованого навчання, в онлайн – це інтерактивні завдання, мобільні додатки, P2P-платформи, додаткова реальність, можливість побачити навчальний контент (карту поля битви, діаграму, модель молекули і т.ін.), маніпулювати цими предметами.

Як змінюється співвідношення між лекційним та проблемно-орієнтованим, проектним навчанням

- ПЕРЕХІД ЗНАЧНОЇ ЧАСТКИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ОНЛАЙН ТА ВІРТУАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ**

Джерело: <https://ceoclub.com.ua/educationtrends>; <https://ceoclub.com.ua/>; <https://medium.com/krol-institute/унфографика-5-трендов-в-образовании-которые-формируют-будущее-2df2bc30a4c6> educationtrends

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

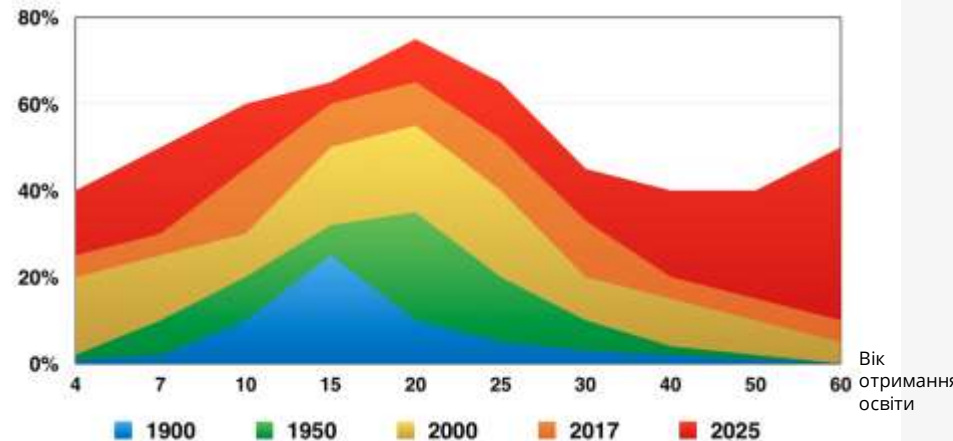
Глобальні освітні тенденції

- **ВІДМОВА ВІД «ПАРТИ» У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ І НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ.**

Концепція lifelong learning (навчання протягом життя) поступово стає звичною і навчання перестають сприймати як етап, який завершується, коли отримуєш диплом. Ми починаємо навчатись у більш ранньому віці, не перестаємо навчатись у зрілому, і продовжуємо навчання у похилому віці. В майбутньому очікується, що зв'язку навчання з фізичним перебуванням в освітньому закладі не буде. Вже зараз студенти інституту Minerva Project щосеместра переїзджать у нове місто, щоб краще зануритись у реалії теми, що вивчають: вирішення проблем локальної спільноти, створення стартапу у новому місті тощо.

Як змінювалась щоденна навчальна активність протягом останніх 100 років

Частка осіб, що отримують освіту

- **НАВЧАННЯ ЯК ДОМІНУЮЧА ЩОДЕННА АКТИВНІСТЬ.** Роль навчання зростала з початку 20-го сторіччя. Деякі аналітики вважають, що роль навчання у життєдіяльності людини продовжуватиме зростати ще більшими темпами, набуваючи характеру усвідомленої практики у контексті професійної діяльності, і вийде на свій максимум у 2030-ті роки. Характер навчання також буде змінюватись від курсів до практикумів на робочому місті та управління талантами.

Джерело: <https://ceoclub.com.ua/educationtrends>; <https://ceoclub.com.ua/>; <https://medium.com/krol-institute/унфографика-5-трендов-в-образовании-которые-формируют-будущее-2df2bc30a4c6> educationtrends

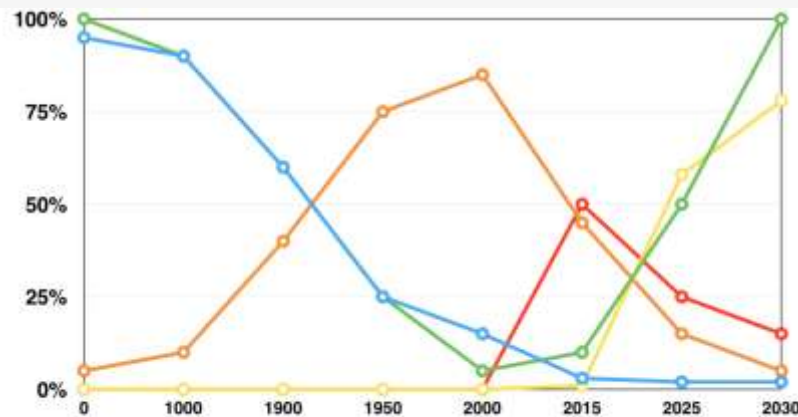
Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Kharkiv
EDU Cluster

Глобальні освітні тенденції

- **ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ.** Багато компаній та інституцій займаються збором та аналізом даних, що стосуються учбового процесу, щоб мати можливість максимально адаптувати освітні програми до потреб кожного учня. Разом з популяризацією індивідуальних освітніх траєкторій, моделюванням і прогнозуванням кар'єри, очікують популяризацію дистанційного менторінга.
- **НАВЧАННЯ, ЩО БАЗУЄТЬСЯ НА КОМПЕТЕНЦІЯХ.** Замість передавання знань, будуть навчати стратегіям адаптації: вміння побачити можливість, винахідливість, здатність контролювати своє самопочуття та емоції. Їх неможливо викладати як стандартні предмети, а скоріше слід створювати середовище, яке буде спонукати людину до розвитку «м'яких» навичок та більш складних компетенцій.

Динаміка різних підходів до масштабування навчання

- Менторінг
- Персоналізація та індивідуальна освітня траєкторія
- Дистаційний менторінг
- Лекції
- Дистанційне навчання

- Очікується, що найпоширенішими формами освіти у 2030 р. будуть дистанційний менторінг, персоналізація та індивідуальна освітня траєкторія.

Освіта в Україні: плюси та мінуси

- Україна входить до переліку найбільш освічених суспільств у світі з валовим показником охопту (GER) у близько 80%.
- Доступність освіти для українців і іноземців.** Освіта в Україні є доступною для будь-яких прошарків населення. Середня освіта є обов'язковою. І середня і вища освіта фінансується державою, у вишах близько половини студентів навчаються коштом державного бюджету. За кількісним показником - охоплення вищою освітою - Україна перебуває в числі перших 10 - 15 країн світу.

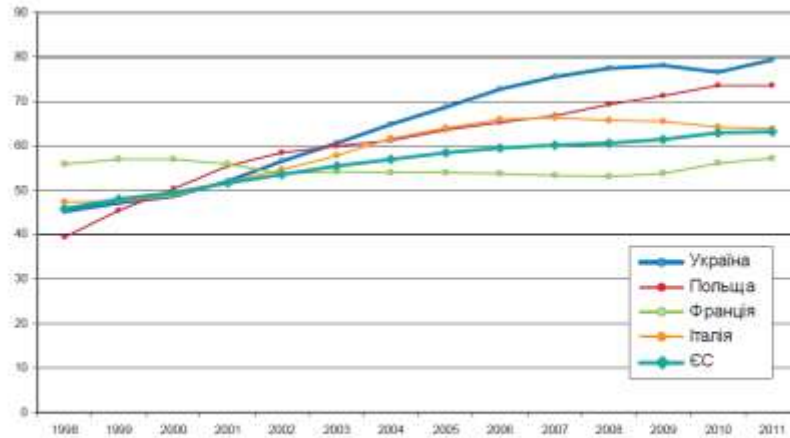

Рис. 1.4. Валовий показник охоплення вищою освітою

Джерело: <https://wenr.wes.org/2019/06/education-in-ukraine>, <https://gtmarket.ru/ratings/education-index/education-index-info>, <http://old2.niss.gov.ua/articles/1695/>, http://www.edupolicy.org.ua/_dx/assets/images/Analit2ua_web.pdf

Корумпованість та зниження якості.

Європейські експерти систему освіти України оцінюють як таку, що має давні традиції, проте потерпає від корупції і зниження якості освіти. Основним проблемами, що знижують ефективність освітньої системи в Україні вони бачать: академічну корупцію, застарілі учбові плани, демографічний спад, відсутність університетської автономії, застарілі можливості та воєнний конфлікт.

- Недостатнє фінансування галузі.** Витрати на освіту в Україні в 4 рази нижче, ніж у середньому в Європі. Україна витрачає на освіту майже 6% ВВП, що є одним з найбільших показників у Європі, проте в абсолютних цифрах витрати на одного студента є вкрай низькими – близько 50% витрат Естонії, яка має найменший показник в країнах ЄС.
- Крім того капітальні витрати (на обладнання, будівництво, ремонт) на освіту з усіх державних витрат становлять лише 4%. Середнє значення в країнах ОЕСР становить 9,1%, а в Іспанії капітальні витрати становлять 20%

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Освіта в Україні: плюси та мінуси

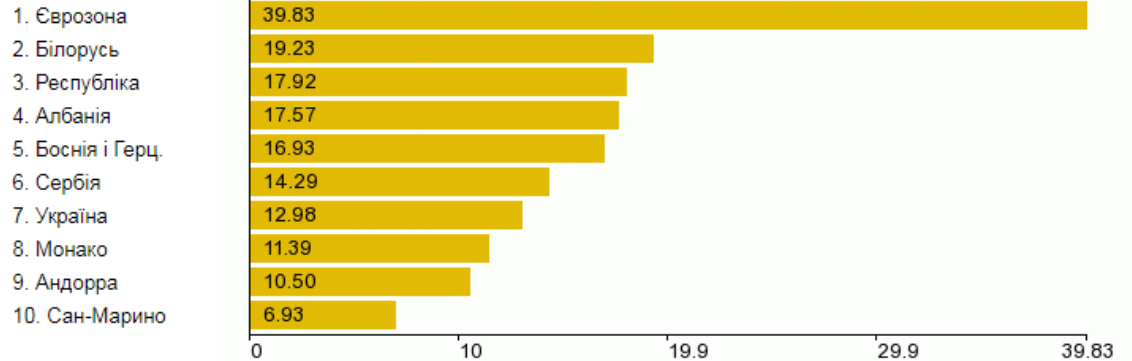

- Зростає популярність України як місця для навчання студентів з Азії та Африки. Особливо на медичні спеціальності. Частка України на міжнародному ринку освіти за чисельністю іноземних студентів становить 1,5%.
- **Розгалужена система освіти.** Україна має 338 коледжів, технікумів, училищ і 281 університетів, академій, інститутів. В середньому в Україні є 6,67 вузів на 1 млн населення, що вище ніж в деяких країнах Європи.

- **Реформування галузі не встигає за демографічними трендами.** Кількість учнів та студентів скоротилась значно швидше, ніж кількість навчальних закладів та викладачів. Кількість студентів на одного викладача, за всіма формами навчання, у 2015 р. становила близько 11 осіб, тоді як середній показник для країн Європи — 15,4 особи. Кількість учнів на одного вчителя — 9 осіб. У країнах з невисоким середнім доходом, до яких за класифікацією Світового банку входить Україна, цей показник становить 28, серед країн з високим доходом — 13.

Кількість учнів початкової школи на одного вчителя, 2018

Джерело: <https://wenr.wes.org/2019/06/education-in-ukraine>
<https://gtmarket.ru/ratings/education-index/education-index-info>, <http://old2.niss.gov.ua/articles/1695/>
https://es.theglobaleconomy.com/rankings/Student_teacher_ratio_primary_school/

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Освіта в Україні: плюси та мінуси

- **В Україні спостерігається достатньо високий рівень освіти.** Україна посідає 46 місце серед 189 країн у рейтингу за індексом рівня освіти і 38 місце у рейтингу національних систем вищої освіти. Відносно високий рейтинг України (43 місце) за загальним Індексом глобального таланту (Global Talent Index). Україна посідає 30 позицію за якістю математичної та наукової освіти (Quality of math and Science education), випереджуючи такі економічно розвинені країни, як Австрія (37 місце), Швеція (49 місце) та Польща (50 місце).
- Шість українських університетів потрапили до рейтингу 1000 найкращих вузів світу: ХНУ ім. Каразіна (477 місце), Київський національний університет ім.Т.Шевченка (601-650), Харківська політехніка (651-700), КПІ та Сумський державний університет (701-750), Львівська політехніка (800-1000) (рейтинг QS World University Rankings 2021).
- **З 2005 року Україна є повноправним членом Європейського простору вищої освіти.** Всі випускники отримують Додаток до диплома, який дозволяє визнавати українські кваліфікації в Європейському Союзі.

- **Суттєвий розрив між вимогами роботодавців та рівнем освіти в Україні.** 30% українців відчувають, що мають більш високий рівень освіти, ніж потрібно для виконання роботи. Вища освіта негнучка і не відповідає потребам ринку, замість освіти орієнтованої на зайнятість переважає теоретична освіта. Як наслідок безробіття молоді (15-24 р) становить 19,6%, що вище середнього рівня безробіття серед людей працездатного віку.

Серед п'яти вимірювань U-Multirank 69 українських вишів, які беруть участь в U-Multirank, демонструють найвищі результати в галузі викладання і навчання і регіональної взаємодії.

Реформування освіти в Україні

- Україна має централізовану систему освіти, контрольовану Міністерством освіти і науки (МОН) в Києві. Державна інспекція навчальних закладів України під егідою МНС відповідає за такі питання, як забезпечення якості, розробка навчальних програм, методика викладання, іспити в шкільній системі і професійну освіту; тоді як Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (NAQAHE) є призначеним регулюючим органом у сфері вищої освіти.
- З 1991 році Україна провела численні реформи, включаючи введення приватної освіти. **У 2005 році Україна долучилась до європейських Болонських реформ.** Європейська система переведення і накопичення кредитів, шкала оцінок і інші аспекти Болонської реформи також були прийняті.
- У вересні 2017 року ВРУ ухвалила останній переглянутий закон про вищу освіту, який розширив участь студентів в управлінні університетами, пов'язав фінансову допомогу зі збільшенням вартості життя, підвищив фінансову прозорість в вузах, ввів обмеження по термінах для президентів і деканів університетів, і сприяв більшій академічній автономії. Було зменшено навантаження на викладача, знижені вимоги до кредитів для студентів; і зміцнено академічну чесність, ввівши більш жорсткі міри покарання за плагіат і вимагаючи від вузів публікувати наукові статті в Інтернеті. Державне університетське фінансування реструктурували таким чином, щоб стимулювати університети конкурувати за кращих студентів. Також було офіційно прийнято Болонські реформи в Україні. Закон завершив перехід на кредитну систему ECTS і завершив старі програми.
- З початку 2020/2021 н.р. додаються ще фінансові інновації в освіту:
- **Міносвіти підвищує вартість навчання за контрактом**, щоб збалансувати розрив між державним і приватним фінансуванням. Держава на навчання одного студента на рік інвестує 43 тис. грн., студент контрактної форми навчання у середньому сплачує на рік 16,5 тис. грн. Подорожчання буде проходити у 3 етапи і через два роки вартість навчання складе 80% вартості навчання бюджетника. У цьому році подорожчають 38 спеціальностей – найбільш популярні серед абітурієнтів.

Реформування освіти в Україні

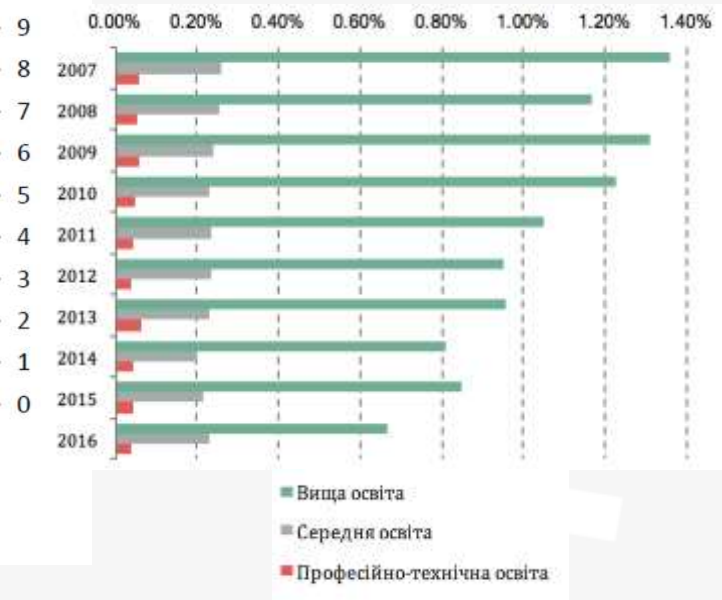
- Міністерство освіти і науки удосконалює формулу фінансування вишів. Всього на університети у 2020 році МОН витратить 16,26 млрд грн. З 2020 року ЗВО фінансуються за формулою, згідно з якою університети з кращими результатами діяльності отримують більше фінансування порівняно із бюджетом минулого року. Відповідне рішення схвалив Уряд 24 грудня 2019 року.
- Розрахунок обсягу фінансування у 2020 році робився МОН за конкретними показниками, серед яких:
 - ✓ масштаб університету;
 - ✓ контингент;
 - ✓ регіональний коефіцієнт;
 - ✓ позиції у міжнародних рейтингах;
 - ✓ обсяг коштів на дослідження, які університет залучає від бізнесу чи з міжнародних грантів.
- З 2021 року до цих показників додасться працевлаштування випускників, які МОН буде відслідковувати через онлайн-систему.

- Для поступовості переходу у 2020 році були запроваджені обмеження для мінімальної та максимальної зміни бюджету кожного ЗВО – 95% та 120% від 2019 року відповідно.
- Нова система фінансування вищої освіти стимулює університети розвиватись та відповідати на запити ринку праці. Наступним кроком Міністерства стане спільна із профільним комітетом Верховної Ради розробка та внесення комплексних змін до законодавства, які нададуть фінансову автономію університетам.

Витрати на освіту в Україні

Приватні витрати на освіту, % ВВП

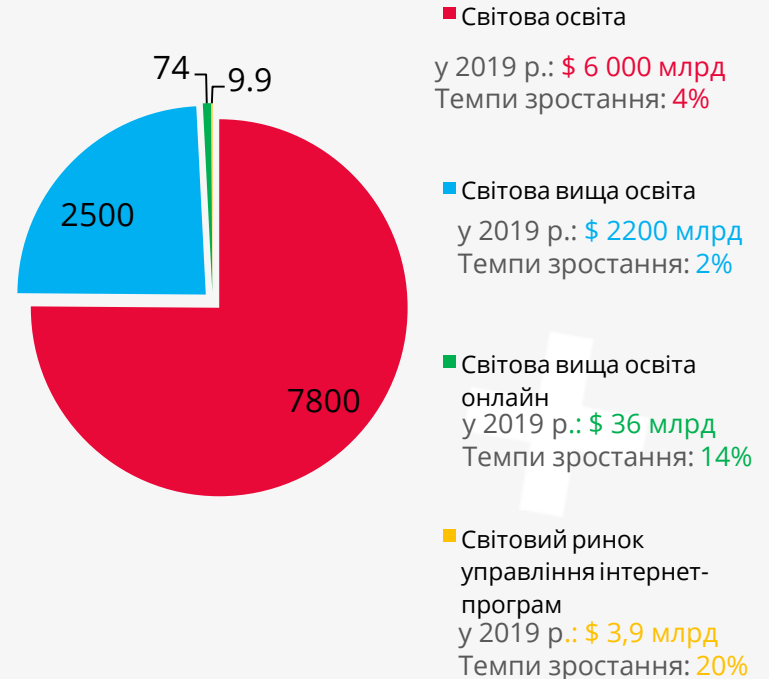

- Державні витрати на освіту коливаються від 6% до 8% від ВВП.
- Частка приватного сектору у витратах на освіту за 10 років (з 2007 до 2016 р) знизилась з 25% до 16%. Дві третини приватних витрат на освіту – фінансування вищої школи.

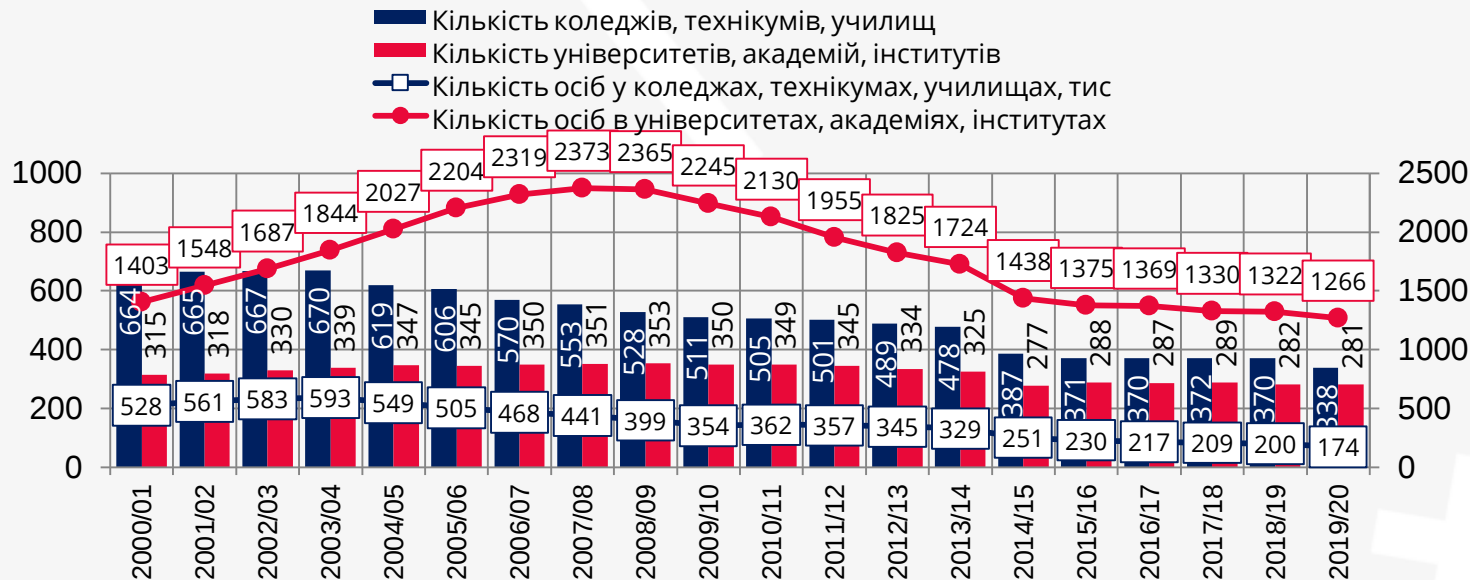
Ринок освіти: вища освіта

- **ВИТРАТИ НА ВИЩУ ОСВІТУ.** Світові витрати на вищу освіту становлять \$ 2,2 трл., а в 2025 р. очікуються на рівні \$ 2,5 трл.
- 1 млрд людей у світі в 2025 році матимуть вищу освіту.
- Сегментом, що розвивається найшвидше, є сегмент онлайн-освіти. Онлайн-ринок становить 2% від загального ринку вищої освіти і очікується, що зросте до 3% і складе \$ 74 млрд у 2025 р.
- Найбільшим онлайн ринком вищої освіти до COVID-19 були США – \$ 20 млрд., де більше 3 млн студентів у 2019 р. (15% від усіх студентів вишів) отримали вищу освіти в режимі онлайн. Системи, що обслуговують онлайн освіту, швидко удосконалюються і очікується, що ринок зростатиме швидкими темпами.

Структура ринку освіти у 2025 р., \$ млрд

Динаміка кількості ЗВО (закладів вищої освіти) в Україні

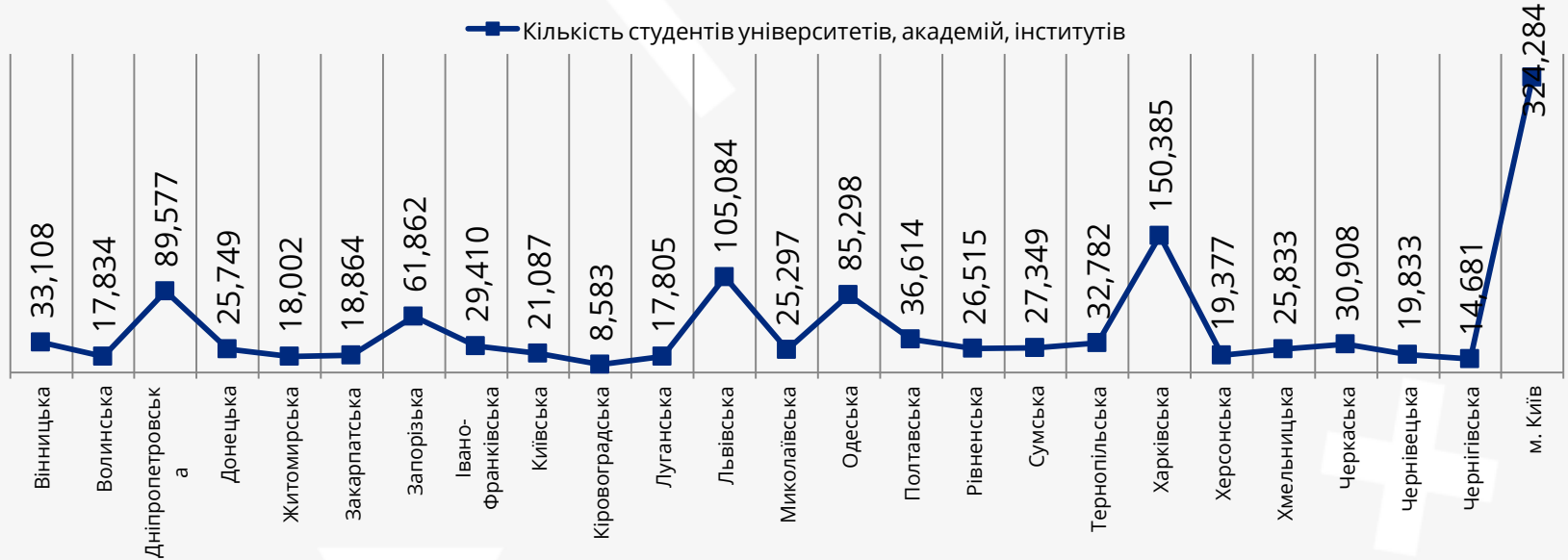
- Щорічно кількість вишів та студентів знижується, проте не так швидко як скорочується кількість населення України.
- Близько 80% випускників закладів середньої освіти продовжують навчання у вишах. Але 85% випускників вузів в Україні працюють не за фахом, здобутим в університеті.
- До 30% після отримання вищої освіти перекваліфіковуються на робочі спеціальності. Український ринок є перенасиченим спеціалістами з вищою освітою, проте має гострий дефіцит кваліфікованих працівників робочих спеціальностей.

Сім'я
Молодь
Харків

Кількість студентів у регіонах України

- Харківська область посідає друге місце в Україні за кількістю студентів. На початок 2019/20 н.р. у Харківській області навчалось 150 385 студентів. Лідирує Київ, а третє, четверте і п'яте місця посідають відповідно Львівська, Дніпропетровська та Запорізька області.

Найпопулярніші сфери у вищій освіті у світі

Топ-10 напрямків

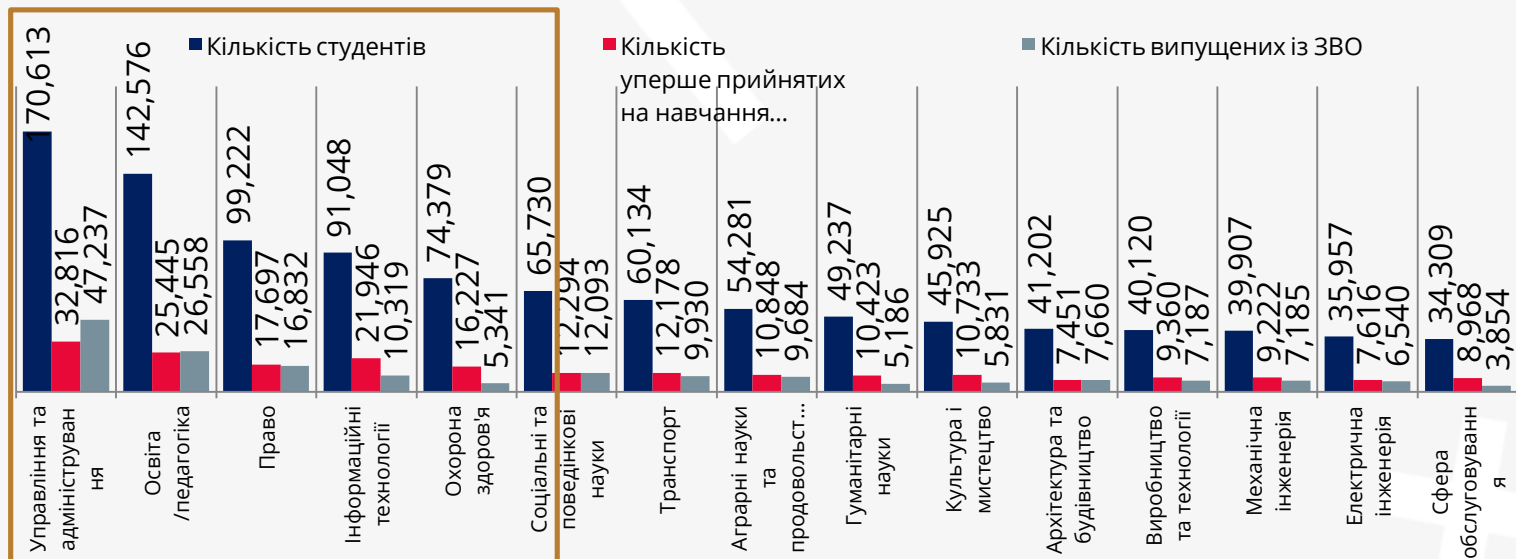
За даними рейтингу University Subject Rankings: Top Ten Most, найпопулярнішими напрямками вищої освіти на сьогодні є:

1. Техніка і технології:
 - Хімічна інженерія
 - Цивільне та структурне проектування
 - Електротехніка та електроніка
 - Інженерна справа
 - Мінеральна і гірнича справа
2. Комп'ютерні науки та інформаційні системи
3. Бізнес та менеджмент
4. Медицина
5. Економіка та економетрика
6. Право
7. Машинобудування, авіаційна та виробнича техніка
8. Мистецтво та гуманітарні науки:
 - Археологія
 - Архітектура / Штучне середовище
 - Арт Дизайн
 - Класика і давня історія
 - Англійська мова та література
 - Історія
 - Лінгвістика
 - Сучасні мови
 - Виконавське мистецтво
 - Філософія
 - Богослов'я та релігієзнавство
9. Архітектура
10. Бухгалтерський облік та фінанси

Найпопулярніші сфери у вищій освіті України

Найпопулярніші галузі знань у ЗВО на початок 2019/20

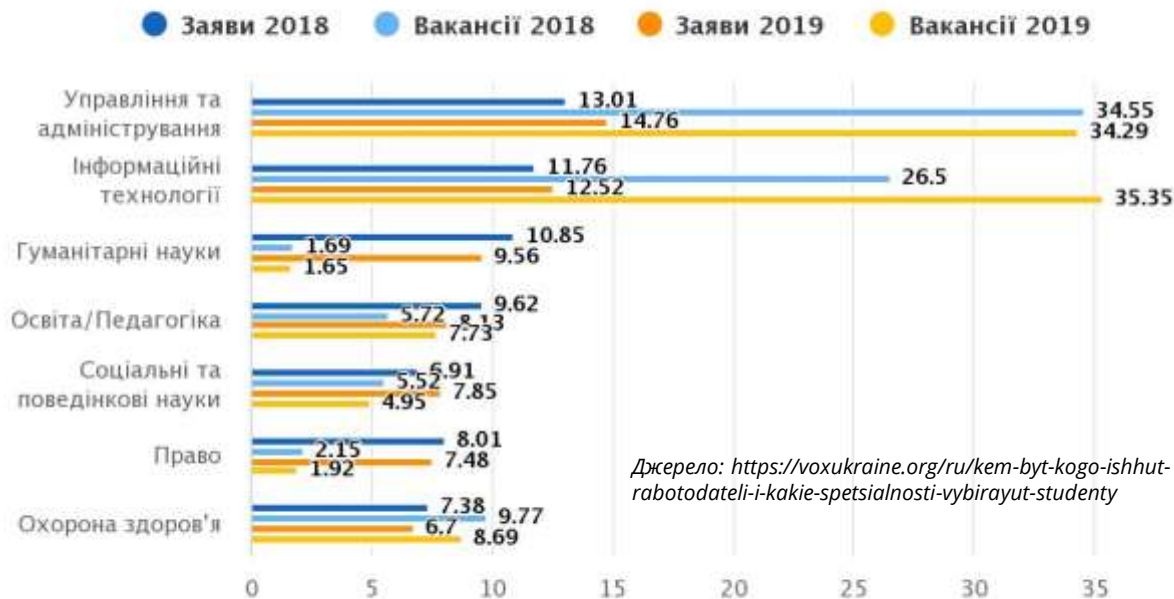
Топ-5

- На початок 2019/20 н.р. в Україні налічувалось 1 266 121 студентів. Найбільш масовими галузями знань у 2019/20 н.р. були управління та адміністрація (170613 студентів), освіта/педагогіка (142576) студентів, право (99222 студентів), інформаційні технології (91048 студентів), охорона здоров'я (74379 студентів). Зростає популярність сфери інформаційних технологій: за кількістю осіб що поступили на навчання у виші у 2019 р. інформаційні технології з 4-го місця піднялись на 3-є.
- З 2020/2021 р. МОН України підвищує вартість навчання за контрактом на найпопулярніші спеціальності: юрист, економіст, журналіст, фінансист, дизайнер, маркетолог, філолог, політолог, соціолог, стоматолог, ІТ спеціаліст, спеціаліст туристичної сфери та сфери міжнародних відносин.

Популярні VS затребувані спеціальності на ринку праці*

Порівняння кількостей заяв і вакансій за галузями

Джерело: <https://voxukraine.org/ru/kem-byt-kogo-ishhut-rabotodateli-i-kakie-spetsialnosti-vybirayut-studenty>

Як серед роботодавців, так і серед вступників найпопулярнішими є спеціальності «Управління» та «ІТ». Для студентів третьою за популярністю є спеціальність «Гуманітарні науки» – на неї у 2019 році подалось 9% абітурієнтів (з іншого боку, така освіта зустрічається в 1,7% оголошень про вакансії). За кількістю оголошень від роботодавців на третій позиції спеціальність «Охорона здоров'я» (8,69% оголошень та 6,7% вступних заяв).

* Методологія аналізу: для аналізу уподобань студентів *voxukraine* спиралися на відкриту базу даних вступної кампанії 2019 року. До неї увійшло 908 303 заявки від понад 154 тис. абітурієнтів, які надходили на основі повної загальної середньої освіти (після 11 класу). Проаналізували 29 напрямків навчання (121 спеціальність), затверджені Кабміном.

Для порівняння вакансій (за два роки на сайті-агрегаторі вакансій Jooble було опубліковано понад 4,5 млн вакансій) і заявок абітурієнтів присвоїли вакансіям категорії, що відповідають галузям знань, за якими отримують вищу освіту в Україні. Такий розподіл здійснювався відповідно до професій, сфер діяльності та вимог, які були вказані у вакансіях.

Популярні VS затребувані спеціальності на ринку праці

Управління та адміністрування

- Останні два роки найбільша кількість абітурієнтів прагнула отримати освіту менеджера. У 2018 році спеціалізацію «Управління та адміністрування» обрали 13% вступників, а у 2019 році ще більше – 14,8%. Сюди входить декілька спеціальностей, найпопулярнішою з яких є власне «Менеджмент». На неї у 2019 році було подано 54 396 заяв, що на 10% більше, ніж у 2018 (49 022).
- Така популярність відповідає запиту ринку. Менеджерів з продажу шукають у 19% всіх вакансій.
- Однак, **на найбільш запитувану спеціальність бухгалтера (20% вакансій) у 2019 році подавалось майже у 4 рази менше абітурієнтів (14 063 заяв), ніж на «Менеджмент».**

Інформаційні технології

- Темпи розвитку ІТ-індустрії приваблюють абітурієнтів. У 2018 році 11,8%, а у 2019 році 12,5% заяв на вступ майбутні студенти подали на цей напрям. Найпопулярнішими спеціальностями в цій галузі виявилися Комп'ютерні науки (39445 і 39908 заяв у 2018 та 2019 відповідно), Інженерія програмного забезпечення (26700 і 27518 заяв), Комп'ютерна інженерія (17029 і 16769 заяв) й Кібербезпека (15506 і 16429 заяв).
- На ринку праці такі спеціалісти одні з найбільш запитуваних. З більш ніж 822 тис. оголошень третина присвячена пошукові спеціалістів з «Інформаційних технологій». При цьому **попит тут перевищує пропозицію, а динаміка росту кількості вакансій вражає.** У 2019 році кількість вакансій спеціалістів сфери ІТ (136 275 або 35% загальної кількості) була на 30% вищою, ніж у 2018 році (105 157 – 26.5% вакансій).

Популярні VS затребувані спеціальності на ринку праці

«Охорона здоров'я» vs «Гуманітарні науки»

- Суттєва відмінність між вподобаннями студентів та очікуваннями роботодавців існує стосовно третьої позиції в обох рейтингах. В той час як **на ринку праці не вистачає спеціалістів з охорони здоров'я** (9% кількості вакансій), студенти надають перевагу «Гуманітарним наукам».
- У 2018 році «Гуманітарні науки» обрали 10,9% вступників, а у 2019 році цей напрям отримав 9,6% заяв на вступ. Такої популярності «Гуманітарні науки» набули за рахунок спеціальності Філологія, яка була лідером серед усіх спеціальностей за кількістю заяв у 2018 році (78 571), а у 2019 посіла 2 місце (67 012).
- Шанси знайти роботу у сфері гуманітарних наук не є такими високими. Освіта цього напрямку вказана тільки в 1,7% оголошень про вакансії, і найчастіше за ними шукають викладачів іноземної мови (5024 – 36,5% вакансій) та перекладачів (3941 – 27% вакансій). Незважаючи на це, державне замовлення напрямку у 2019 році становило 4664 місця (5,9% загальної кількості).

Рейтинги популярних спеціальностей у вищих навчальних закладах України

Спеціальність	Зарплата молодого спеціаліста, грн.	Конкурс (кількість людей на місце)
1. Інженер ІТ, програміст	12000-15000	3,5-4
2. Менеджер з продажу	15000	2,5-3
3. Менеджер з персоналу	12000	2,5-3
4. Юрист	12000	5-8
5. Економіст	11000	3-3,5
6. Менеджер з реклами та PR, маркетолог	15000	1,5-2
7. Інженер зв'язку	15000	1,5-2
8. Архітектор	15000	4-4,5
9. Перекладач (східні мови)	16000	4-5
10. Інженер-енергетик	15000	1,5-2

- Серед найбільш затребуваних спеціальностей - менеджер з продажу, фахівці по роботі з персоналом, продовжує зростати попит на програмістів.
- Високим попитом користується навчання за спеціальностями – юриспруденція, журналістика, переклад, фармацевтика, медицина та архітектура.

Рейтинги популярних спеціальностей у вищих навчальних закладах України

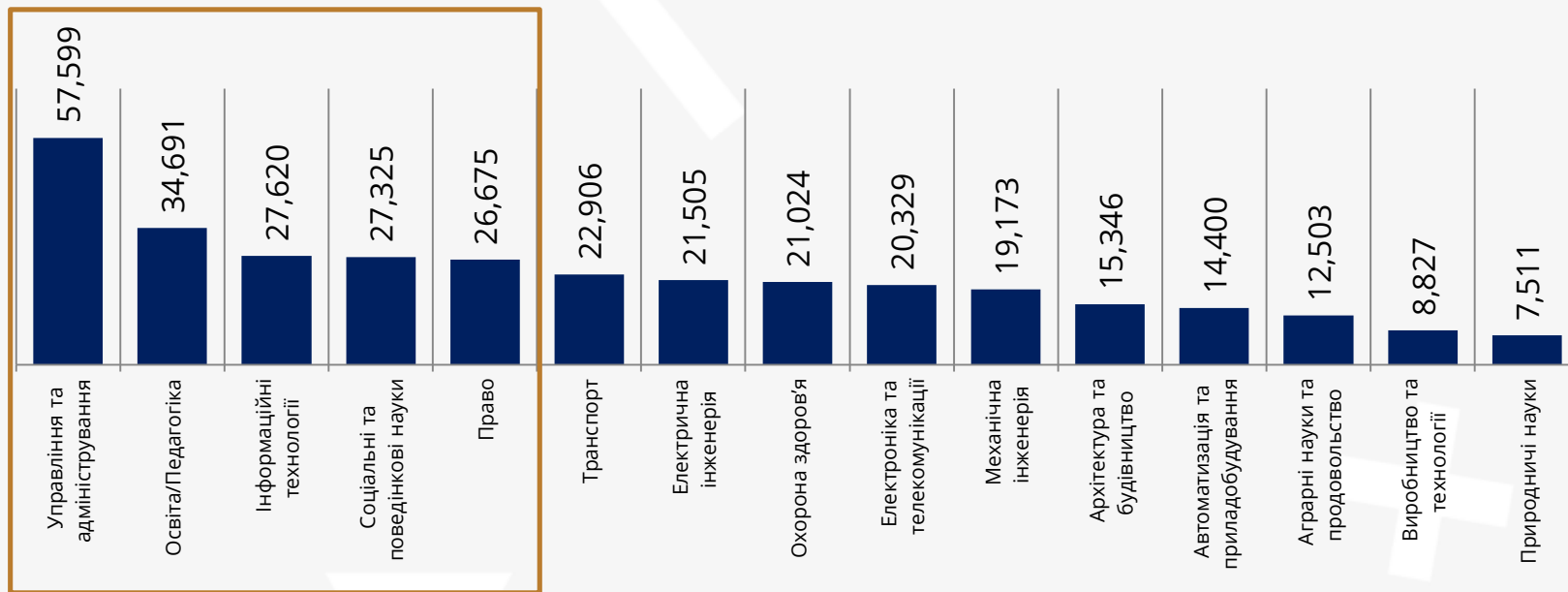
Спеціальність	Зарплата молодого спеціаліста	Конкурс (кількість людей на місце)
11. Інженер транспорту	13500	2-2,5
12. Фахівець громадського харчування	12000	2,5-3
13. Фармацевтика, медицина, лікар (зі спеціалізацією)	10000-14000	4-5
14. Математичні, фізико-технічні спеціальності	10000	1,5-2
15. Журналіст	10000	4-5
16. Мікробіолог	9000	2,5-3
17. Геолог, географ, картограф, нафтовик	20000	1,5-2
18. Педагог	8000-12300	2-2,5
19. Інженер морського транспорту	15000	3-4
20. Логіст	12000	2,5-3

- У найближчі роки буде рости затребуваність такої професії, як логіст, а також інженерні спеціальності.
- Головна умова – володіння сучасними технологіями та іноземними мовами.

Найпопулярніші сфери у вищій освіті Харківської області

Ліцензований обсяг підготовки за галузями знань у ЗВО
Харківської області, кількість осіб

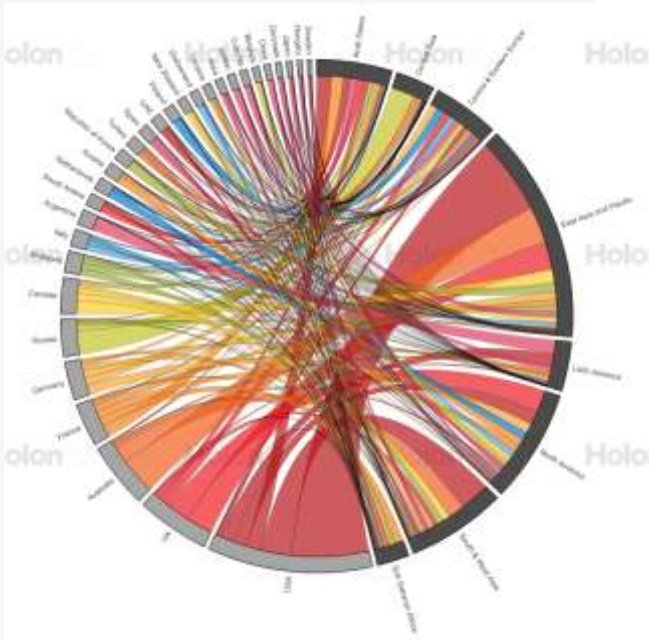
Топ-5

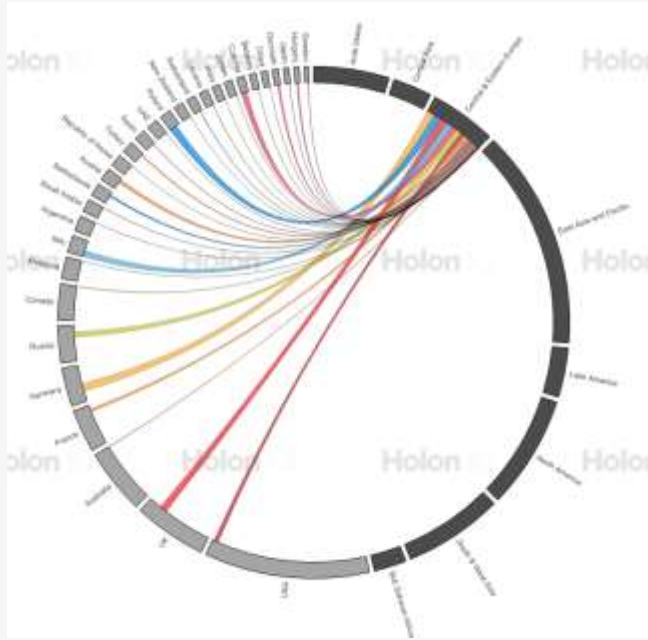
- Найбільш масовими галузями знань у Харківській області були управління та адміністрація (57 599 студентів), освіта/педагогіка (34 691 студентів), інформаційні технології (27 620 студентів), соціальні та поведінкові науки (27 325), право (26 675 студентів).

Мобільність студентів у світі

Глобальні потоки міграції студентів, 2018 р.

Міграція студентів з Центральної та Східної Європи

- Станом на сьогодні близько 5 млн студентів виїжджають за кордон для отримання освіти. Очікується, що до 2030 р. ця цифра становитиме не менше 7 млн.
- Основна частка світових студентських потоків спрямовується від країн з низьким рівнем статків до країн з більш високими статками. І ця модель зберігатиметься в наступні 10 років. Найбільший донор студентських потоків – азіатські країни, найпотужніший реципієнт – США.

Джерело: <https://www.holoniq.com/global-student-flows/>

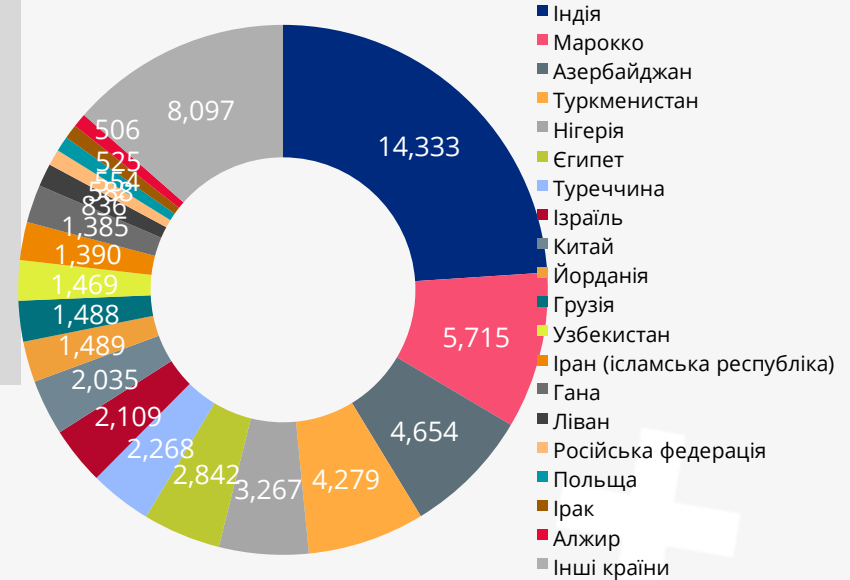
Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Харківський
EDU Cluster

Мобільність студентів в Україні

- В Україні на сьогодні баланс студентської мобільності негативний: виїжджають для навчання за кордон, за оцінками українського аналітичного центру CEDOS, більше 80 тис. українців (у 2017/18 н.р. – 83 тис.), а іноземних студентів, що навчатимуться у 2019/2020 н.р. – 64 тис. осіб (за даними Держкомстату). За даними Українського державного центру міжнародної освіти кількість іноземних студентів в Україні у 2018 році сягала 75,6 тис. осіб). Кількість іноземних студентів, які бажають навчатися в Україні і кількість української молоді, що бажає навчатися за кордоном щороку зростає.
- Іноземні студенти обирають Україну через фінансову доступність, якість навчання та відсутність расизму. Наприклад, навчання у медичному університеті коштує \$ 4 тис. на рік, а в Індії удвічі дорожче.
- Близько половини усіх іноземних студентів в Україні – це молодь, що приїхали з Індії, Марокко, Азербайджану, Туркменістану, Нігерії. В цілому в Україні навчаються студенти з 154 країн. І в порівнянні з 2011 р. кількість іноземних студентів зростає приблизно на 40%.
- Найпопулярнішими серед іноземних студентів є медичні спеціальності, а найпопулярніші вузи – у Харкові, де навчається 20 тис. іноземних студентів.

Імміграція студентів до України

Мобільність студентів в Україні

- З 2009 р. до 2016 р. **кількість українських студентів за кордоном зросла майже вдвічі** (на 186%). У 2018 р. близько 80 тис. українських студентів навчались за кордоном, з них 40 тис. у Польщі. Серед усіх іноземних студентів Польщі – 55% становлять українці.
- Популярними країнами для навчання серед українців є також **Німеччина, Чеська Республіка, Італія, Сполучені Штати, Канада**.
- За даним опитування Інституту суспільних відносин (ISP), лише 7% українців, що навчаються за кордоном, планують повернутися в Україну. 30% після завершення навчання планують їхати в інші країни Європи.
- Основні причини вибору навчання за кордоном: отримання диплому європейського зразка, незадовільність умов життя в Україні, отримання кращих знань, навчання в Польщі – це ще й фінансова доступність: за деякими спеціальностями в Польщі навчатися навіть дешевше, ніж в Україні (якщо в університеті Шевченка менеджмент коштує десь 60 тисяч, то в Польщі - 30 тисяч на рік).

Ринок освіти: прогнози 2030

- **ВИТРАТИ НА ОСВІТУ.** За прогнозам HOLON IQ витрати на освіту у 2030 р. сягнуть \$ 10 трлн. і складуть 6% світового ВВП. Щорічне зростання прогнозують у середньому на 4,5%.
- У країнах, що розвиваються, витрати на освіту зростатимуть через зростання населення, у розвинених країнах – через розвиток технологій і зростання потреби у підвищенні кваліфікації і перекваліфікації.

Структура ринку освіти у 2030 р.

2030E Global Education and Training Expenditure
(Trillion USD)

■ Pre K ■ K-12 ■ Post Secondary ■ Corporate ■ Lifelong Learning

Source: HolonIQ and various underlying estimates from Goldman Sachs, GSV, BIS Capital, Citi

Динаміка витрат на освіту в світі

Holon IQ Global Education Market Expenditure

Total Global Education Expenditure in USD trillions

Source: HolonIQ, Smart Estimates™ January 2019

- Кількість випускників у закладах вищої і середньої освіти у 2030 р. перевищуватиме 1 млрд., що на 350 млн випускників вищої школи та 800 млн випускників K12 (початкова+середня) більше, ніж сьогодні. Зростання відбуватиметься переважно за рахунок Африки та Азії.
- Потреба у вчителів зростатиме на 1,5 млн щороку. А їхня роль буде трансформуватися від «мудреца на сцені» до ролі ментора і тренера.
- Найбільше розширення та зміни очікують післяшкільну освіту.

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

ДРАЙВЕРИ РОЗВИТКУ РИНКУ

Глобалізація та економічне зростання

- Країни, що розвиваються, залишатимуться двигунами світової економіки.

Невизначене майбутнє праці і навичок

- Існує велика невизначеність відносно майбутнього праці, впливу автоматизації та найбільш ефективних і дієвих засобів розвитку людського капіталу перед обличчям цих впливів.

Глобальне зростання населення

- Щодня населення світу збільшується приблизно на 200 тис. осіб. Імовірно, що у 2030 р. населення планети збільшиться на 1 млрд. і спричинить тиск на освіту, щоб вона ефективно масштабувалась і забезпечували стійкість.

Технологічні досягнення

- Штучний інтелект, машинне навчання та технології розподілених реєстрів являють як загрозу, так і можливість для розвитку людського потенціалу. Вплив цих технологій суттєво змінить основні аспекти системи освіти і процес навчання.

У проєкті "Освіта та навички 2030" (The OECD Future of Education and Skills 2030 project) ключовими компетенціями ОЕСР визначено три категорії компетенцій:

- **Інтерактивне використання інструментів (наприклад, мови, технології)**
 - ✓ Можливість інтерактивного використання мови, символів та тексту
 - ✓ Можливість інтерактивного використання знань та інформації
 - ✓ Можливість інтерактивного використання технології
- **Здатність взаємодіяти в неоднорідних групах**
 - ✓ Здатність добре ставитися до інших
 - ✓ Здатність до співпраці
 - ✓ Здатність керувати та вирішувати конфлікти
- **Здатність діяти автономно**
 - ✓ здатність діяти в рамках «великої картини»
- Крім того, найближчим часом стрімко розвиватиметься інфраструктура вторинного освітнього контуру, а **вміння вчитись та перенавчатись буде серед топових skills на ринку праці 2030 року.**

На засаді дослідження Ukrainian Heritage Foundation, Deloitte, виокремлено
Матрицю компетентностей людини на старті кар'єри у 2030:

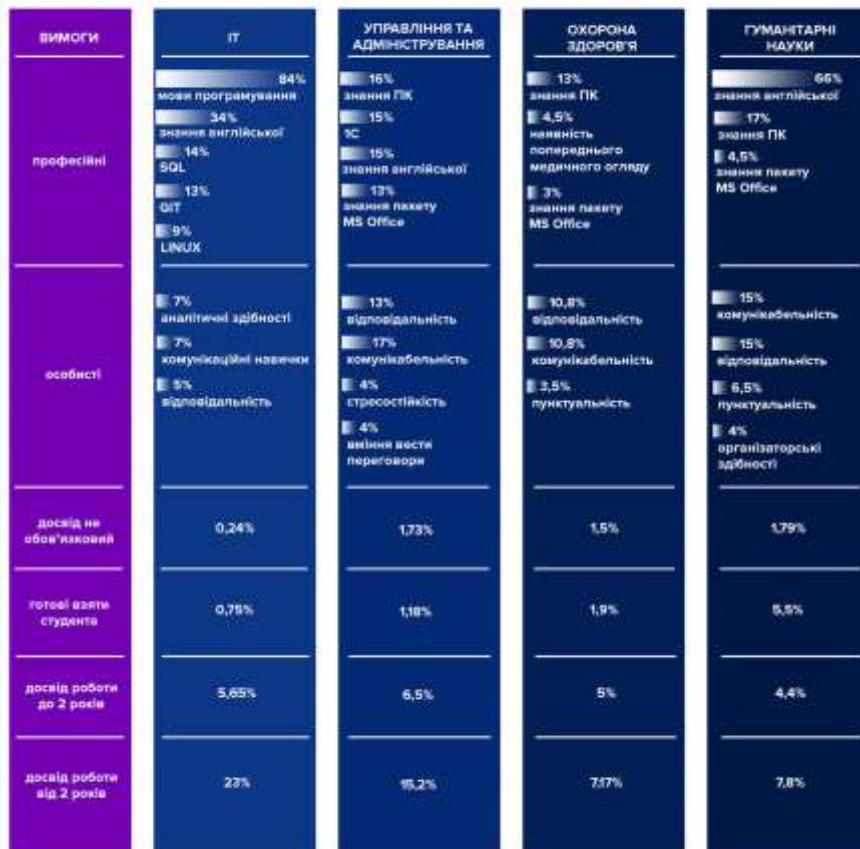
Навички майбутнього

	Підгрупи компетентностей	Компетентності		
Знання	Базова грамотність фундаментальних дисциплін	• мови (зокрема іноземні) • математика • фізика	• хімія • біологія • психологія • соціологія та антропологія	• історія • географія • філософія та теологія • мистецтво
	Цифрові знання	• комп'ютерні системи • програмування	• big data та метадані • цифрові медіа та комунікації	• комп'ютерні та інформаційні мережі
	Медичні знання	• анатомія	• біоінженерія	
	Допоміжні знання	• основи економіки та підприємництва	• основи права	• медіаграмотність
Навички	Базові навички	• мультилінгвальність • математична • дослідницька • емоційний інтелект	• культурна та ціннісна • сімейні цінності • орієнтація в інформації • <u>саморозвиток</u>: • самосвідомість;	• здатність до навчання; • управління стресом; • тайм-менеджмент; • сексуальна та гендерна грамотність.
	Кросфункціональні навички	<u>соціальні:</u> • соціальна сприйнятливість; • координація. • комплексні навички розв'язання проблем	• <u>системні навички:</u> • критичне мислення та сприйняття; • системний аналіз; • системна оцінка	• <u>навички управління:</u> • управління проектами; • управління командами. • фінансова
	Когнітивні навички	• сприйняття критики • допитливість	• адаптивність • когнітивна гнучкість⁵	• креативність • наполегливість у досягненні цілей
	Соціально-поведінкові навички	• комунікативність • презентаційні навички • ведення дебатів	• командна робота • емпатія • етичність	• толерантність • дисципліна та самодисципліна • соціальна відповідальність • приватність
	Цифрові навички	• навички кодування • пошук, опрацювання та аналіз даних та метаданих • створення контенту та контент-аналіз	• інформаційна гігієна • кібербезпека • взаємодія зі штучним інтелектом	• взаємодія з роботами • розв'язання проблем за допомогою цифрових технологій
	Навички виживання	• фізична культура • тактична військова підготовка	• самооборона • базова медична допомога	• навички виживання у дикій природі • навички домашнього господарства

Навички, на які є попит в Україні

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КАНДИДАТІВ

(відсотки від загальної кількості вакансій певної категорії)

- Серед вимог до спеціалістів найпопулярніших напрямків в Україні (Управління, ІТ, Охорона здоров'я) окрему увагу приділяють **soft skills: комунікативним навичкам, відповідальності та пунктуальності**.
- Вимоги до технічних навичок, окрім сфери Інформаційних технологій, зазвичай обмежуються впевненим користуванням ПК, знанням MS Office чи 1С. Без досвіду явно готові наймати у 2,7% оголошень.

* Методологія аналізу: для аналізу уподобань студентів *voxukraine* спиралися на відкриту базу даних вступної кампанії 2019 року. До неї увійшло 908 303 заявки від понад 154 тис. абітурієнтів, які надходили на основі повної загальної середньої освіти (після 11 класу). Проаналізували 29 напрямків навчання (121 спеціальність), затверджені Кабміном. Для порівняння вакансій (за два роки на сайті-агрегаторі вакансій Jooble було опубліковано понад 4,5 млн вакансій) і заявок абітурієнтів присвоїли вакансіям категорії, що відповідають галузям знань, за якими отримують вищу освіту в Україні. Такий розподіл здійснювався відповідно до професій, сфер діяльності та вимог, які були вказані у вакансіях.

Джерело: <https://voxukraine.org/ru/kem-byt-koguishhut-rabotodateli-i-kakie-spetsialnosti-vybirayut-studenty/>

Навички, на які є попит в Україні

- У сфері **«Управління та адміністрування»** від здобувача очікують:
 - ✓ комунікабельність (17% оголошень);
 - ✓ відповідальність (13% оголошень);
 - ✓ вміння вести переговори (4% оголошень);
 - ✓ стресостійкість (4% оголошень).
- Вищу освіту зазначають у 30% вакансій. Серед вимог до спеціальних кваліфікаційних навичок вказують 1С (15% оголошень), знання ПК (16% оголошень) та знання англійської мови.
- У більшості оголошень (15,2%) про роботу на управлінській позиції роботодавці вимагають досвід роботи від двох років.
 - Серед п'яти найпопулярніших вимог до спеціалістів сфери **«Охорони здоров'я»** три стосуються особистісних навичок. Найбільш очікуваними є:
 - ✓ комунікабельність (10,8% оголошень);
 - ✓ відповідальність (10,8%);
 - ✓ пунктуальність (3,5%).
 - Часто очікують наявність попереднього медичного огляду (4,5% оголошень).
- До **«ІТ»** спеціалістів найбільший перелік конкретних вимог. Найбільш розповсюджені:
 - ✓ Мови програмування (84% оголошень);
 - ✓ SQL (14% оголошень);
 - ✓ git (13% оголошень);
 - ✓ Linux (9% оголошень).
 - ✓ Англійська мова (35% вакансій)
 - ✓ Аналітичні здібності та комунікативні навички (7% вакансій)
- У більшості оголошень (23%) очікують досвід роботи більше двох років.

Ринок неформальної освіти

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Неформальна освіта в світі

Неформальна освіта існує з кінця 1960-х рр., коли внаслідок низької адаптивності формальної освіти до викликів світу, що почав швидко змінюватись, концепція «одна освіта на все життя» була замінена концепцією «навчання упродовж всього життя» (lifelong education) і виник розподіл на формальну, інформальну (індивідуальна пізнавальна діяльність: читання, спілкування тощо) та неформальну освіту.

Ключові ознаки неформальної освіти – доступність і добровільність.

Найбільша частка неформальної освіти – це освіта для дорослих.

Неформальна освіта у різних країнах набуває різного змісту – від заповнення прогалин у базовій освіті до отримання знань для професійної діяльності. Вона існує як:

- як можливість надати освіту дітям, що не можуть ходити до школи
- як засіб подолання неосвіченості дорослих
- як розвиток базових професійних знань, навичок і умінь
- як засіб залучення дітей і молоді до різних форм діяльності та волонтерської роботи
- як засіб запобігання соціальної маргінальності, розвиток активної громадянської позиції та соціальної включеності населення
- як частина концепції безперервної освіти, що дозволяє громадянам різного віку набувати та підтримувати на гідному рівні свої вміння та компетенції.

Неформальна освіта в світі

- Неформальна освіта може бути як складовою частиною загальної освітньої політики держави, так і ініціюватися виключно приватним і недержавним сектором.
- Серед країн ЄС можна виокремити Великобританію, Фінляндію, Бельгію та Нідерланди, для яких характерна слабка підтримка неформальної освіти з боку держави. Наприклад, у Нідерландах, неформальна освіта є значною сферою бізнесу з оборотом у 50 млрд євро на рік.
- У Фінляндії і Франції діє система валідації неформальної освіти. У Франції вона існує вже понад 20 років. Оцінка результативності отриманого досвіду дозволяє людям проходити короткострокові освітні програми, і отриманий досвід долучати до професійного диплому.
- У Великобританії неформальна освіта слугує для формування культури навчання як обов'язкової складової повноцінного життя.
- В Естонії діє Стратегія безперервного навчання 2014-2020, яка стала фундаментом для розвитку системи освіти та є частиною стратегії підвищення конкурентоздатності країни. З населенням у 1,3 млн в Естонії зареєстровано 625 неформальних освітніх закладів з більш ніж 116 тис. студентів, 4772 викладачами та 3644 різними програмами.
- Зацікавленість до неформальної освіти у європейських країнах продовжує зростати.
- Формати взаємодії неформальної освіти з формальною існують різні: неформальна освіта може вбудовуватись у систему формальної, доповнювати її або бути провідником змін для неї.

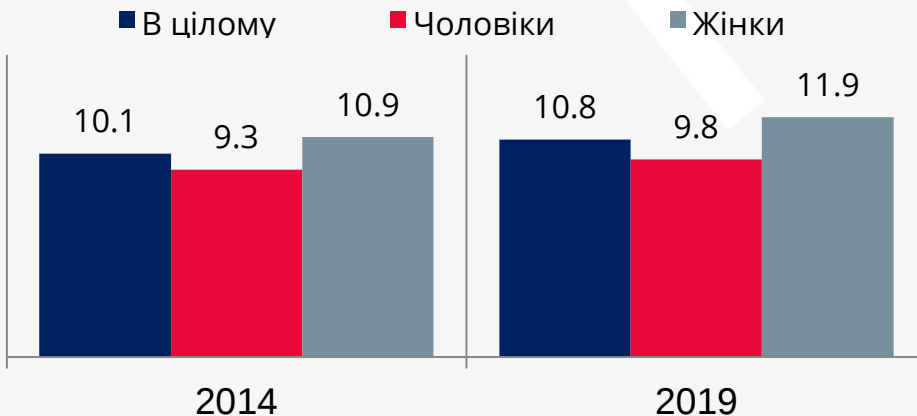
Ринок b2c навчання дорослих у РФ у 2019 р.

- У РФ у 2019 р. загальний обсяг ринку освіти дорослих становив близько 137 млрд руб. (\$1,9 млрд). Найпотужнішими секторами (по 22% від загального обсягу ринку) були іноземні мови та навчання на виробництві. Обсяг ринку навчання онлайн у 2019 р. становив 38,5 млрд руб. (\$ 500 млн).

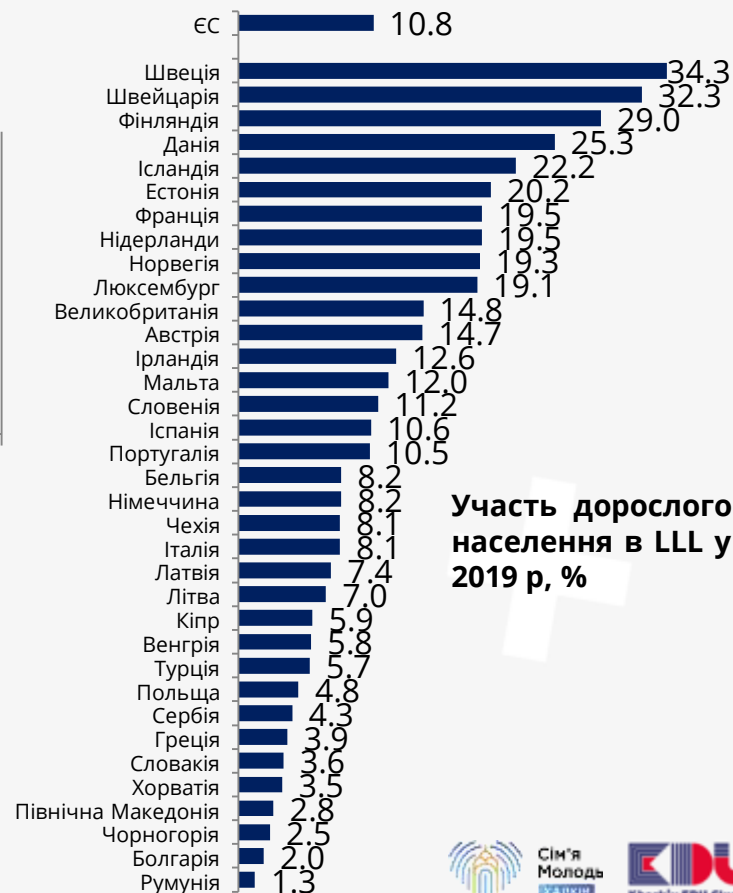
Неформальна освіта у країнах Європи

Участь дорослого населення 25-64 років в LLL (освіті протягом життя), %

- За даними ЮНЕСКО, у найбільш розвинених країнах світу у системі освіти і навчання (формального і неформального) зайнято 30-40% населення у віці 25-64 роки.
- У США цей показник становить 60%, у Європі цей показник у 2016 р. становив в середньому 44%, у РФ -20%.
- Участь європейців у навчанні протягом життя у 2019 р. склала 10,8%, у Швеції, Швейцарії, Фінляндії – близько 30%.

Джерело: Eurostat

Участь дорослого населення в LLL у 2019 р, %

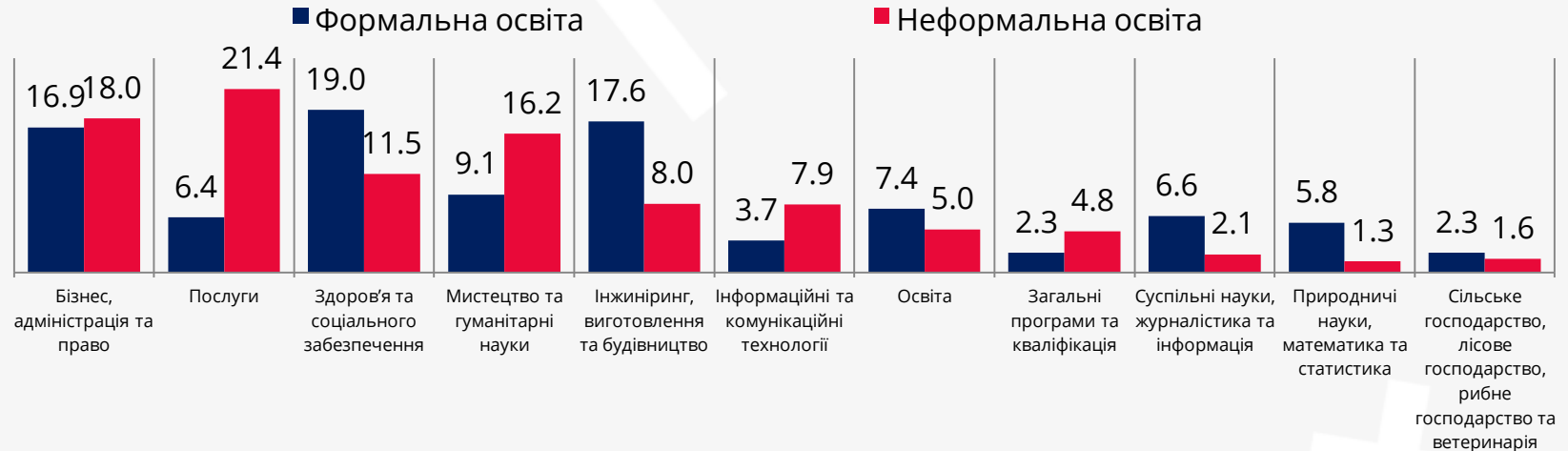

Сім'я Молодь

Неформальна освіта у країнах Європи

Участь дорослого населення 25-64 років в освіті. Розподіл за сферами освіти, 2016 р.
(% витраченого на навчання часу)

- Більша частка освіти дорослих в ЄС – це неформальна освіта. У 2016 р. 42,1% дорослого населення ЄС працездатного віку брало участь у неформальній освіті і навчанні, і 5,1% - у формальній.
- Більша частина неформальної учбової діяльності дорослих пов'язана з роботою: у 83,1% чоловіків і у 74,6% жінок (2016 р.).
- Переважна частка освіти пов'язаною з роботою спонсорується роботодавцями – 68,5%.
- У 2016 р. в країнах ЄС освітня діяльність для дорослих була пов'язана з бізнесом, адміністрацією та правом (16,9% формальною та неформальною 18,0%), послугами (6,4% та 21,4% відповідно), здоров'я та соціального забезпечення (19,0% та 11,5%)

Неформальна освіта в Україні

- В Україні неформальні освітні проекти почали з'являтися як компенсації білих плям у формальній освіті. І наразі вони вже намагаються запустити процеси оновлення в освіті в цілому.
- **Визнання неформальної освіти.** Проте неформальна освіта в Україні не мала законодавчого оформлення. Лише навесні минуло року була створена Національна агенція кваліфікації, яка допоможе легалізувати неформальну освіту. З квітня 2019 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджено склад агенції. Національна агенція кваліфікації створена для приведення освітньої системи України до європейського зразку кваліфікації. Її провідним завданням є створення національної системи кваліфікації. Ця система дозволить запустити механізми для визнання неформальної та інформальної освіти і присудження на їх засаді часткових професійних кваліфікацій.
- Отриману самостійно кваліфікацію можна буде підтвердити офіційним документом без додаткового навчання в закладах освіти.
- Єдина система також приведе до спрощення взаємного визнання професійних кваліфікацій між Україною, ЄС та іншими країнами. Буде розроблено нові законодавчі акти, що дозволяють привести онлайн-освіту до єдиного стандарту і зробити її підтвердженою як в Україні, так і в Європі.
- **Визнання попереднього навчання.** Визнання попереднього формального навчання в Україні віднесено до повноважень вищих навчальних закладів, а з 2014 року вони наділені правом навіть визнавати іноземні документи про вищу освіту. Водночас, цей процес так і не набув відповідної формалізації та структурування. Наслідком став надмірний суб'єктивізм з певним негативним забарвленням, що часто зумовлює невинуваті перешкоди на шляху до визнання попереднього навчання. Практики визнання попереднього неформального та інформального навчання у системі вищої освіти України донедавна не існувало. Проте у 2019 р. наприклад, у Центральноукраїнському національному технічному університеті (м. Кропивницький) прийнято Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті

Неформальна освіта в Україні

- Більшість закладів неформальної освіти в Україні спеціалізуються на **іноземних мовах, інформаційних технологіях та творчості** (хореографія, малювання, акторська та ораторська майстерність, художня творчість та аудіовізуальне мистецтво).
- Внесок ЗВО та держави у розвиток неформальної освіти поки що незначний. Післядипломна освіта розглядається офіційними структурами як спосіб запровадження освіти протягом життя. Проте бюджетне фінансування післядипломної освіти складає лише близько 3% від вищої освіти.
- Водночас, в Україні існує низка спеціалізованих закладів закритого або напівзакритого типу, які забезпечують елітні умови післядипломного навчання для державних службовців окремих відомств. До них відносяться: Національна академія державного управління при Президенті України, Університет Національного банку України, Національна академія прокуратури України тощо.

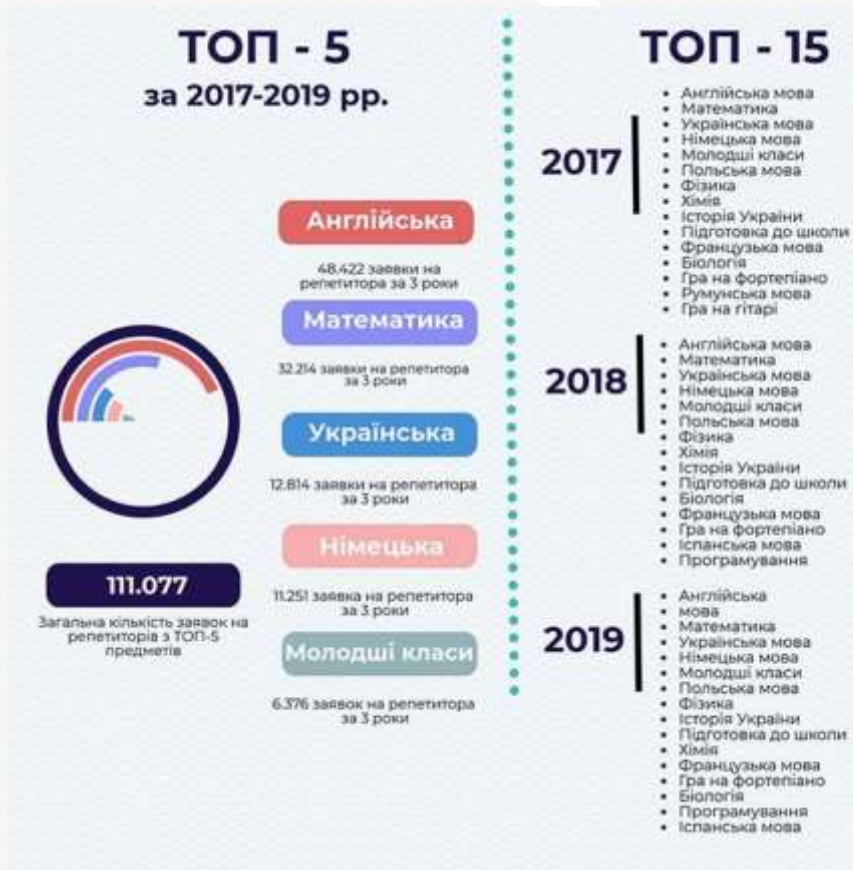
У свою чергу, **Державна служба зайнятості надає безробітним громадянам можливість:**

- якщо не мають професії пройти професійну підготовку за робітничими професіями, потрібними на ринку праці, – як за груповою, так і за індивідуальною формою навчання, в тому числі з використанням сучасних інноваційних технологій;
- якщо професія (спеціальність) уже не є актуальною на ринку праці пройти професійну перепідготовку за робітничими професіями; здійснити підвищення кваліфікації як робітник чи спеціаліст; підвищити свій кваліфікаційний розряд; пройти курс цільового призначення з метою набуття нової компетенції;
- якщо виявили бажання відкрити власну справу - отримати знання з організації підприємницької діяльності.

Неформальна освіта в Україні

Даних щодо обсягу українського ринку неформальної освіти у відкритих джерелах немає. Лише певні напрямки можна оцінити орієнтовно.

- **ОСВІТНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ БІЗНЕСУ.** Ринок освітніх послуг для бізнесу в Україні оцінюється у **\$20 млн**. Спостерігається попит як з боку корпоративного сектору, так із боку невеликих підприємств. Перші частіше прагнуть переосмислення власного досвіду, бізнес-моделей, пошуку нових сенсів або розвитку проєктів у межах компанії. Для других більш вагомі спеціалізовані програми з акцентом на управління людьми, фінансами, а також продажі. Поки що попит на загальні програми вищий, ніж на спеціалізовані. Підвищений попит спостерігається до середньострокових програм. Менеджери бажають бути універсальними підприємцями, проте витрачати мінімум часу на навчання.
- **ОСВІТНІ ПОСЛУГИ З ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.** Ще у 2010 р. за оцінками експертів обсяг ринку складав \$200 млн, а враховуючи послуги приватних репетиторів - \$400 млн. МОН розробило і затвердило концепцію розвитку англійської мови в університетах України. Концепція передбачає організацію мовних курсів і інтенсивів, володіння англійською мовою на рівні не менше B1 стане обов'язковою умовою для вступу, B2 — для випуску. Крім того, частину профільних дисциплін пропонують зробити англійськими і проводити регулярні «скринінги знань», зокрема, ввести обов'язкове ЗНО з іноземної мови після бакалаврату. З 2023 року всі абітурієнти будуть проходити обов'язковий «скринінговий» тест з англійської мови для визначення рівня. Отже ринок послуг з вивчення іноземних мов буде зростати.
- **ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСВІТНІ ПОСЛУГИ.** Останні три роки ТОП-5 позицій у списку популярних послуг стабільно утримують: англійська мова, математика, українська мова, німецька мова, індивідуальні заняття з дітьми за програмою молодшої школи. До списку популярних для індивідуальних занять предметів із досить високими позиціями входить також польська мова. Польську найчастіше вивчали для проходження співбесіди в посольстві та для виїзду на навчання до університетів Польщі.

Неформальна освіта в Україні

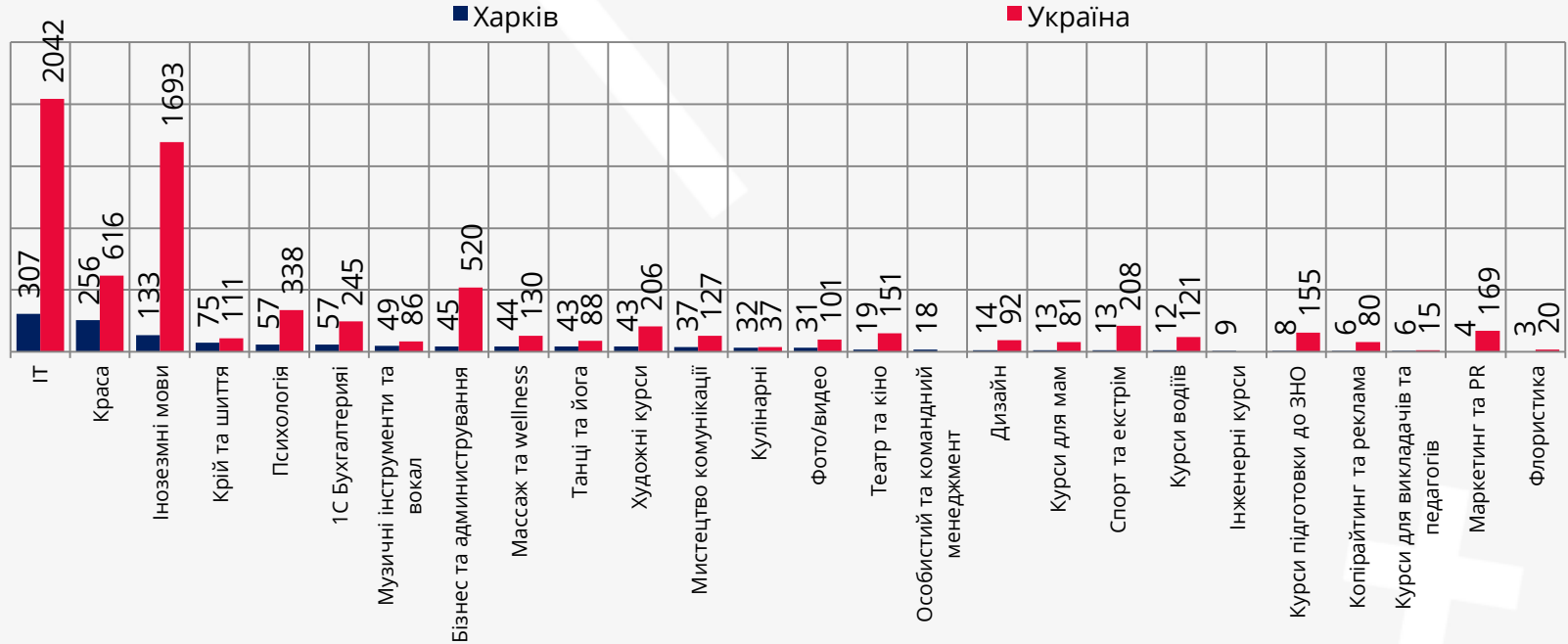
Репетиторська компанія BUKI проаналізувала 40 тисяч замовлень, 200 тисяч клієнтів, 16,5 тисяч анкет репетиторів за 2017-2019 рр.

Найбільший кластер клієнтів приватних викладачів, окрім молодших класів та майбутніх випускників, складають також школярі 7-9 класів. Для дітей-дошкільнят та учнів молодших класів найчастіше шукають репетитора з англійської мови, а ось у середній школі вже "підтягують" математику та фізику. Для дітей репетиторів за допомогою мережі шукають, щоб готуватися до школи, вчити англійську, малювати та вчитися грі на фортепіано.

Глобально ринок приватних занять характеризується зростанням.

Приміром, у Великій Британії 27% учнів у віці 11-16 років мають хоча б одного репетитора, а прогнози світового ринку складають **\$177,621 млн до 2026 року**, тобто сфера продовжує зростати.

Неформальна освіта в Україні

- За даним відкритих джерел в Україні 2555 компанії пропонують 7 тис. курсів того чи іншого напрямку та близько 4 тис. тренінгів. **У Харкові – 453 компанії пропонують понад 1300 курсів.**
- Найбільша пропозицій в Харкові з IT курсів - 307, курсів краси - 256 та курсів іноземних мов – 133.
- Лише на курсах з IT спеціальності у 2016 р. було 44 тис. випускників, у 2017 р. – 50 тис. випускників.
- Вартість курсів із Java Script, наприклад, може коливатися від 20 тисяч гривень за 180 годин занять до 5 тисяч гривень за 36 годин уроків базового рівня

Сегмент онлайн-освіти

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Ринок онлайн освіти в світі

ОБСЯГ РИНКУ

Світовий ринок освіти у 2019 р. вимірювався **сумою \$6,5 трлн.** На його цифрову частку припадає **4%** загального обсягу. У 2019 р. **світовий ринок онлайн-освіти** за оцінками Global Market Insight вимірювався у **205 млрд.** (у 2017 р. - в \$159 млрд, у 2018 р. — \$190 млрд.)

ГЕОГРАФІЯ РИНКУ

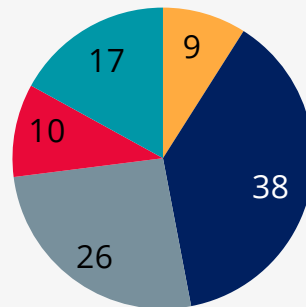
Найсильніші позиції у глобальній індустрії EdTech у США, країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону (APAC) та Латинської Америки.

Топ-6 провідних локацій (у порядку зменшення «галузевої ваги»): Пекін, район залив Сан-Франциско (Bay Area), Нью-Йорк, Бостон, Лондон, Шанхай.

СТРУКТУРА РИНКУ

Більша частка проектів онлайн-освіти зосереджена у чотирьох групах:

- ✓ Навчальні сервіси та платформи різних типів, наприклад, Vuju's и Coursera;
- ✓ Гравці, що займаються доставкою контенту та управлінням освітнім середовищем (learning environment), наприклад BlackBoard, Docebo Learn и Google Classroom;
- ✓ Творці інструментів, що застосовуються у навчанні (VR-систем, технологій прокторінга та ін.), наприклад Strivr и ProctorU;
- ✓ Розробник інноваційних методик та освітніх технологій у педагогіці та андроґоґіці

- Дошкільна освіта
- Шкільна освіта
- Додаткова професійна освіта
- Вища освіта
- Інше

Ринок онлайн-освіти в світі

ІНВЕСТИЦІЇ

Ринок онлайн-освіти динамічно зростає. У 2019 р. загальна сума інвестицій в Edtech сягнула \$ 18,66 млрд, що на 14,2% більше у порівнянні з 2018 р. Очікується, що у 2022 вона становитиме \$ 20,9 млрд. Найбільша частка припадає на США (42,9%) та Китай (21,4%). Інвестують переважно в інструменти навчання на засаді штучного інтелекту – 19,7% від усіх інвестицій, та мобільне навчання – 15,9%. Тоді як на електронне навчання припадає 1,7%.

Венчурний капітал в Edtech у 2019 р. склав \$7 млрд і за останні 10 років збільшився у 14 разів. 50% усіх інвестицій надав Китай.

Динаміка світових інвестицій в EdTech:

ПРОВІДНІ ГРАВЦІ

Найпомітніші гравці на світовому ринку сьогодні:

- Age of Learning,
- BlackBoard Learn, Byju's,
- ClassDojo,
- Classteacher Learning Systems,
- Coursera,
- Docebo,
- (12 Inc.,
- (nowbox,
- LinkedIn Learning,
- McGraw-Hill Education,
- Pearson, Udacity,
- Yuanfudao,
- 17zuoy

СПОЖИВАЧІ EDTECH - РІШЕНЬ

Більша частка EdTech-стартапів пропонують продукти та сервіси для кінцевих споживачів (**B2C**): в Росії – 70%, у Китаї – 60%, у США – більше 30%.

Також EdTech-компанії працюють переважно **на ринку шкільної та додаткової шкільної освіти** (у світі в цілому – 47%, у Китаї – 60%, у Росії – не менше 24%) та **додаткової професійної освіти** (у світі – 26%, в Росії – не менше 45%, у Китаї – 12%).

У моделях монетизації перевага надається **платі за окремі курси**, а не за короткі одиниці контенту або підписку.

Ринок онлайн-освіти в Україні

ОБСЯГ РИНКУ

Ринок онлайн-освіти в Україні існує з 2013 р., проте він залишається на стадії формування. COVID-19 прискорив український EdTech. В 2019 ринок зростав середньоєвропейськими темпами – приблизно на 30%. У 2020 р. при збереженні темпів зростання, кількість клієнтів збільшилась принаймні удвічі.

ОБСЯГ ІНВЕСТИЦІЙ

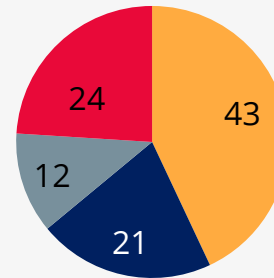
Обсяг інвестицій в онлайн-освіту зростає щороку. Точкою зростання є мобільне навчання.

Проте в цілому інвестування в Україні в Edtech відбувається у формі створення стартапу і благодійного збирання коштів на нього або шляхом заохочення інвестицій від міжнародних венчурних фондів.

* Джерело: PREPLY

СТРУКТУРА ПОПИТУ:

- Вивчення мов
- Шкільна освіта та підготовка до ЗНО
- Додаткова професійна освіта
- Інше

Сім'я Молодь
ХАРКІВ

Ринок онлайн-освіти в Україні

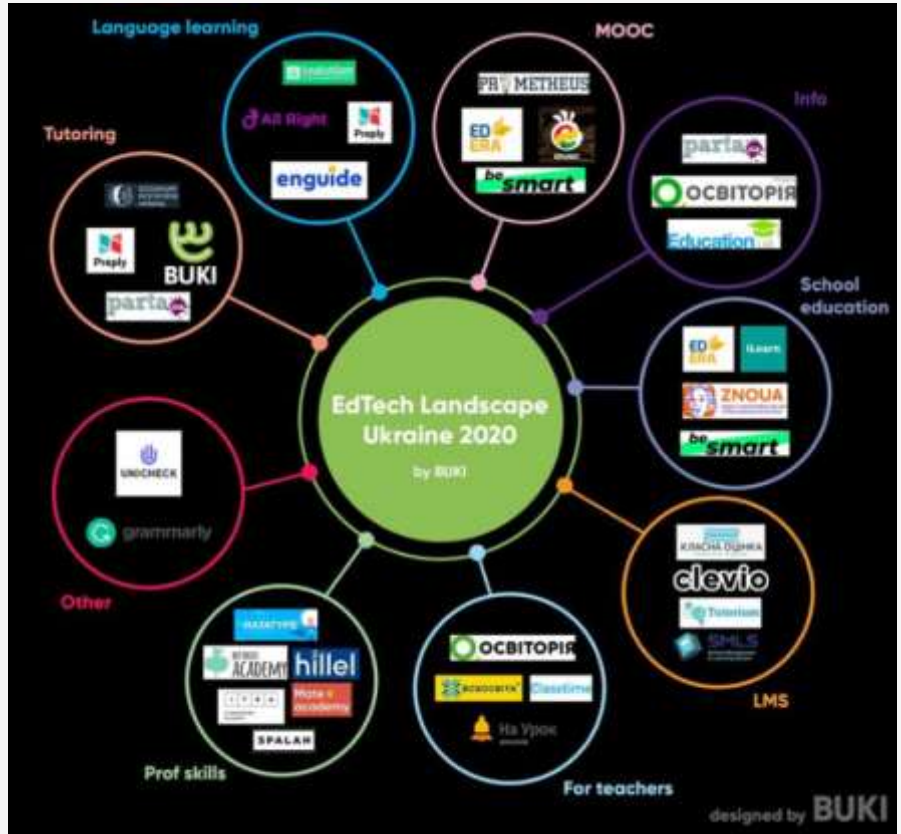
ПРОВІДНІ ГРАВЦІ

Усі освітні портали в Україні поділені на кластери:

- Tutoring (репетиторство);
- Language learning (вивчення мов);
- MOOC (масові відкриті онлайн курси);
- School Education (K-12, шкільна освіта);
- Info (інформаційні площадки, агрегатори);
- For teachers (для вчителів);
- LMS (система управління навчанням);
- Prof skills (розвиток професійних навичок);

За оцінками BUKI на ринку онлайн-освіти України не менше 35 гравців. Найпомітніші гравці на вітчизняному ринку сьогодні:

- Prometheus (150 тис користувачів, 30 курсів)
- EdEra (9 онлайн курсів та бібліотека електронних книг)
- EDUGET (40 тис. користувачів)

Онлайн-освіта в Україні

З кожним роком **попит на дистанційне і онлайн-навчання зростає**. Багато людей стають більш самоусвідомленими, вважають за краще самовдосконалюватися і розвиватися. Конкуренція на ринку праці, недосконалість шкільної і університетської освіти, бажання отримати більше знань і бути в курсі всього, світові тренди - все це сприяє розвитку ринку.

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ОНЛАЙН-ОСВІТИ В УКРАЇНІ

- Повільний розвиток швидкісного мобільного інтернету
- Несприйняття зарубіжної практики дистанційної освіти вітчизняними вишами
- Відсутність інноваційного мислення у викладачів традиційних університетів
- Дотаційність так званої «державної» освіти
- Малий досвід потенційних викладачів у формуванні курсів / програм
- Відсутність методологічного апарату та практики дистанційного викладання
- Дефіцит інвестицій в онлайн-освіту
- Тривале ігнорування державою можливостей онлайн-освіти для дистанційного та інклюзивного навчання.

Можливості онлайн-освіти в Україні сьогодні здебільшого розширюють закордонні проекти та сервіси. Coursera, Udacity, Khan Academy, Udemu, Duolingo — впливові освітні платформи, які окреслили нову тенденцію до демократизації та віртуалізації освіти ще декілька років тому. В січні 2020 року міжнародна технологічна компанія ETM Global, котра спеціалізується в галузях Education, Technology, Science та Consulting, презентувала свою дочірню організацію EduTechMant Ukraine.

Популярні вітчизняні проекти: «Prometheus», IT LABS, «ТЕЛЕПОРТУС», WEBPROMO EXPERTS, «ЯНДЕКС.УКРАЇНА». Серед прикладів успішних онлайн-проектів є й ті, які за 2-3 роки домоглися доходу в \$1 млн з рентабельністю в 50%.

Вплив COVID-19 на онлайн-освіту

- Закриття навчальних закладів через коронавірус у всьому світі зачепило понад 770 млн учнів, свідчать дані ООН. Це призвело до різкого збільшення числа студентів, які змушені навчатися вдома.
- **В Індії, Китаї та Гонконгу** пандемія сприяла збільшенню кількості учнів у цифровому форматі, зростанню вартості акцій та збільшенню капіталу EdTech-стартапів. Це торкнулося таких освітніх компаній, як Yuanfudao, Snapask, Byju's, Ai English та GSX Techedu.
- **В Європі та США** ситуація схожа. Так, американський стартап Outschool, який створює живі онлайн-класи для учнів віком від 3 до 18 років з різних предметів, шукає тисячі репетиторів через підвищений попит, пише Forbes. У березні цей бізнес в Сан-Франциско збільшився в 11 разів, а попит на його послуги виріс по всій Європі, особливо у Великобританії, Австралії та Новій Зеландії.
- Британська онлайн-платформа Save My Exams для учнів від 10 до 13 років під час пандемії отримала більше 1 тис. платних передплатників, а освітній застосунок Sir Linkalot для вивчення англійської мови збільшив число загрузок — у середньому його скачують до 800 разів на день.
- **В Україні** розповсюдження COVID-19 спонукало багатьох перейти в онлайн формат: більше половини шкіл перейшли в онлайн, третина перейшла в онлайн частково. Для реалізації онлайн навчання українські проекти використовують такі сервіси як Zoom, Skype, Google Classroom, Hangouts, Youtube, Telegram, Viber, сервіс для дистанційного навчання АнтиТренінги.
- Суттєво зріс попит на традиційні курси з вивчення мов та підготовки до ЗНО, бізнес та ІТ-курси, а також на сервіси для пошуку та обміну навчальними матеріалами для вчителів і викладачів університетів. Після карантину очікують «відкат» користувачів в офлайн, але кількість в онлайні буде відчутно вищою, ніж до карантину.

Тенденції онлайн-освіти в світі

Обсяг ринку. Експерти прогнозують, що через 5 років обсяг світового ринку онлайн-навчання досягне цифри в **\$ 325 млрд.** Незважаючи на загальний тренд, обсяг ринку “самостійного” онлайн-навчання скоротиться до 33,5 млрд доларів через пару років. Студенти відмовляються від курсів на півдорозі без оплати сертифіката. Це впливає на загальну ефективність і прибутковість таких платформ.

Очікується, що **сумарний венчурний капітал** з 2020 до 2029 р. у EdTech становитиме **\$ 87 млрд.**

Хедлайнерами EdTech сьогодні є освітні компанії. Проте гіганти digital-світу продовжують посилювати свої позиції в онлайн-освіті, інвестуючи в освітні стартапи.

Точками зростання EdTech у 2018-2019 рр. стали мобільне навчання, мікронавчання, корпоративне навчання.

- **Розвиток «мікронавчання»:** замість потужних професійних програм з'являються невеличкі курси з окремих навиків.
- **Перехід від стандартизованих навчальних програм до персоніфікованих** – відповідно до здібностей, інтересів та мети учнів. Як наслідок зростання кількості компаній, що пропонують рішення для створення/розробки індивідуальних освітніх продуктів, а не самі освітні продукти.
- **Розвиток компаній, що пропонують рішення для оцінки кваліфікації та складання профілю компетенції:** як інструмент порівняння якості отриманих знань та навичок вимогам ринка.
- **Зростання кількості постачальників освітніх послуг нового типу:** наприклад, потужних технологічних компаній, платформ на засаді штучного інтелекту, музеїв та бібліотек.
- **Зростання кількості освітніх продуктів на за засаді P2P-підходу з використанням штучного інтелекту (у т.ч. гейміфікація)**
- Розширення лінійки освітніх послуг для людей похилого віку (з урахуванням їх потреб та специфіки сприйняття)

Напрямки онлайн-освіти в світі

- **P2P-платформи** (від англ. Peer-to-peer, «від учасника до учасника») засновані на економіці шеринга, тобто спільного споживання, існують у багатьох сферах. Освітні P2P-платформи об'єднують учнів з різними здібностями для пошуку відповіді на загальні питання і обміну знаннями.
- **Навчання в форматі гри (гейміфікація).** Для професійного розвитку вчителів у цьому напрямку працюють спеціалізовані програми, наприклад, Шеллеровська програма навчання вчителів, розроблена в Массачусетському технологічному університеті, або сервіси Школакола або Кодвардс.
- **Штучний інтелект для персоналізованого і адаптивного навчання.** Сервіси для персоналізованого і адаптивного навчання дозволяють проводити тести, перевіряти їх та виставляти оцінки. Якщо людина помилиться, сервіс дасть пояснення і запропонує інший варіант завдання такого ж типу. Дані опитування показали, що майже половина вчителів - 42,5% - проводили тести або контрольні роботи за допомогою онлайн-сервісів, що дозволяють зайти на сайт і виконати завдання*.
- **EdTech-інструменти.** 32,9% вчителів використовують онлайн-курси або вебіари в навчальному процесі, а 45,4% учнів користуються електронним щоденником. У США 89% школярів відзначають, що використовують EdTech-інструменти під час занять як мінімум кілька разів в тиждень. 71% часто застосовує їх поза школою для допомоги з домашньою роботою.*

* Джерело: <https://hightech.fm/2020/04/08/education-4-0>

Напрямки онлайн-освіти в світі

- **Віртуальна та доповнена реальність.** Сьогодні AR і VR мисляться швидше як тренд далекого прицілу. До розвитку механізмів імерсивні навчання є всі передумови з точки зору готовності кінцевих споживачів: очікується, що до кінця 2020 року на планеті буде працювати майже 1,5 млрд смартфонів, які підтримують AR, а до 2023-му - 3,4 млрд.
- **Мікронавчання,** яке передбачає: подачу освітнього контенту з розбивкою на самостійні малі одиниці, освоєння окремого мікронавика та найчастіше - незалежність від окремої платформи.
- **Популяризація мобільного навчання** (навчання за допомогою мобільних додатків). До 2020 року обсяг світового m-learning обіцяв наблизитися до \$ 38 млрд, і, за оцінками експертів, розрахунки виправдалися. До 2024 року очікується, що величина ринку досягне щонайменше \$ 70,1 млрд.
- **Зростання корпоративного сегменту.** У 2017 році корпоративний сегмент ринку онлайн-освіти перевищував \$ 14 млрд, за підсумками ж 2020 року обіцяє досягти \$ 20 млрд.
- **Ринок мовного навчання,** де переважають сервіси та інструменти для освоєння англійської онлайн. За даними Orbis Research, на 2018 рік онлайн-ринок навчання англійської мови вимірювався сумою \$ 6,8 млрд і при середньорічному зростанні в 18% повинен до 2025 року дійти до позначки \$ 21,7 млрд.

Напрямки онлайн-освіти в світі

- **Talent development** («управління талантами»). Згідно з дослідженням, проведеним LinkedIn у 2018 році, вдосконалення soft skills співробітників - один з головних пріоритетів для бізнесу. За оцінкою Transparency Market Research, світовий ринок розвитку soft skills в 2016 році вимірювався сумою близько \$ 11,3 млрд.
- **Зв'язок між навчанням і працевлаштуванням.** Про інтерес лідерів EdTech-індустрії до кар'єрно-орієнтованої освіти свідчить, наприклад, той факт, що в 2019 році гігант 2U, що спеціалізується на навиковому навчанні та вищій освіті, придбав за \$750 млн компанію Trilogy Education, яка займалася організацією «буткемпів» - високоінтенсивних онлайн і офлайн-програм навчання програмуванню, дата-аналітиці та кібербезпеці.
- **Навчання на основі проектної роботи (project-based learning).** За кордоном характерним прикладом школи, що спирається на такий принцип, є французька École 42.
- **Зростає ринок LMS (learning management systems).** У 2018 році обсяг ринку освітніх рішень такого класу склав \$7,2 млрд. Причому \$ 3,3 млрд з них припали на Північну Америку. До 2023 року він, за оцінками експертів, як мінімум потроїться.
- **Career-long learning,** або навчання протягом усієї професійної діяльності. Цей ринок склав \$365 млрд уже на 2018 рік.

Перспективні напрямки професійної діяльності

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Професії, на які спостерігається найбільший попит у світі

Світ

Згідно з даними американського сайту "BusinessInsider" зараз найбільш затребуваними професіями в світі є:

- лікарі;
- медичний персонал і фармацевти;
- інженери;
- програмісти;
- будівельники;
- кухарі;
- водії.

Європа

Фахівці в сфері

- медицини,
- інженерії та
- ІТ програмування

Найпопулярніші в

Німеччині:

- працівники медицини (лікарі, медичні сестри);
- інженери (електронна, механічні);
- ІТ-спеціалісти;
- економісти;
- юристи;
- механіки;
- торгові представники

Франція потребує таких спеціалістів

- інженерія;
- медицина;
- фармацевтика;
- туризм;
- програмування;
- сфера обслуговування

У **Великобританії** є попит на

- інженерів;
- програмістів;
- лікарів;
- юристів;
- менеджерів;
- бухгалтерів;
- економістів;
- фінансистів;
- будівельників;
- водіїв;
- психологів;
- маркетологів

Професії, на які спостерігається найбільший попит у світі

Азія

Японія

- фахівці IT-послуг
- архітектори
- дизайнери
- продавці, консультанти і менеджери з продажу, торгові представники
- персонал у сфері реклами
- інженери
- вчителі
- бухгалтери, фінансисти
- лікарі, медичні сестри, фармацевти

Китай

- інженери
- програмісти
- вчителі
- артисти, музиканти
- економісти
- фінансисти
- біотехнологи
- перекладачі
- менеджери з туризму
- менеджери з нерухомості
- будівельники
- лікарі
- фармацевти.

Північна Америка

США

- медицина (медсестри, масажисти);
- IT галузь (програмісти, розробники сайтів, проєктів);
- туризм
- рибальство
- мода
- фінанси
- економіка
- реклама

Канада

- Геологи, геодезисти, океанологи
- нафтовики
- професіонали в с/г;
- будівельники
- інженери
- фахівці транспортної сфери
- програмісти
- лікарі, медичні сестри, психологи
- вчителі
- бухгалтери, економісти, фінансисти

Професії майбутнього за сферами: Україна і Росія

БУДІВНИЦТВО

- Архітектор енергонеулемих будинків*
- Спеціаліст по перебудові та посиленні старих будівельних конструкцій
- Проектувальник 3D-друку в будівництві
- Екоаналітик в будівництві
- Проектувальник доступного середовища
- BIM-Менеджер-проектувальник
- Прораб-вотчер
- Проектувальник інфраструктури "розумного будинку"
- Спеціаліст з модернізації будівельних технологій
- Містопланувальник

СФЕРА БЕЗПЕКИ

- Менеджер безперервності бізнесу
- Дизайнер-ергономіст пристроїв для носіння для безпеки
- Проектувальник особистої безпеки
- Спеціаліст з подолання системних екологічних катастроф
- Дистанційний координатор безпеки
- Аудитор комплексної безпеки в промисловості

Джерело: Освітній проект «Атлас нових професій» Актуальні професії до 2030 р.

**Професій, виділені синім кольором, співпадають з прогнозами аналітиків по російському та українському ринках

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Професії майбутнього за сферами: Україна і Росія

МЕДИЦИНА

- IT-Медик
- Архітектор медобладнання
- Біоетик
- Генетичний консультант
- Мережевий лікар
- Консультант по здоровій старості
- Експерт персоніфікованої медицини
- Проектант життя медичних установ
- Герокінезіолог
- Розробник кіберпротезів і імплантатів
- IT-генетик
- Молекулярний дієтолог
- Оператор медичних робіт
- Клінічний біоінформатик
- Медичний маркетолог
- R & D Менеджер охорони здоров'я
- Тканинний інженер
- Спеціаліст із кристалографії
- Естетист

ОСВІТА

- Розробник інструментів навчання станам свідомості
- Ігропедагог
- Розробник освітніх траєкторій
- Тренер по майнд-фітнесу
- Екопроповідник
- Організатор проектного навчання
- Тьютор
- Координатор освітніх онлайн-платформ
- Шкільний дієтолог
- Експерт з майбутнього дитини
- Ігромастер
- Модератор
- Ментор стартапів

Професії майбутнього за сферами: Україна і Росія

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

- Ековожатий
- Спеціаліст з організації державно-приватних партнерств у соціальній сфері
- Медіатор соціальних конфліктів
- Модератор платформи персональних благодійних програм
- Спеціаліст з адаптації мігрантів
- Робітник із адаптації людей із обмеженими можливостями через інтернет
- Спеціаліст з краудсорсінгу суспільних проблем
- Модератор платформи спілкування з держорганами
- Співрозмовник чи компаньйон

КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО

- Арт-оцінювач
- Science-художник
- Особистий тьютор з естетичного розвитку
- Тренер творчих станів
- Куратор колективної творчості
- Естетист

Професії майбутнього за сферами: Україна і Росія

АВІАЦІЯ ТА ВОДНИЙ ТРАНСПОРТ

- Розробник інтелектуальних систем управління динамічною диспетчеризацією
- Проектувальник інфраструктури для повітряного плавання
- Технолог рециклінгу літальних апаратів
- Проектувальник інтерфейсів безпілотної авіації
- Проектувальник дирижаблів
- Аналітик експлуатаційних даних
- Інженер із виробництва малої авіації
- Портовий еколог
- Системний інженер морської інфраструктури
- Спеціаліст із навігації в умовах Арктики

КОСМОС ТА ТРАНСПОРТ

- Будівник "Розумних" доріг
- Проектувальник композитних конструкцій для транспортних засобів
- Проектувальник високошвидкісних залізничних колій
- Технік інтермодальних транспортних систем
- Проектувальник інтермодальних транспортних вузлів
- Оператор крос-логістики
- Інженер-космошляховик

Професії майбутнього за сферами: Україна і Росія

НАНОТЕХНО- ЛОГІЇ

- Спеціаліст з безпеки у наноіндустрії
- Проектувальник «розумних» матеріалів
- Глазир
- Рециклінг-технолог
- Проектувальник нанотехнологічних матеріалів
- Системний інженер композитних матеріалів

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

- Агроном-економіст
- Сільськогосподарський еколог
- Оператор автоматизованої сільськогосподарської техніки
- Сіті-фермер
- ГМО-агроном
- Агроінформатик/ Агро кібернетик
- Ренатуралізатор

Професії майбутнього за сферами: Україна і Росія

МЕНЕДЖМЕНТ

- Координатор програм розвитку спільнот
- Координатор виробництв у розподілених спільнотах
- Проектувальник індивідуальної фінансової траєкторії
- Менеджер з управління онлайн-продажами
- Менеджер з крос-культурної комунікації
- Корпоративний антрополог
- Посол з культури компанії
- Персональний веб-менеджер
- Менеджер портфелю корпоративних венчурних фондів
- Модератор спільнот користувачів
- Віртуальний адвокат
- Трендвотчер/форсайтер
- Екоаудитор
- Тайм-менеджер
- Тайм-брокер
- Персональний бренд-менеджер
- Експерт зі спрощення

ІТ-СФЕРА

- Проектувальник нейроінтерфейсів
- Кібертехнік «розумних» середовищ
- Куратор інформаційної безпеки
- Консультант з безпеки особистого профілю
- Кіберслідчий
- ІТ-аудитор
- Розробник моделей big data
- Цифровий лінгвіст
- ІТ-проповідник
- Мережевий юрист
- Дизайнер інтерфейсів
- Архітектор інформаційних систем
- Дизайнер віртуальних світів
- Консультант з цифрової валюти

Джерело: Освітній проект «Атлас нових професій» Актуальні професії до 2030 р.

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Kharkiv
EDU Cluster

Професії майбутнього за сферами: Україна і Росія

ЕНЕРГЕТИКА

- Менеджер із модернізації
- Розробник систем мікрогенерації
- Метеоенергетик
- Проектант систем рекуперації
- Спеціаліст із локальних систем енергопостачання
- Дизайнер портативних пристроїв
- Проектант енергонакопичувальних пристроїв
- Спеціаліст із сонячних технологій
- Маркетолог енергетичних ринків
- Захисник прав споживачів електроенергії
- Енергоаудитор
- Розробник систем енергоспоживання
- Системний інженер інтелектуальних мереж
- Енергозаправник
- Контролер енергомереж для розподіленої енергетики

БІОТЕХНОЛГІЇ

- Системний біотехнолог
- Архітектор живих систем
- Урбаніст-еколог
- Біофармаколог
- Парковий еколог

Джерело: Освітній проект «Атлас нових професій» Актуальні професії до 2030 р.

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

Професії, що зникають з ринку праці

ПРОФЕСІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ		РОБОЧІ ПРОФЕСІЇ	
аналітик банківський операціоніст бібліотекар більд-редактор бухгалтер випробувач діагност документознавець / архіваріус дублер / каскадер екскурсовод журналіст копірайтер коректор логіст	маклер / ріелтер менеджер по кредитах монтувальник декорацій нотаріус оператор державних послуг перекладач референт системний адміністратор сметчик спортивний аналітик статистик стенографіст / розшифровщик турагент юрисконсульт	бетонщик білетер бурильник варщик вахтер високопрофесійний с/г працівник гірник диспетчер доглядач залу в музеї інспектор ДПС кур'єр кухарі фаст-фуду листоноша ліфтер машиніст товарного складу	носіє оператор call-центру офіціант охоронець паркувальник працівник транспортного цеху працівник хімічистки провізор прораб тренер фасовщик шахтар швачка штурман

- Згідно з даними освітнього проекту «Атлас професій» та міжнародної освітньої платформи Mudra до 2030 року зникнуть майже 57 професій

Сфери-лідери на ринку праці

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

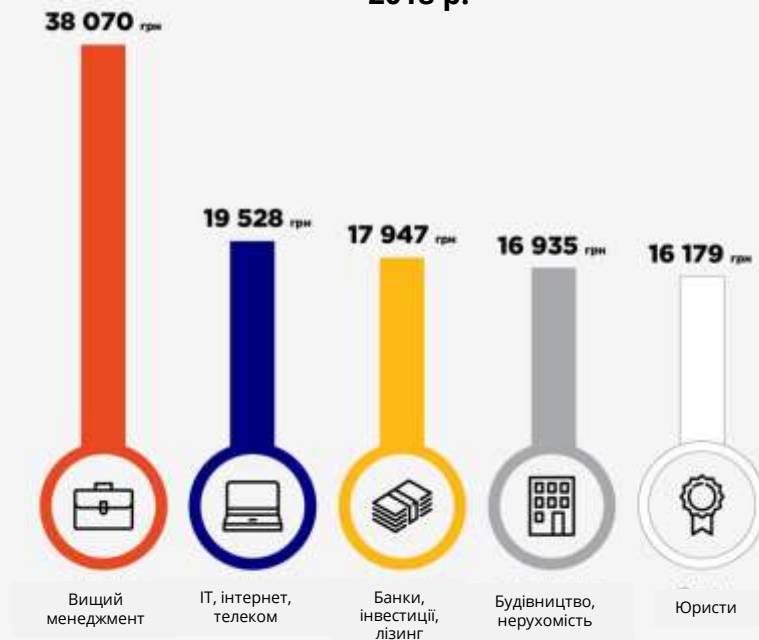
Kharkiv EDU Cluster

Провідні галузі України за рівнем заробітної плати

Топ-10 галузей з пропозицією зарплати від 110 тис. грн в 2019 р.

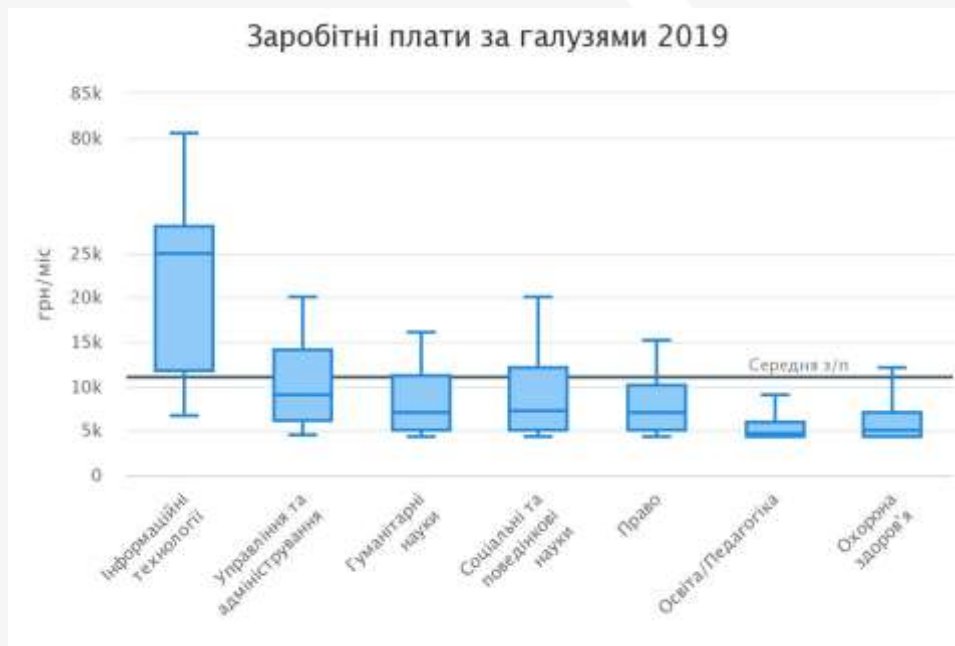

Топ-5 галузей за середнім рівнем зарплати у 2018 р.

- За даними дослідження експертно-аналітичного відділу HeadHunter у першому півріччі 2019 року в категорії найбільш популярних і високооплачуваних професій в Україні лідирували "ІТ, Телеком" з зарплатами в діапазоні від 35,7 до 140 тис. грн. на місяць. Наступне місце в рейтингу - "Продажі" з зарплатою в діапазоні 10 - 50 тис. грн і "Виробництво" - 7,5 - 37,5 тис. грн. За результатами 2018 р. в ТОП-5 увійшли такі професії, як "Вищий менеджмент", "ІТ", "Банки", "Будівництво, нерухомість" і "Юристи".

Заробітні плати за сімома найпопулярнішими напрямками вакансій та навчальних напрямів

- Очікувано найвищі зарплати у сфері Інформаційних технологій. Вони перевищують середнє значення більш ніж удвічі: 25 000 грн. проти офіційних 10 497 грн.
- Спеціалісти сфери Управління можуть розраховувати на зарплату у 9 000 грн (на 1000 грн вище порівняно з минулим роком). Зарплати в інших сферах ще нижчі.
- На третьому місці за потребою в кадрах сфера «Охорони здоров'я». Однак середня зарплата у цій сфері найнижча серед популярних напрямків – 5 тис. грн., що вдвічі менше середньої офіційної зарплати. Порівняно з 2018 роком вона не змінилась.

Топ-7 професій / пропозиції вакансій на пошукових платформах України та Росії

Україна	
Професія	Середня зарплата
Менеджер, управління	15 000 грн.
ІТ, комп'ютери	20 000 грн.
Бухгалтерія	11 200 грн.
Оператор	10 000 грн.
Маркетинг, реклама	15 000 грн.
Водій	20 000 грн.
Повар	10 000 грн.

Росія	
Професія	Середня зарплата
Менеджер, управління	17 042 грн.
Програмування, ІТ	40 000 грн.
Бухгалтерія	16 000 грн.
Оператор	13 000 грн.
Маркетинг	48 066 грн.
Водій	17 000 грн.
Повар	11 900 грн.

- За даними вакансій на пошукових платформах України за рівнем заробітної плати лідирують спеціалісти у сфері ІТ, водії, спеціалісти у сфері маркетингу, реклами, менеджери
- У Росії найбільші заробітні плати у спеціалістів у сфері маркетингу та програмування

ТОП-5 сфер найбільш актуальних на ринку праці у 2020

№	Назва платформи	Кількість вакансій	ТОП-5 професій (сфер)	ТОП-5 міст
1	trud.ua	49 012 вакансій	1. Виробництво 2. Продажі 3. Будівництво 4. Транспорт 5. Монтаж та обладнання	Київ; Харків; Одеса; Дніпро; Запоріжжя
2	robota.ua	38 086 вакансій	1. Менеджер з продажів 2. Бухгалтер 3. Маркетолог 4. Директор 5. Юрист	Київ; Харків; Львів; Одеса; Дніпро
3	jobs.ua	4601 вакансій	1. Водій 2. Оператор 3. Прибиральниця 4. Слюсар 5. Продавець	Київ; Харків; Львів; Одеса; Дніпро
4	kha.dcz.gov.ua	45 574 вакансій	1. Працівник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва. 2. Офіціант. 3. Технік 4. Підсобний робочий. 5. Повар	Харків
5	work.ua	43 000 вакансій	1. IT, комп'ютери, інтернет 2. Адміністрація та керівництво 3. Бухгалтерія, аудит 4. Готельно-рестораний бізнес, туризм 5. Дизайн та творчість	Київ; Дніпро; Запоріжжя; Львів; Одеса
6	grc.ua	8 708 вакансій	1. Продажі, 2. IT, телеком, 3. Маркетинг, 4. Будівництво, 5. Виробництво	Київ; Харків; Дніпро; Одеса; Донецьк

- Кількість відкритих вакансій у Харківській області у 2018 р. за офіційними даними склала 3555 осіб
- Міста України, де зафіксовано найбільше вакансій – Київ, Харків, Одеса, Дніпро, Запоріжжя та Львів

Топ-5 перспективних сфер на ринку праці України

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

ТОП-5 перспективних сфер на ринку праці України

Для виокремлення ТОП-5 перспективних сфер на ринку праці України бралися до уваги наступні фактори:

- Загальна ринкова ситуація та тренди, що обумовлюють розвиток напрямку
- Актуальність та затребуваність професії у світовому просторі
- Рівень заробітної плати молодих спеціалістів та рівень заробітної плати досвідчених фахівців у світі
- Наявність вищих навчальних закладів, які спеціалізуються за даними напрямками та популярність спеціальностей серед молоді

Аналіз даних дозволив виокремити **5 найбільш перспективних сфер** на ринку праці України:

1. Інформаційні технології
2. Управління та безпека
3. Медицина і фармацевтика
4. Інжиніринг та конструювання
5. Технології: біо-, нано-, хімічні

1

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Обґрунтування

- На сьогодні сфера ІТ-технологій одна з найзатребуваніших та найперспективніших, що пояснюється великим попитом на ІТ-продукцію та висококваліфікованих спеціалістів, які можуть створити цю продукцію. Великий попит на кадри у сфері провокує високий рівень оплати праці таких спеціалістів. Через високу оплату праці ця сфера приваблює велику кількість талановитої молоді.
- За прогнозами ІТ-сфера буде активно розвиватись щонайменше ще двадцять років, що обумовлено стрімким розвитком ІТ-технологій.
- Комп'ютерні системи в промисловості, засоби комунікації, мобільні додатки грають роль локомотивів розвитку цього сегмента.
- Затребуваними на ринку праці будуть залишатись системні архітектори, дизайнери графіки та інтерфейсів, програмісти для різних мов та спеціалізацій.
- Гарантом успіху професійного розвитку у цьому напрямку є потреба у безперервному навчанні, що спричиняє розвиток суміжних напрямків – у сфері формальної та неформальної освіти

2

УПРАВЛІННЯ І БЕЗПЕКА

Обґрунтування

- Сфера управління та професій, що створюють безпечне середовище для функціонування компаній, залишається найбільш затребуваною та перспективною.
- Драйвером розвитку професій у сфері є достатньо високий рівень заробітної платні для менеджерів з продажу, маркетингологів, юристів, спеціалістів у зв'язках з персоналом та клієнтами. До слова дохід досвідчених менеджерів у розвинутих країнах складає 100-110 тис. доларів на рік.
- Важливо розуміти, що сучасні компанії все частіше потребують фахівців, які володіють сучасними методами аналізу даних, психологічними навичками, а також вміють поєднувати навички у різних спеціальностях.
- Наприклад, на західних ринках спостерігається тренд до розвитку спеціальності освітній продюсер або L&D - менеджер, який вибудовує стратегію розвитку співробітника в компанії і, відповідно, підбирає кадри так, щоб закрити не вакансію, а пробіл у знаннях в команді компанії.
- Серед професій, які матимуть перспективу, можна відзначити: проектувальник індивідуальної фінансової траєкторії, менеджер з управління онлайн-продажами, менеджер з крос-культурної комунікації, персональний веб-менеджер, віртуальний адвокат та інші.

3

МЕДИЦИНА І ФАРМАЦЕВТИКА

Обґрунтування

- Медична та фармацевтична галузі відносяться до найбільш стабільних сфер, оскільки їх актуальність спричинена існуванням людини.
- Варто розуміти, що медицина не лишається на місці, галузь постійно розвивається та трансформується, з'являються нові методи лікування, складна діагностична та операційна апаратура, активно розвивається сфера трансплантації, імплантації та протезування.
- У той же час незважаючи на досить високий рівень розвитку сучасної медицини, вона показала свою неспроможність повноцінно протистояти викликам, пов'язаним з пандемією COVID-19.
- Отже, медична галузь володіє великим потенціалом для розвитку. Такі спеціалісти як IT-медик, спеціаліст із кіберпротезування, IT-генетик, генетичний консультант, архітектор медичного обладнання, мережевий лікар будуть затребувані у майбутньому.

4

ІНЖИНІРИНГ ТА КОНСТРУЮВАННЯ

Обґрунтування

- Враховуючи зношений стан більшості заводів і фабрик, сучасні підприємства потребують технічного переозброєння і автоматизації, а отже і відповідного висококваліфікованого персоналу.
- Крім того, розвивається будівництво, причому більшість сучасних об'єктів мають високий рівень складності, щоб відповідати всім сучасним вимогам.
- Ці чинники призводять до того, що на ринку праці потрібні інженери-будівельники, проектувальники, конструктори, фізики, хіміки, технологи. Вони повинні розробляти нові механізми, оптимізувати виробництво з метою підвищення його ефективності, знати іноземні мови та мати високі комунікативні навички.
- Серед професій майбутнього слід виділити містопланувальників, - саме представники цієї професії розроблятимуть проекти забудови міст. Ці проекти будуть збалансовувати соціальні та культурні потреби громадян і вимоги до навантаження на довкілля.
- Потенціал розвитку в Україні спричинений наявністю навчальних закладів у сфері інженерії, архітектури та будівництва, однак стан освітніх послуг потребує перезавантаження у відповідності до сучасних вимог.

5

ТЕХНОЛОГІЇ: БІО-, НАНО-, ХІМІЧНІ

Обґрунтування

- Напрямок нано, біо- технологій наразі розвивається дуже бурхливо, оскільки спостерігається симбіоз наукової думки і її практичної реалізації. Ключова зміна даної сфери – поява розумних мереж. Сучасні технології можуть аналізувати рівні споживання та оптимізувати витрати. Безліч нових матеріалів з поліпшеними властивостями створюється хіміками, особлива увага приділяється пошуку оптимального біопального та «зеленої» енергії, – значна кількість розробок ведеться над новими видами палива.
- Отже, вже зараз та у найближчому майбутньому на ринку праці будуть затребувані спеціалісти з проектування нанотехнологічних матеріалів та «розумних» систем.
- Крім того, велика увага у даній сфері буде приділятися тренду екологічності. Затребуваними професіями у цій сфері стануть урбаніст-еколог, архітектор живих систем, системний біотехнолог, ГМО-агроном, СІТІ-фермер, а також генна інженерія.
- До речі оплата праці досвідчених селекціонерів та спеціалістів з генної інженерії сягає 97 тис. долларів на рік.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ

yasno-group.com

+38 (057) 751 09 62

+38 (067) 924 30 46

+38 (066) 174 22 41

info@yasno-group.com

Проектна група:

Каріна Олена

Орябінська Наталія

Харитоновна Зоя

Сім'я
Молодь
ХАРКІВ

YASNO

Research
& Consulting
Group

